

Bedömargruppens yttrande över utvärdering av utbildning på forskarnivå inom litteraturvetenskap

Bedömargruppens uppdrag

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har gett oss i uppdrag att granska utbildningar som leder till licentiat- och doktorsexamen inom litteraturvetenskap. I bilaga 1 framgår våra bedömningar med vidhängande motiveringar och ett förslag till samlat omdöme för varje granskad utbildning.

Härmed överlämnar vi vårt yttrande till UKÄ.

Bedömargruppens sammansättning

I bedömargruppen ingick följande ledamöter:

- Boel Westin, professor i litteraturvetenskap, Stockholms universitet (ordförande, ämnessakkunnig)
- Åsa Arping, professor i litteraturvetenskap, Göteborgs universitet (ämnessakkunnig)
- Otto Fischer, professor i retorik, fil. dr. i litteraturvetenskap Uppsala universitet, (ämnessakkunnig)
- Magnus Persson, professor i litteraturvetenskap med didaktisk inriktning, Malmö universitet (ämnessakkunnig)
- Peter Stein Larsen, professor i nordisk litteratur, Aalborgs universitet (ämnessakkunnig)
- Tim Berndtsson, Uppsala universitet (doktorandrepresentant)
- Gustav Borsgård, Umeå universitet (doktorandrepresentant)
- Sigrid Ekblad, produktchef, Studentlitteratur (arbetslivsrepresentant)
- Signe Westin, verksamhetsstrateg, Statens kulturråd (arbetslivsrepresentant)

Se bilaga 2 för bedömargruppens jävsförhållanden.

Bedömargruppens arbete

Utvärderingen har utgått ifrån de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100). I de fall lärosätet ger både licentiat- och doktorsexamen i litteraturvetenskap har dessa utvärderats som en enhet. Underlag för bedömningen har utgjorts av lärosätenas självvärdering inklusive bilagor som utarbetats utifrån *Vägledning för utvärdering av utbildning på forskarnivå*, Universitetskanslersämbetet 2018, allmänna och individuella studieplaner, intervjuer med företrädare för den granskade utbildningen och doktorander samt övriga underlag som UKÄ tagit fram. Underlagen redovisas i bilaga 3.

Bedömningsprocessen

Utifrån underlagen har vi gjort en bedömning av utbildningarnas kvalitet utifrån nedanstående bedömningsområden.

- förutsättningar

- utformning, genomförande och resultat
- doktorandperspektiv
- arbetsliv och samverkan

Bedömargruppens preliminära yttrande per utbildning har skickats till respektive lärosäte på delning, för att påpeka eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. De svar som lärosätena inkom med framgår av bilaga 4. Vi har tagit del av lärosätenas svar, och i de fall där vi gjort bedömningen att det varit relevant har ändringar gjorts i yttrandena.

Bedömargruppens reflektioner

Litteraturvetenskap är ett ämne i snabb förändring. Under senare decennier har ämnet präglats av en stark internationalisering. Forskningsobjekten har vidgats liksom de teoretiska perspektiven, nya publiceringsstrategier har tillkommit och forskningsutbyten med institutioner och lärosäten utanför det skandinaviska språkområdet har ökat. Rent organisatoriskt har flertalet litteraturvetenskapliga ämnesmiljöer integrerats i tvärvetenskapliga storinstitutioner av olika slag. Endast en institution i landet, vid Uppsala universitet, kallas idag för Litteraturvetenskapliga institutionen. Dessa strukturella förändringar har i hög grad påverkat forskarutbildningarna vad gäller miljö, antagning och kursinnehåll.

Bedömargruppen har i sitt arbete slagits av den synnerligen goda tillgången på meriterade handledare inom den litteraturvetenskapliga forskarutbildningen och av bredden avseende forskningsinriktningar, både hos handledare och forskarstuderande. Doktorandernas i huvudsak positiva inställning till sin arbetsmiljö vittnar om väl fungerande utbildningar. Det är också glädjande att doktoranderna på de flesta håll förefaller vara väl integrerade i ämnes- och institutionskollegier.

Men i underlagen har det också blivit tydligt att doktorandgruppen på flera håll har krympt väsentligt, vilket lett till att ämnet har fått utveckla och tillskapa nya kritiska miljöer, främst genom tvärvetenskapliga samarbeten. I praktiken innebär detta att doktorander i litteraturvetenskap numer ofta samläser kurser med doktorander från andra ämnen. Även om bedömargruppen ser flera exempel på lyckosamma tvärvetenskapliga upplägg inom forskarutbildningen, skulle en ökad samverkan med litteraturvetenskapliga ämnesmiljöer vid lärosäten inom eller utanför Sverige kunna fungera stärkande för ämnet.

Ett väletablerat nationellt nätverk som redan erbjuder sådana möjlighet är Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap, NRFL. Bland de bedömda ämnesmiljöerna råder stor enighet om betydelsen av de litteraturhistoriska kurser som arrangeras genom rådet. Dessa ges en gång per år, ansvaret fördelas mellan lärosätena och täcker olika tidsperioder. Kurserna, som varvar inläsning med träffar i internatform, ger doktoranderna goda möjligheter att upprätta kontakter såväl med doktorandkolleger som seniora lärare och forskare vid olika lärosäten. I en tid när doktorandgrupperna minskar på de flesta håll skulle den plattform som NRFL innebär kunna utgöra underlag för fler kursarbeten.

När det gäller själva kursgivningen är tre tendenser särskilt tydliga: innehållet har i högre grad blivit tvärvetenskapligt medan färre poäng ägnas åt renodlat litteraturvetenskapliga ämneskunskaper. Andelen kurser med litteraturhistoriskt innehåll har minskat. Dessutom har mängden poäng som ägnas åt valfria kurser ökat. Doktoranderna kan i allt högre grad tillsammans med handledare sammanställa kurser som anknyter till avhandlingsämnet. Det innebär att doktorander i litteraturvetenskap vid samma lärosäte kan genomgå utbildningar som ter sig tämligen olikartade. Fördelarna med ökad flexibilitet och valfrihet kan synas uppenbara. Men en risk som bedömargruppen identifierat är att ett alltför uppluckrat kurssystem gör det svårare både att säkra kunskapsmålen inom huvudområdet och att uppnå rimlig likvärdighet när det gäller krav såväl som kvalitet.

Flertalet lärosäten är aktiva när det gäller jämställdhetsintegrering och majoriteten av underlagen uppvisar en hög grad av medvetenhet när det gäller frågor om jämställdhet och likabehandling. Litteraturvetenskap i Sverige har på de flesta håll gått från mansdominans bland de anställda till en jämvikt mellan könen eller på några håll till och med viss övervikt av kvinnor, om än inte på professorsnivå. Samtidigt är det tydligt att kvinnodominansen inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå inte kvarstår inom forskarutbildningen, även om andelen kvinnliga doktorander har ökat under senare år. Lärosätenas ambitioner att uppnå könsbalans döljer därför ett inneboende problem. Samtidigt ska framhållas att flertalet ämnesmiljöer numera har så pass få doktorander att statistiska uppgifter om könsfördelning måste brukas med viss försiktighet. Här menar bedömargruppen att arbetssätt och strategier framför allt måste vara långsiktiga.

Flertalet doktorander i litteraturvetenskap ingår i miljöer som erbjuder rika möjligheter till kurser, seminarieverksamhet, undervisning, konferensdeltagande och publicering. Även om doktoranderna vid flera av lärosätessintervjuerna lyfter fram mångfalden av möjligheter som i huvudsak positiv, vill bedömargruppen varna för att en låg grad av styrning och struktur kring doktorandernas arbete kan bidra till ökad stress. Flera självvärderingar anger också att sjukskrivningar är vanligare bland doktorander än bland övriga anställda.

Lärosätenas underlag tyder samstämmigt på att disputerade litteraturvetare står sig väl på arbetsmarknaden, både inom ämnet och utanför akademien. Litteraturvetenskap spelar en viktig roll i många lärarutbildningar, och det har skapats lektorat i ämnet med didaktisk inriktning. Men det är tydligt att arbetslivsanknytningen i de flesta fall inte är stark på kursnivå. Trots välfungerande kontakter med kulturlivet utanför lärosätena, är det ont om kursinslag som stärker utbildningens koppling till en tänkt arbetsmarknad. Än mer sällsynta är specifika kursmål som examinerar färdigheter eller förmågor som kan finna specifik avsättning även utanför akademien. Det går visserligen att argumentera för att många humaniorautbildningar, däribland litteraturvetenskap, tränar doktoranderna i generella kompetenser som kan vara gångbara inom en rad områden. Ändå vill bedömargruppen efterlysa fler inslag på kursnivå för att stärka anknytningen till ett arbetsliv utanför universitet och högskola.

Dessa kritiska synpunkter till trots är det bedömargruppens sammantagna intryck att samtliga lärosäten tillhandahåller välfungerande forskarutbildningar i litteraturvetenskap. Underlagen visar att det finns ett stort mått av engagemang och kreativitet i de olika

handledarkollegierna när det gäller att skapa en stimulerande och produktiv arbetsmiljö för doktoranderna. Vid lärosätessamtalerna utstrålade dessa både entusiasm och en förmåga att resonera insiktsfullt kring sin utbildning och dess roll i en föränderlig högskolekultur.

För bedömagruppen,

Boel Westin, ordförande

Bilaga 1

Bedömargruppens motiveringar

Göteborgs universitet

Lärosäte Göteborgs universitet	Forskarutbildningsämne Litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2018-02-4422
--	--	--------------------------------

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal

Bedömning med motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna vetenskapliga och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

Forskarutbildningsämnet har ett omfattande handledarspektrum till sitt förfogande med sammanlagt arton handledare, varav åtta professorer, tre docenter och sju disputerade lärare. Vårterminen 2018 fanns nio aktiva doktorander. Två är knutna till specifika forskningsmiljöer, forskarskolan Critical Heritage Studies and the Future of Europe respektive Centrum för utbildningsvetenskap och läraryrkning.

Antalet handledare i förhållande till antalet aktiva doktorander bedöms vara mycket gott. Huvudhandledaren är i samtliga fall professor med undantag för en filosofie doktor som är huvudhandledare för en doktorand med inriktning på teaterstudier. En professor fungerar då som biträdande handledare, vilket uppfyller kravet på att en av handledarna ska vara docent. Möjlighet finns att ha flera biträdande handledare, vilket är aktuellt för två doktorander. Biträdande handledare kan även vara disputerad lärare i ett annat ämne vid institutionen (idéhistoria och religionsvetenskap). Detta gäller för en doktorand. Externa biträdande handledare anlitas när det anses kompetensmässigt nödvändigt, vilket är fallet för två doktorander. Handledartiden är 100 timmar per år från vårterminen 2018. Den fördelas mellan handledarna efter samråd med viceprefekten vid institutionen och dokumenteras i den individuella studieplanen. Att det finns utrymme för flexibilitet i detta avseende ser bedömargruppen som positivt.

Samtliga handledare har genomgått en högskolepedagogisk handledarutbildning. Inom universitetet finns även en utbildning för erfarna handledare, som en person har gått. Alla handledare är anställda eller har avtal med universitetet. Professorer och docenter dominerar även inom gruppen biträdande handledare, varav en är filosofie doktor. Förhållandevis få filosofie doktorer anlitas alltså som biträdande handledare för närvarande, men i ett längre tidsperspektiv menar ämnet att den vetenskapliga kompetensen och handledarkapaciteten kan säkras genom kontinuerlig uppföljning av nyrekryteringsbehov och den möjliga handledningsresurs som finns inom institutionens övriga ämnen. Alla handledare ingår i ett ämnesspecifikt handledarkollegium som sammanträder minst en gång per termin och som ger förslag till handledare till institutionens prefekt. I handledarkollegiet finns också doktorandrepresentation.

Den centrala rollen har viceprefekten för forskarutbildning som utser handledare i samråd med

doktorand och koordinatör för forskarutbildning i ämnet. Det finns rutiner för byte av handledare. Generellt verkar den strukturella uppbyggnaden av handledarskapet och förhållandet till doktoranden vara väl fungerande. Kompetens kan till övervägande delen hämtas inom ämnet, och vid behov finns möjlighet att få extra handledartid. En forskningskoordinator för ämnet bistår viceprefekten och leder ämnets beredning i kollegiet.

Publikationslistan visar på den bredd som handledarkåren uppvisar i form av kompetens och livlig aktivitet som forskare i både nationella och internationella sammanhang. Lärarna har forskning inom tjänsten, professorer 35 procent, docenter 20 procent och lektorer 10 procent. Till detta kommer 10 procent för kompetensutveckling. Den ämnesmässiga kompetensen i relation till doktorandernas ämnen förefaller adekvat och omfattar äldre litteratur, 1800- och 1900-tal, populärfiktion, barnkultur, barn- och ungdomslitteratur, digitala humaniora samt genus. Tidsmässigt arbetar däremot de flesta doktorander inom modern svensk prosa, men med inriktningar som ryms inom den allmänna handledarkompetensen.

Bedömningsområde: Förutsättningar**Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: *Forskningen i den aktuella miljön har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

I självvärderingen framhåller lärosätet den mångvetenskapliga forskningsmiljön som byggts upp genom ökad integrering av olika forskningsseminarier. Litteraturvetenskap ingår sedan 2009 i en flerämnesinstitution tillsammans med idé- och lärdoms historia och religionsvetenskap samt grundutbildningsämnet teaterstudier. Det senare innebär att doktorander med denna inriktning antas inom ämnet litteraturvetenskap. Det högre seminariet vid institutionen är ämnesövergripande och jämsides ges dessutom flera områdesspecifika seminarier som Scenkonst och historieskrivning, Digitala humaniora, Tidigmoderna seminarier, Barn, barndom och kulturella praktiker, Ekoseminariet och Didaktisk forskningsmiljö. I miljön ingår dessutom ett institutionsöverskridande forum för humanvetenskaplig och konstnärlig forskning, Vitkrit, med dekolonialitet i fokus.

Den beskrivna seminariemiljön uppvisar ett rikt och mångskiftande uttryck med möjligheter till samverkan och utbyten, men ämnets identitet kan riskera att komma i skymundan i det interdisciplinära sammanhanget. För att säkerställa det ämnesspecifika finns också ett seminarium för framläggning av de litteraturvetenskapliga doktorandernas avhandlingsavsnitt, lett av en forskarutbildningskoordinator för litteraturvetenskap. Men eftersom den nuvarande doktorandpopulationen omfattar nio doktorander, varav två är hemmahörande inom särskilda forskningsmiljöer, krävs att den litteraturvetenskapliga miljön vidgas och att närvarofrekvensen förtätas. Till seminariet inbjuds därför doktorander från andra lärosäten, och även äldre doktorander kan delta. Att medvetenheten om riskerna med en utglesad närvaro är under diskussion framkom tydligt under intervjuerna, men för närvarande finns inga åtgärder planerade utöver de som nämns i självvärderingen.

Intrycket av den som helhet rika forskningsmiljön förstärks genom det täta samarbetet med forskningsnätverk och institutioner både inom Sverige och internationellt. Gästdoktorander från USA och Danmark har vistats vid institutionen och ambitionerna för internationell samverkan ter sig goda.

Flera doktorander har en förhållandevis hög konferensfrekvens och varje doktorand disponerar 10 000 kronor per år för resor, konferenser osv. under utbildningen, dvs. sammanlagt 40 000 kronor. Förteckningen över doktorandernas publikationer avspeglar däremot inte den internationella verksamheten i någon större utsträckning.

Några resurser för att utveckla egna litteraturvetenskapliga doktorandkurser finns inte inom institutionen som helhet, och vid intervjuerna bekräftades också att det ekonomiska utrymmet inte möjliggör tillskapande av egna kurser. Varje kurs måste omfatta minst fem deltagare, vilket för närvarande kan vara svårt att synkronisera med det faktiska antalet doktorander. Ämnets samverkan med andra lärosätens forskarutbildningar genom Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap är därmed högst betydelsefullt för ämnesidentiteten. Arbete med gemensamma doktorandkurser, workshoppar och olika former av utbyten och samarbeten har en kompetensutvecklande potential av betydelse för både doktorander och handledare, och bidrar positivt till forskarutbildningsmiljön.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet förutsättningar

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Förutsättningarna för personal och forskningsmiljö betraktas som tillfredsställande. Ämnet kan disponera över en omfattande handledarkår med hög vetenskaplig kompetens, varav åtta professorer, tre docenter och sju disputerade lärare. Handledarnas kompetens, ämnesspridning och forskningsmässiga aktivitet genom nätverk och publikationer framstår som mycket god. Seminariemiljön är rik och mångskiftande, och det finns täta samarbeten med nätverk och institutioner både inom Sverige och internationellt. Ett särskilt framläggingsseminarium för ventilerings av doktorandernas presentationer och avhandlingsavsnitt som leds av en forskaransvarig koordinator säkerställer kvaliteten för det ämnesspecifika. Behovet av att vidga den specifikt litteraturvetenskapliga seminariemiljön är ämnet medvetet om. Det är positivt, men bedömargruppen vill gärna se en något mer energisk strategi i sammanhanget. En betydelsefull samverkan med andra nationella lärosätens forskarutbildningar är arbetet inom Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap. Gemensamma doktorandkurser, workshoppar och olika former av utbyten och samarbeten verkar kompetensutvecklande för både doktorander och handledare och bidrar positivt till forskarutbildningsmiljön.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet inklusive dess vetenskapliga metodik.*

Av utbildningens 60 kurspoäng avser 27,5 poäng obligatoriska kurser. Här ingår litterär/humanvetenskaplig teori, 7,5 högskolepoäng som är fakultetsövergripande, kurs i litteraturhistorisk fördjupning, sammanlagt 15 högskolepoäng och en högskolepedagogisk kurs på 5 högskolepoäng. Kurserna i teori och litteraturhistorisk fördjupning kan bytas ut mot likvärdiga kurser vid andra lärosäten. En alternativ kurs i litteraturvetenskaplig teori i praktik har tillkommit efter doktorandernas önskemål, men hittills har bara en doktorand examinerats. Kursen är under utveckling, vilket också intervjuerna bekräftade. Kursplanerna är klart utformade och flera har tydlig inriktning på skrivande och publicering. De valfria kurserna utgör alltså den största delen av kursdelen

och bedömggruppen menar också att flexibilitet och kursanpassning till doktorandens behov är grundläggande. Även om frågan om obligatorium inom en forskarutbildning är komplicerad och varierar mellan lärosäten och eventuella profilområden, finner bedömggruppen viljan att hålla fast vid en litteraturhistorisk grund på kursbasis mycket välmotiverad. Det skapar möjligheter till breddning inom ämnet både teoretiskt och metodiskt, och ger historiska överblickar som är till gagn för forskarutbildningens och miljöns kvalitet som helhet. De kurser som getts inom ramen för Nationella rådet för forskarutbildningen i litteraturvetenskap med litteraturvetenskap i Göteborg som arrangör har också haft en historisk inriktning, till exempel Perspektiv på antiken, 7,5 högskolepoäng och Författaren i litteraturhistorien, 7,5 högskolepoäng. Doktorandernas deltagande i dessa kurser garanteras enligt självvärderingen genom de medel som doktoranderna har rätt till, 40 000 kronor under hela utbildningen.

Den mångskiftande seminarieverksamheten vid institutionen bidrar till att få bred kunskap inom ämnet i kombination med framläggningsseminarier, där doktoranderna presenterar avhandlingsavsnitt och kommenterar varandras manus. Den forskningssamverkan som utvecklats inom ämnet bör ha bidragit till att flera doktorander deltagit i konferenser. Samtliga doktorander har haft möjlighet till att undervisa, vilket redovisas i de individuella studieplanerna. En mittavstämning av progressionen inom utbildningen har nyligen införts, men proceduren är så pass nyligen införd att den ännu är oprövad. Avstämningen kommer att göras efter två år på grundval av avhandlingsavsnitt, genomgångna kurser, seminariedeltagande och redovisningen i den individuella studieplanen. Vid denna protokollförda avstämning deltar förutom handledare och doktorand, forskningskoordinator, viceprefekt och ytterligare en lärare. Vid slutseminariet när avhandlingsmanuskriptet ventileras medverkar minst en extern opponenter.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Examensmålen för färdighet och förmåga säkras genom doktorandkurser och seminariediskussioner inom det högre seminarier på institutionen, olika seminarieserier samt det särskilda framläggningsseminarier för doktorander i ämnet. Genom diskussioner av avhandlingsavsnitt och presentationer på seminarier stödjer man varandras lärande. Flera kurser är också inriktade på presentation, skrivande och publicering, som Litteraturvetenskaplig teori i praktik. Det finns också en kurs på avancerad nivå i vetenskaplig publicering vid institutionen. Den nya teori- och metodkurs som är under utveckling kommer att integreras med seminarieverksamheten. Två fakultetsgemensamma kurser, Retorik i vetenskapen och Statistik för humanister, har getts vårterminen 2018. Under 2019 tillkommer en möjlighet att gå en kurs i akademiskt skrivande på fakultetsnivå. Flera doktorander har gästforskat på utländska lärosäten och doktorander uppmanas att delta i internationella konferenser samt till publicering i vetenskapliga forum. Doktoranderna uppvisar ett varierande antal publikationer, men det bör ses i förhållande till det stadium av avhandlingsarbetet som doktoranden befinner sig i. Sammantaget visar detta hur doktoranderna kontinuerligt presenterar och diskuterar sin och andras

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

forskning. Samtliga doktorander erbjuds också undervisning.

Mittavstämningen är ett medel att säkra progressionen inför uppfyllandet av examensmålen, liksom slutseminariet. Doktorandernas progression dokumenteras i den individuella studieplanen och följs upp av handledarkollegiet. Självvärderingen uppmärksammar också hur fördelningen av handledningstid lett till att hela handledarresursen använts innan avhandlingen är klar, beroende på olika aktivitetsgrad och tidsintervall. I institutionens verksamhetsplan för 2018 ingår därför uppgiften att skapa en systematik för planering av handledningstiden, till exempel genom fördelning enligt schablon och i relation till doktorandens aktivitetsgrad. Resonemanget hänger ihop med det faktum att få doktorander blir klara inom tidsramen på fyra år, den så kallade nettostudietiden. Bedömargruppen ser det som positivt att detta problem, som också finns på nationell nivå, lyfts fram i självvärderingen.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

Från 2019 har doktoranderna möjlighet att välja en kurs med namnet Etik för humanister som ligger på fakultetsnivå, något som bedömargruppen ser som positivt. Genomgripande mål för de obligatoriska kurserna är att utveckla doktorandens förmåga till självständighet och kritisk blick, vilket i sig inbegriper förmåga till forskningsetiska bedömningar samt insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används. Enligt kursplanerna ska doktoranden också kunna ventilera, problematisera och utvärdera olika synsätt inom ämnesområdet och den praktiken får också tillfälle att utvecklas genom den livliga verksamheten på de olika typer av seminarier som ges vid institutionen.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Jämställdhet**

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

Ambitionen inom institutionen är att genomföra ett systematiskt jämställdhetsarbete genom exempelvis genomgångar av kursuppläggning och kurslitteratur. Ansvaret vilar på viceprefekten och griper över samtliga ämnen. Den starka tradition av genusteoretisk forskning som finns inom ämnet har medverkat till att jämställdhetsperspektiv förankrats i både forskarutbildningskurser och på seminarier.Handledarkollegiets genusteoretiska kompetens avspeglas i publikationsförteckningen och det finns avhandlingsprojekt som inkluderar genusperspektiv. Inslag av genusforskning kan ingå i olika kurser, till exempel vid fokus på metod, teori och litteraturhistorieskrivning. Perspektiv på jämställdhet ska överlag uppmärksammas vid val av kurslitteratur.

Den handlingsplan för jämställdhet och likabehandling som gäller vid institutionen är fastställd 2015. Arbetet för att skapa jämställdhet har uppenbarligen varit framgångsrikt såtillvida att ämnets verksamhet numera inte är mansdominerad. Balansen mellan kvinnor och män inom handledarkåren

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

är en tydlig markör. Hälften av huvudhandledarna inom forskarutbildningen i litteraturvetenskap är kvinnor och hälften är män. Kvinnor dominerar däremot nästan totalt inom gruppen biträdande handledare, nio kvinnor och en man. Doktoranders ämnesval och preferenser spelar naturligt in vid val och utseende av handledare, och vid intervjuerna framgick det också att det tidigare varit en övervikt för kvinnliga professorer och att det biträdande handledarskapet kan ses som en form av inskolning. Bedömaregruppen vill ändå uppmuntra till reflektion över könsfördelningen och dess betydelse för doktoranderna inom forskarutbildningen, också i ett perspektiv framåt. Kvinnor är också i dominans bland doktoranderna (80 procent), en tendens som märks på flera lärosäten inom landet. På sikt hoppas man inom ämnet på att siffrorna förändras mot en jämnare fördelning genom att fem doktorander, fyra kvinnor och en man, avser att disputera under kommande år. Självvärderingen understryker att institutionen fortsättningsvis kommer att bevaka jämställdhets- och likvärdighetsfrågor vid antagning av doktorander, vilket bekräftades under intervjuerna. Att högskoleförordningen inte tillåter att jämställdhetsaspekter beaktas vid antagningen är man väl medveten om, liksom att en doktorandpopulation snabbt kan förändras.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultat av uppföljningen omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.*

Den individuella studieplanen som uppdateras varje år fungerar som verktyg för överblick och uppföljning av doktorandens progression inom utbildningen. Utvecklingen av en webbaserad version av den individuella studieplanen verkar lovande, men den fungerar ännu inte som den ska.

Kursvärderingar görs genom samtal med examinatorn som vidarebefordrar resultatet till lärare och handledarkollegium. Bedömaregruppen ser det som positivt att utbildningens innehåll kontinuerligt ventileras genom dialog och samtal, men en skriftlig värdering kunde vara värd att pröva som jämförelse. Handledarkollegiet där doktorandernas arbeten och progression ventileras fungerar som en uppföljande kontrollstation. Genom den protokollförda mittavstämning som kommer att införas sker en återkoppling till doktoranderna och handledarna ifråga om arbetet och för att åtgärda dess eventuella brister. Vid slutseminariet anlitas vanligen två opponenter, varav en extern, och därmed får innehåll, utformning och genomförande av avhandlingen en särskild granskning. Det finns inga särskilda rutiner för en formaliserad granskning efter slutseminariet och vid intervjuerna framkom att det inte övervägs för närvarande.

Lärosätet verkar för att doktoranden genomför utbildningen inom planerad studietid.

En nyligen införd mittavstämning som genomförs med en grupp forskningsansvariga tillsammans med handledare och doktorander fungerar som en kontrollstation av utbildningens progression. Vid slutseminariet anlitas en extern opponent för granskning av utformning och genomförande av avhandlingen. Bedömaregruppen konstaterar efter att ha tagit del av statistik över genomströmningen i utbildningen att lärosätet inte avviker från andra utbildningar inom litteraturvetenskap i Sverige när det gäller detta.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Av utbildningens 60 kurspoäng avser 27,5 poäng obligatoriska kurser. Här ingår litterär/humanvetenskaplig teori, 7,5 högskolepoäng som är fakultetsövergripande, kurs i litteraturhistorisk fördjupning, sammanlagt 15 högskolepoäng och en högskolepedagogisk kurs på 5 högskolepoäng. Det skapar möjligheter till breddning och uppfyllande av examensmålen gällande bred kunskap och förståelse inom ämnet både teoretiskt och metodiskt, och ger historiska överblickar som är till gagn för forskarutbildningens och miljöns kvalitet som helhet.

Examensmålen för färdighet och förmåga säkras genom doktorandkurser och seminariediskussioner inom det högre seminariet på institutionen, olika seminarier samt det särskilda framläggingsseminariet för doktorander i ämnet. Genom diskussioner av avhandlingsavsnitt och presentationer på seminarier stödjer man varandras lärande. Flera kurser är också inriktade på presentation, skrivande och publicering, som Litteraturvetenskaplig teori i praktik

Från 2019 har doktoranderna möjlighet att välja en kurs med namnet Etik för humanister som ligger på fakultetsnivå, något som bedömargruppen ser som positivt. Genomgripande mål för de obligatoriska kurserna är att utveckla doktorandens förmåga till självständighet och kritisk blick, vilket i sig inbegriper förmåga till forskningsetiska bedömningar.

Den starka tradition av genusteoretisk forskning som finns inom ämnet, exempelvis inom handledarkollektivet, har medverkat till att jämställdhetsperspektivet förankrats i forskarutbildningskurser som till exempel berör metod, teori och litteraturhistorieskrivning samt på seminarier.

Den individuella studieplanen uppdateras varje år och fungerar som ett instrumentellt verktyg för både överblick och kontinuerlig uppföljning av hur utbildningen genomförs. En nyligen införd mittavstämning som genomförs med en grupp forskningsansvariga tillsammans med handledare och doktorander fungerar som en kontrollstation av utbildningens progression. Vid slutseminariet anlitas en extern opponert för granskning av utformning och genomförande av avhandlingen.

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: *Doktoranden ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

Doktoranderna har läst och tagit del av självvärderingen. Doktorandrepresentation finns i ämneskollegiet, institutionsrådet och handledarkollegiet. Doktoranderna deltar i diskussionen vid antagning av nya doktorander, men inte i bedömningen. Arbetsmiljöfrågor tas också upp av handledarkollegiet. När det gäller seminarier och vissa kurser har doktoranderna i allt högre grad blivit delaktiga i planering och utformning, bland annat efter en utvärdering av doktorandföreningen 2016. Cirka hälften av doktoranderna ansåg då att seminariets pedagogiska ledning inte var tillfredsställande. Ett resultat blev kursen i Litteraturvetenskaplig teori i praktik, som utvecklas i samarbete med doktoranderna. Tilldelade expensmedel på 10 000 kronor per år, sammanlagt 40 000 för hela utbildningen, ger möjlighet att delta i konferenser och kurser utanför lärosätet. Möten mellan handledare och doktorander dokumenteras kontinuerligt i den individuella studieplanen. Undervisning erbjuds till samtliga doktorander och studierektor skickar ut en intresseanmälan varje termin. Vid intervjuerna kom också fram att doktoranderna tagit initiativ till en doktorandledd kvällskurs om intersektionalitet.

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Utbildningen säkerställer en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranden.

Vid institutionen finns en doktorandförening som tilldelas upp till 20 000 kronor per år, enligt verksamhetsplanen för 2018, för studiesocial verksamhet. Föreningen är gemensam för alla ämnen inom institutionen. Doktoranderna har under ett ombyggnadsarbete när institutionen splittrats på olika arbetsplatser varit samlande i ett eget hus fem minuter från institutionens centrum. Den nuvarande doktorandpopulationen har haft betydande problem med sjukskrivningar som delvis haft en koppling till den påfrestande fysiska arbetsmiljön under det omfattande ombyggnadsarbetet av institutionens lokaler.

Arbetet med miljön utgår enligt självvärderingen från doktorandernas syn på arbetsituationen, där också frågor om stress och arbetsbelastning ska vägas in. Genom doktorandernas utvecklingsamtal med viceprefekten finns möjlighet att ge synpunkter på den fysiska och psykosociala miljön. Men vid intervjuerna framkom också önskemål om en tydligare struktur för dessa samtal, exempelvis med frågor som ges i förväg och som kan förberedas.

Ämnesmässigt erbjuds flera seminariemiljöer med olika inriktningar, både genom institutionens högre seminarium, seminarier på institutionen som helhet och inom ämnet litteraturvetenskap. Bara ett handledarbyte har enligt självvärderingen skett under de senaste tio åren, vilket bekräftades under intervjuerna. Det är ett förhållande som allmänt sett visar att det råder goda förhållanden mellan handledare och doktorander. Även detta bekräftades under intervjuerna.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Doktoranderna har fått allt större möjlighet att ta en aktiv roll i utbildningens utformning och genomförande. Det finns doktorandrepresentation i ämneskollegiet, institutionsrådet och handledarkollegiet. Arbetsmiljöfrågor diskuteras kontinuerligt på handledarkollegiet. En utvärdering av doktorandföreningen om seminariernas styrning har på ett positivt sätt gett direkta resultat i form av en kurs. Expensmedel möjliggör deltagande i konferenser och kurser nationellt och internationellt. Sjukskrivningstalen bland doktoranderna har varit höga, och doktorandernas arbetsmiljö och stresshantering förblir mycket viktiga utvecklingsfrågor för ämnet och institutionen.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på ett sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet såväl inom som utanför akademien.*

Forskarutbildningen i litteraturvetenskap förbereder främst för en akademisk verksamhet enligt självvärderingen, men generellt ger utbildningen genom sitt fokus på analys, värdering och kritiskt tänkande möjlighet till andra yrkesvägar. I handledningen ingår "karriärplaneringsstödande" samtal som ett återkommande element, särskilt i avhandlingsarbetets slutskede. Samtalen dokumenteras i den individuella studieplanen. Handledarens ansvar för en diskussion om arbetsmöjligheterna efter doktorsexamen framhålls särskilt i självvärderingen, vilket bekräftades genom intervjuerna.

En pedagogisk baskurs är obligatorisk inom utbildningen i syfte att ge beredskap för undervisning,

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

framför allt inom akademien. Varje år ges ett ämnesgemensamt seminarium inom institutionen för att skriva projektansökningar, där även doktorander kan delta. Institutionen uppmanar doktorander till samarbeten inom den kulturella sektorn, till exempel genom lärosätets monter på Bokmässan i Göteborg och andra mer publika sammanhang. Samarbete eller information genom yrkesverksamma alumner utanför akademien förekommer inte i någon större utsträckning, och bedömargruppen vill gärna uppmanar till att utveckla den möjligheten. Två fakultetsgemensamma kurser, Retorik i vetenskapen och Statistik för humanister, som bägge kan bidra till förberedelsen för arbetslivet har getts vårterminen 2018.

Sammanfattande bedömning av bedömningsområdet arbetsliv och samverkan**Bedömning med motivering:** Tillfredsställande

Förberedelser och samverkan för arbetsliv bedöms som tillfredsställande. Forskarutbildningen i litteraturvetenskap vid lärosätet förbereder främst för en akademisk verksamhet enligt självvärderingen, men generellt tillhandahåller utbildningen genom sin inriktning på analys, värdering och kritiskt tänkande möjligheter till andra yrkesvägar.Handledningen ska omfatta karriärstödande planeringssamtal, mellan handledare och doktorand, vilka sker särskilt i avhandlingsarbetets slutskede. Syftet är att stödja yrkesverksamheten efter disputationen. Samtalen ska dokumenteras i den individuella studieplanen. Det finns en obligatorisk pedagogisk kurs inom utbildningen i syfte att ge beredskap för undervisning, framför allt inom akademien. Det anordnas ett årligt ämnesgemensamt seminarium inom institutionen för att skriva projektansökningar där doktorander också kan delta. Institutionen uppmanar till olika samarbeten inom kultursektorn.

Samlat omdöme: Hög kvalitet**Bedömning med motivering:** Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Forskarutbildningen vid lärosätet håller hög kvalitet. Ämnets samlade handledarkår uppvisar hög vetenskaplig kompetens och handledarnas forskaraktivitet framstår som mycket god. Seminarie- och forskningsmiljön inom institutionen är rik och varierad och det finns en välfungerande samverkan med nätverk och institutioner både nationellt och internationellt.

Överlag präglas utbudet av flexibilitet och kursanpassning till doktorandens behov. Bedömargruppen finner viljan att hålla fast vid en litteraturhistorisk grund på kursbasis mycket välmotiverad. Det skapar, tillsammans med den mångskiftande seminarieverksamheten vid institutionen möjligheter för doktoranderna att skaffa bred kunskap och förståelse inom ämnet både teoretiskt och metodiskt och ger historiska överblickar som är till gagn för forskarutbildningens och miljöns kvalitet som helhet.

Examensmålen för färdighet och förmåga säkerställs genom doktorandkurser och seminariediskussioner inom olika seminarierier samt framläggingsseminariet för doktorander i ämnet.

Från 2019 har doktoranderna möjlighet att välja en kurs med namnet Etik för humanister som ligger på fakultetsnivå, något som bedömargruppen ser som positivt. Genomgripande mål för de obligatoriska kurserna är att utveckla doktorandens förmåga till självständighet och kritisk blick, vilket i sig inbegriper förmåga till forskningsetiska bedömningar samt insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Den starka tradition av genusteoretisk forskning som finns inom ämnet, exempelvis inom handledarkollektivet har medverkat till att jämställdhetsperspektivet förankrats i forskarutbildningskurser som till exempel berör metod, teori och litteraturhistorieskrivning och på seminarier.

Den individuella studieplanen uppdateras varje år och fungerar som ett instrumentellt verktyg för både överblick och kontinuerlig uppföljning av hur utbildningen genomförs. En nyligen införd mittavstämning som genomförs med en grupp forskningsansvariga tillsammans med handledare och doktorander fungerar som en kontrollstation av utbildningens progression.

Doktorandernas möjlighet att delta aktivt i utbildningens utformning är god. Så har en utvärdering av doktorandföreningen om seminariernas styrning resulterat i en kurs. Ombyggnadsarbeten av institutionens lokaler har påverkat doktorandernas arbets- och psykosociala miljö, och stresshantering är en viktig utvecklingsfråga för ämnet och institutionen.

Förberedelser för arbetslivet sker främst genom karriärstödande planeringssamtal, särskilt i avhandlingsarbetets slutskede mellan handledare och doktorand. Det finns en obligatorisk pedagogisk baskurs och varje år ordnas ett ämnesgemensamt seminarium för projektansökningar där doktorander kan delta. Samverkan med yrkesverksamma alumner utanför akademien är mindre vanligt och bedömargruppen vill uppmuntra till att utveckla den möjligheten.

Karlstads universitet

Lärosäte Karlstads universitet	Forskarutbildningsämne Litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2018-02-4423
--	--	--------------------------------

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal

Bedömning med motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna vetenskapliga och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

Miljön består av en professor, sex tillsvidareanställda lektorer, varav två med docentkompetens, och en med mångårig erfarenhet av forskarutbildning. Därtill kommer två disputerade vikarier och en adjunkt. Antalet doktorander är tre (två kvinnor, en man), och antalet handledare är i relation till den mycket blygsamma doktorandpopulationen följaktligen mer än tillräckligt. Sammantaget har handledarkollegiet stor forskningsmässig kompetens, och har i kompetenshänseende också en påtaglig bredd. Av publikationsförteckningen framgår att samtliga handledare är aktiva forskare, och samtliga har dessutom genomgått handledarutbildning. Det nämns också i underlaget att handledaren erbjuder doktoranden förbindelse till upparbetade nationella och internationella forskningsnätverk. Positivt med detta är att den begränsade doktorandmiljön vidgas. Det uppges vidare att gemensamt fokus för forskningen och forskarutbildningen inom litteraturvetenskap i Karlstad är "gränsöverskridande", ett begrepp som bedömargruppen anser kan uppfattas som något för abstrakt som en beteckning på ett gemensamt teoretiskt eller tematiskt perspektiv.

Det bör samtidigt påpekas att de tre nuvarande doktoranderna alla har samma person, ämnets professor, som huvudhandledare, vilket gör att man kan fråga sig om kollegiets nominella kompetens utnyttjas optimalt. Från lärosätets sida motiveras detta med att doktoranderna ska ha en professor som huvudhandledare. Det betonas att man inom handledarkollegiet lägger vikt vid att handledarnas forskningskompetens ska matcha doktorandernas forskningsämnen, något som i första hand ändå förefaller tillgodoses genom valet av biträdande handledare.

Handledarkollegiet har tillgång till forskning och kompetensutveckling i tjänsten. Genom rekryteringar har kollegiet förnyats, och det finns därför anledning att anta att nuvarande kompetenssituation kommer att bibehållas under överskådlig tid. Två lektorer närmar sig pension, men miljön är förberedd på detta genom nyanställningar.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Forskarutbildningsmiljö

Bedömning med motivering: *Forskningen i den aktuella miljön har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

Ämnet är litet, men samarbetar nära med engelska - både den litteraturvetenskapliga och den lingvistiska inriktningen. Att detta innebär rika möjligheter för doktoranderna inom litteraturvetenskap att öva sig i engelsk språkförståelse och språkpraktik kan ses som en utbildningsmässig resurs.

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Vid institutionen finns ett seminarium för alla institutionens doktorander. Ett annat viktigt sammanhang för ämnets doktorander är ett så kallat excellenskluster för kulturvetenskaplig forskning förkortat KuFo. Detta excellenskluster har finansiering i nuvarande form fram till 2019, men lärosätets ledning har för avsikt att fortsatt stödja miljön i någon form även i framtiden. Vid lärosätet finns också en livaktig utbildningsvetenskaplig forskning, som är särskilt relevant för den doktorand som har litteraturdidaktisk inriktning. Vidare ingår ämnet i det nationella samarbetet inom ramen för Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap, och doktoranderna deltar i de kurser som arrangeras inom detta sammanhang. Av självvärderingen framgår att doktorandseminariet ibland är för sparsamt besökt för att ge doktoranderna adekvat feedback på avhandlingsarbetet, vilket i sådana fall föranleder uppföljande diskussionsträffar med handledaren. Formuleringen kan synas antyda vissa problem med att upprätthålla den kritiska massan i seminariemiljön.

När det gäller samverkan med det omgivande samhället nationellt och internationellt, så är underlaget sparsmakat. Doktoranderna uppmuntras att besöka konferenser för att presentera sin forskning, och medel står till förfogande för detta ändamål. Lärosätets doktorander har dessutom genom sina handledares nätverk fått tillgång till rad internationella forskningsmiljöer där de haft möjlighet att ventilera sin forskning.

Enligt självvärderingen finns det både vetenskapliga och arbetsmiljömässiga fördelar med att doktorandpopulationen är liten; på det viset undviks en tendens till att doktoranderna isoleras i "doktorandrummet" och i stället med automatik integreras i den vetenskapliga miljön redan från första början. Här inställer sig naturligtvis frågan om inte också "doktorandrummet" kan ha sina fördelar, när det gäller att erbjuda doktoranderna egna ytor för den vetenskapliga utvecklingen. Bedömargruppens generella uppfattning är ändå att fördelarna överväger. Självvärderingen låter antyda att biblioteksresurserna inte är helt adekvata, men pekar samtidigt ut en medvetenhet om problem och möjligheter att avhjälpa det på ett betryggande sätt.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet förutsättningar**Bedömning med motivering:** Tillfredsställande

Miljön består av en professor, sex tillsvidareanställda lektorer, varav två med docentkompetens, och en med mångårig erfarenhet av forskarutbildning. Därtill kommer två disputerade vikarier och en adjunkt. Antalet doktorander är tre och antalet handledare är i relation till den blygsamma doktorandpopulationen följaktligen mer än tillräckligt.

Miljön är liten, men det finns ett strategiskt tänkande kring detta, bland annat inom olika samarbetsforum utom och inom lärosätet. Den vetenskapliga kompetensen i handledarkollegiet är hög, sett till såväl bredd som djup, men tas möjligtvis inte fullt ut till vara i den handledning som faktiskt erbjuds doktoranderna. Doktorandernas internationella verksamhet tillmäts stor betydelse vid bedömningen. Sammantaget gör detta att den vetenskapliga miljön anses hålla en tillfredsställande kvalitet. Möjligheten att långsiktigt bibehålla en rimlig storlek på doktorandgruppen framstår samtidigt som ett viktigt bevakningsområde, eftersom den i dag är i minsta laget.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse****Bedömning med motivering:** *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse inom*

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

forskarutbildningsämnet inklusive dess vetenskapliga metodik.

Doktoranderna skolas in i att få och ge kritik genom obligatoriska och poänggivande textseminarier, vilket erbjuder träning i det vetenskapliga samtalet. Liksom för andra små miljöer är det vid lärosätet svårt att ge doktorandkurser, vilket avhjälpas bland annat genom samarbeten på nationell nivå. Kursdelen av utbildningen omfattar 60 högskolepoäng. Doktoranderna läser obligatoriska kurser om 30 högskolepoäng. De obligatoriska kurserna fördelar sig på 15 högskolepoäng teori och metod (teoridelen ges i samarbete med engelskämnet vid högskolan, och metoddelen i samarbete med Umeå och Uppsala universitet), samt 15 högskolepoäng litteraturhistoria. Självvärderingen visar att utbildningen rent innehållsligt håller hög kvalitet. Självvärderingen lyfter fram att metodkursen tränar nyttiga färdigheter för doktoranderna, eftersom metodmedvetandet anges som relativt bristfälligt för många inom ämnet litteraturvetenskap.

Doktoranderna har också möjlighet att vetenskapligt inrikta sig mot de områden som är särskilt profilerade inom lärosätets så kallade excellenskluster för kulturvetenskaplig forskning, KuFo, som retorik, estetik och praktik inom det kulturvetenskapliga fältet. De frivilliga kurser om 30 högskolepoäng som ingår i utbildningen kan läggas upp som individuella läskurser, men enligt självvärderingen uppmuntras doktoranderna att i stället delta i relevanta kurser vid andra lärosäten i landet eller i övriga Norden. Självvärderingen ger däremot inget svar på vilket resultat uppmaningen eventuellt har. Däremot framgår det av de individuella studieplanerna att ämnets doktorander i hög utsträckning deltagit i de nationella forskarkurser som anordnas i Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskaps regi.

En central del av utbildningen är doktorandseminariet. Seminariets huvudfunktion är att ge doktoranderna möjlighet att presentera sitt arbete och få kritisk respons på delar av sin avhandling, men vid seminariet presenterar också seniora forskare pågående och avslutade forskningsprojekt. Var och en av doktoranderna ska presentera sitt avhandlingsarbete minst en gång per termin vid seminariet. Till det högre seminariet bjuds regelbundet gäster in på doktorandernas önskemål.

I självvärderingen framgår också att doktoranderna uppmanar institutionen att se över sitt kursutbud, eftersom många doktorander upplever att detta inte är tillräckligt brett och att de därför måste söka sig till andra lärosäten.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Det obligatoriska, poänggivande seminariet är en central resurs när det gäller att uppfylla detta examensmål. Doktoranden får här flera tillfällen att presentera egen text och att ge kritik på andras texter. Detta innebär övningar i det vetenskapliga samtalet, i muntlig och skriftlig förmåga, samt i att förhålla sig till givna tidsramar. Genom att ge kritik på varandras texter tränas också doktoranderna i

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

att stödja andras lärande. Doktoranderna erbjuds en förberedande högskolepedagogisk kurs (som ger högre lön när den är genomförd). Av de individuella studieplanerna framgår inte i vilken utsträckning erbjudandet utnyttjats. Det finns ingen möjlighet att tillgodoräkna sig poängen från den här kursen inom forskarutbildningen.

När det gäller frågan om utbildningen ger förutsättningar för doktoranderna att bidra till "samhällets utveckling", så ger vare sig självvärderingen eller intervjuerna något helt tydligt svar på hur ämnet vid det aktuella lärosätet förhåller sig till frågan.

I diskussion av denna bedömningsgrund lägger självvärderingen stor vikt vid arbetet med de individuella studieplanerna och lärosätet förefaller ha ett genomtänkt sätt för att arbeta med dessa. Lärosätet betonar att man uppmuntrar doktorandernas konferensdeltagande och att deras förmåga att presentera och diskutera forskning på det sättet tränas även vid sidan av seminarierna. Doktoranderna ges redan från början inte bara möjlighet att undervisa, utan också att handleda. Därför tränas de i hög grad både i att muntligt och skriftligt förmedla sin forskning, och i att stödja andras lärande.

Självvärderingen lägger vikt vid att förhållandet mellan handledare och doktorand är grundläggande i forskarutbildningen när det gäller planering och strukturering av doktorandens aktiviteter. Planeringen och tidsramarna för utbildningen formuleras i de individuella studieplanerna, som revideras varje år. På det sättet tränas doktoranderna fortlöpande i att planera och förhålla sig till fastlagda tidsramar. I den händelse planen inte följs diskuteras detta i anslutning till den individuella studieplanen, och adekvata åtgärder lyfts fram.

Varje doktorand håller dels ett halvtidsseminarium, dels ett slutseminarium med inbjudna externa opponenter. Vid halvtidsseminariet står avhandlingens tema och material, relationen till tidigare forskning, teoretiska ramar och metod i fokus, medan vid slutseminariet diskuteras den färdiga avhandlingen. Dessutom har flera av doktoranderna haft möjlighet att presentera sina avhandlingsprojekt vid internationella och nationella konferenser.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

Bedömargruppen finner att målet uppnås på ett tillfredsställande sätt. De obligatoriska seminarierna med textframläggning, liksom arbetet med avhandlingen som sådant, bidrar rimligtvis till att utveckla doktorandernas intellektuella självständighet och vetenskapliga redlighet. I handledningsprocessen sker en progression från mer frekventa möten, där grundläggande spörsmål för avhandlingen som forskningsläget står i centrum, till en större grad av självständigt arbete, där handledarens roll blir att ge feedback på idéer och analyser och utöva en kontrollfunktion för den vetenskapliga kvaliteten. Den utvecklingen låter sig även följas i de individuella studieplanerna.

Vad gäller akribi och etik, så sker inget specifikt, systematiskt arbete med frågan, utan dessa behov

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

anses tillgodosedda genom avhandlingsskrivande, handledning, seminariedeltagande och kursläsning där doktoranderna har dessa faktorer för ögonen. Det förefaller alltså inte genomföras några riktade insatser för att säkerställa måluppfyllelse på den här punkten, men den kan likväl antas vara uppfylld genom de övriga insatser för att kontrollera den vetenskapliga kvaliteten som genomförs.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Jämställdhet**

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

Det sägs i självvärderingen att lärosätet för närvarande (2017-2019) bedriver ett intensivt arbete för att jämställdhetsintegrera all verksamhet på alla nivåer. Detta ses som ett utvecklingsområde, och det anges i underlaget att den bör "öka i alla sammanhang". Självvärderingen är på den här punkten tämligen generell och ger relativt blygsam vägledning om vad denna jämställdhetsintegrering innebär omsatt i konkreta åtgärder. Intervjuerna ger ändå vid handen att detta perspektiv bevakas vid utformningen av bland annat litteraturlistor. Där framgår också att ämnet och institutionen arbetar aktivt med ett jämställdhetsperspektiv, bland annat vid rekryteringar.

Institutionen har ett jämställdhetsråd, där litteraturvetenskap har en representant. Lärosätet kommenterar också könssammansättningen av både handledarkollegiet (en man, tre kvinnor) och doktorandkollektivet. Ämnets nuvarande professor inledde strax efter att han tillträtt sin tjänst ett mentorsprogram, för att uppmuntra och hjälpa kvinnliga lektorer att bli docenter. Två kvinnor har befordrats till docenter och en tredje kommer i höst att sända in sin ansökan om befordran. En kvinna kommer i höst att ansöka om professorsbefordran. Vad gäller doktorandkollektivet är det däremot så litet att det knappast meningsfullt kan beskrivas i jämställdhetskategorier, eftersom det består av en man och två kvinnor. Ser man till samtliga som genomgått forskarutbildning i ämnet vid lärosätet finns en analys från lärosätet som visar en viss övervikt av kvinnor: sju kvinnor och tre män. Det framgår av underlaget att jämställdhetsaspekten och en strävan efter könsbalans är några av variablerna vid tillsättning av nya doktorander.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultat av uppföljningen omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.*

Bedömargruppen finner att utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination bevakas på ett tillfredsställande sätt. Utbildningen innehåller halvvägs- och slutseminarium med externa granskare. Dessutom innebär de obligatoriska seminarierna möjligheter till att systematiskt följa upp doktorandens arbete. Fakulteten har dessutom som mål att göra en utvärdering vart tredje år med uppföljning av de forskarstuderande. Självvärderingen ger exempel på hur man här tagit doktorandernas synpunkter i beaktande. Även alumnundersökningar genomförs, samt medarbetarsamtal på institutionsnivå.

Lärosätet verkar för att doktoranden genomför utbildningen inom planerad studietid.

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Självvärderingen betonar arbetet med de individuella studieplanerna, vilket är centralt i det här avseendet. Vidare lyfts fakultetskansliets övervakande funktion när det gäller genomströmningen fram, liksom handledarkollegiet som ett viktigt forum för att bevaka och diskutera frågan. Bedömargruppen konstaterar efter att ha tagit del av statistik över genomströmningen i utbildningen att lärosätet inte avviker från andra utbildningar inom litteraturvetenskap i Sverige när det gäller detta.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet utformning, genomförande och resultat**Bedömning med motivering:** Tillfredsställande

Forskarutbildningen i ämnet vid lärosätet är liten, men på de flesta områden välfungerande. Ett utvecklingsområde gäller hur man ska hantera frågan om den kritiska massan, i den händelse antalet doktorander skulle minska.Handledningssituationen och samarbetet mellan doktorander och handledare förefaller fungera väl. Doktoranderna får ett brett litteraturhistoriskt, teoretiskt och metodologiskt kunnande genom kurser både vid lärosätet och nationellt.

Vad gäller examensmålen som rör färdighet och förmåga erbjuds doktoranderna en förberedande högskolepedagogisk kurs. Doktoranderna ges redan från början inte bara möjlighet att undervisa, utan också att handleda. Därför tränas de i hög grad både i att muntligt och skriftligt förmedla sin forskning, och i att stödja andras lärande. Varje doktorand håller dels ett halvtidsseminarium, dels ett slutseminarium med inbjudna externa opponenter. Vid halvtidsseminariet står avhandlingens tema och material, relationen till tidigare forskning, teoretiska ramar och metod i fokus, medan vid slutseminariet diskuteras den färdiga avhandlingen. Dessutom har flera av doktoranderna haft möjlighet att presentera sina avhandlingsprojekt vid internationella och nationella konferenser.

Vad gäller kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt så sker inget specifikt, systematiskt arbete med frågan, utan dessa behov anses tillgodosedda genom avhandlingsskrivande, handledning, seminariedeltagande och kursläsning där doktoranderna har dessa faktorer för ögonen. Det förefaller alltså inte genomföras några riktade insatser för att säkerställa måluppfyllelse på den här punkten, men den kan likväl antas vara uppfylld genom de övriga insatser för att kontrollera den vetenskapliga kvaliteten som genomförs.

Arbetet med jämställdhetsintegrering visas i form av arbete med litteraturlistor och rekryteringar av personal. Det finns ett jämställdhetsråd. Arbetet med jämställdhetsintegrering är ett utvecklingsområde anser bedömargruppen.

Bedömargruppen finner att utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination bevakas på ett tillfredsställande sätt. Utbildningen innehåller halvvägs- och slutseminarium med externa granskare. Dessutom innebär de obligatoriska seminarierna möjligheter till att systematiskt följa upp doktorandens arbete. Fakulteten har dessutom som mål att göra en utvärdering vart tredje år med uppföljning av de forskarstuderande.

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: *Doktoranden ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

Doktoranderna engageras i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande, både genom eget deltagande i undervisningen och genom att de är representerade i de beslutande

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

organen på samtliga nivåer. Självvärderingen ger exempel på hur doktorandernas synpunkter tagits tillvara exempelvis vid fördelningen mellan forskarutbildning och institutionstjänstgöring.

Utbildningen säkerställer en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranden.

En fråga kopplad till arbetsmiljö som framstår som ett potentiellt utvecklingsområde, är arbetet med att säkerställa att de doktorander som pendlar får tillgång till en god arbetsmiljö, och omvänt hur man tillgodoser behovet av en kritisk massa på plats, om doktorander (och övriga anställda) i hög utsträckning har långa reseavstånd mellan hem och arbete. Mot bakgrunden av den frågan framstår det som synnerligen lämpligt att det vid institutionen arrangeras kollegieluncher och doktorandfrukostar, som framstår som goda exempel på hur man arbetar med den psykosociala arbetsmiljön.

Det goda och täta samarbetet med doktoranderna i engelska visar att det finns en tillräckligt stor miljö för doktoranderna även psykosocialt. Även det sammanhang som lärosätets center för kulturvetenskaplig forskning, KuFo, erbjuder har varit till stöd för doktoranderna i deras forskarutbildning. Tilläggs kan att vid intervjuerna framkom tecken på att miljön upplevs som stöttande och hjälpsam både när det gäller praktiska aspekter och på ett mer socialt plan, och att olika problem som uppträtt i anslutning till både forskning och undervisning har lösts på ett bra sätt. Även den fysiska arbetsmiljön beskrivs som positiv. Doktoranderna har sina kontor i samma korridor som övriga anställda, vilket innebär att de också rent fysiskt integreras i miljön och erbjuds lättillgängliga sociala och professionella kontakter.

Enligt självvärderingen ges en tämligen omfattande handledning, 160 klocktimmar per år.

Att alla doktorander får möjlighet att undervisa bedöms som positivt. Det framgår att man då också brukar undvika att ge doktoranderna kursansvar och andra administrativt betungande uppgifter, liksom att doktoranderna erbjuds möjligheten att undervisa upprepade gånger på samma kurser. Det framstår som ett gott och ansvarstagande sätt att hantera frågan om doktorandernas institutionstjänstgöring. Doktorandernas möjligheter att i samråd med sina handledare påverka utbildningen är goda, när det gäller val av kursläsning, undervisning och avhandlingsskrivande. Doktoranderna har rätt att byta handledare om de så skulle önska, och lärosätet har tagit fram lättillgängliga informationsrutiner för det.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Doktoranderna engageras i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande genom att de själva erbjuds att bedriva undervisning och genom att de är representerade i de beslutande organen på samtliga nivåer. Det finns reflektioner i självvärderingen om hur man undviker att ge doktoranderna administrativt betungande uppgifter, vilket är positivt. Den fysiska arbetsmiljön förefaller vara tillfredsställande. Kollegieluncher och doktorandfrukost framstår som goda exempel på hur man kan arbeta proaktivt med den psykosociala arbetsmiljön.

En betänksamhet rör det skrala kursutbudet och doktorandernas inställning till detta. En annan betänksamhet rör den lilla doktorandpopulationen och de eventuella svårigheterna att nå en "kritisk massa". Här framstår den större miljö som samarbetet med kulturvetenskaplig forskning, KuFo,

erbjuder, som en mycket värdefull resurs. Som framhållits avser lärosätet att behålla denna sammanslutning under överskådlig tid, men skulle detta ändras finns anledning till vaksamhet på området.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på ett sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet såväl inom som utanför akademien.*

Doktoranderna engageras tidigt i undervisning och handledning, vilket erbjuder god förberedelse för ett yrkesliv inom akademien. Vidare får doktoranderna möjlighet att genomgå högskolepedagogisk utbildning under doktorandtiden, men om det verkligen sker framgår inte av de individuella studieplanerna. I dessa finns också en punkt "Efter examen" (11), som vanligen lämnas ofylld, vilket gör att arbetsprocessen på detta område inte framstår som helt igenom strukturerad.

Upplägget med obligatoriska presentationer av texter (där doktoranden presenterar och opponerar) kan också vara en god förberedelse för att slutföra uppgifter inom givna tidsramar, vilket avhandlingsarbetet som sådant också innebär i ett större perspektiv.

Centrat för kulturvetenskaplig forskning på lärosätet anges varje läsår anordna ett särskilt seminarium, där seniora forskare redogör för erfarenheter om stipendie- och projektansökningar, samt karriär- och meriteringsfrågor. Det innebär en förberedelse för det kommande arbetslivet och säkerställer en koppling till det omgivande samhället.

Hur doktoranderna eventuellt förbereds för arbete utanför akademien förblir oklart, även om det avslutande resonemanget i självvärderingen beskriver en generell kompetens som doktoranderna förvärvar och som kan vara till nytta inom en rad olika möjliga yrkesområden. Positivt är också de seminarier om stipendie- och jobbansökningar som förekommer. I självvärderingen framhålls också att lärosätet har varit strategiskt aktivt i samarbetet med omgivande samhället, och har generellt en positiv inställning till att doktoranderna i ämnet ägnar sig åt samverkan, och bland annat uppmuntras de att publicera sig populärvetenskapligt. Mer konkret samverkan med parter ur (det utomakademiska) arbetslivet tycks däremot inte finnas.

Någon uppföljning (alumnundersökning) förekommer av underlagen att döma inte, och det gavs heller inga uppgifter om vilka konkreta karriärvägar som har öppnat sig för de disputerade i ämnet efter disputationen.

Sammanfattande bedömning av bedömningsområdet arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Att alla doktorander erbjuds möjligheter till undervisning är positivt ur ett arbetslivsperspektiv, eftersom det innebär pedagogisk erfarenhet. Upplägget med obligatorisk framläggning av texter, där doktoranden presenterar och opponerar, kan också vara en god och relativt generaliserbar förberedelse för att slutföra uppgifter inom givna tidsramar, vilket avhandlingsarbetet som sådant också innebär ur ett större perspektiv. Positivt är också de seminarier om stipendie- och jobbansökan som förekommer, liksom att nydisputerade forskare verksamma i ämnet har kunnat få forskningsutrymme genom att bli medlemmar i lärosätets center för kulturvetenskaplig forskning.

Samarbetet med detta tycks dessutom erbjuda goda möjligheter att utveckla den engelska språkförståelsen, vilket är positivt också ur arbetslivsynpunkt.

Ett utvecklingsområde är att klargöra hur och verka för att doktoranderna förbereds för ett arbete utanför akademien. Mer konkret samverkan med parter ur det utomakademiska arbetslivet tycks inte finnas. De verksamma forskarna är av allt att döma vana vid att samverka och delta i kulturdebatt, men detta är dels ett krympande fält som det är svårt att försörja sig på, dels förblir det oklart hur kompetenser eller kontakter överförs till doktoranderna.

I den allmänna studieplanen skriver lärosätet om möjligheter till andra karriärvägar än den inom universitetsvärlden, men i självvärderingen visar man inte någon koppling mellan denna framskrivna möjlighet och doktorandutbildningens utformning. Det saknas också i uppräknigen en medvetenhet om att trolig fortsatt karriärväg inom universitetet för disputerade inom litteraturvetenskap är lärarutbildning, även för dem som inte har en didaktisk inriktning på avhandlingsarbetet.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Forskarutbildningen i ämnet vid lärosätet är liten, men på de flesta områden välfungerande. Ett utvecklingsområde gäller hur man ska hantera frågan om den kritiska massan, i den händelse antalet doktorander skulle minska.Handledningssituationen och samarbetet mellan doktorander och handledare förefaller fungera väl. Doktoranderna får ett brett litteraturhistoriskt, teoretiskt och metodologiskt kunnande genom kurser både vid lärosätet och nationellt.

Vad gäller examensmålen som rör färdighet och förmåga erbjuds doktoranderna en förberedande högskolepedagogisk kurs. Doktoranderna ges redan från början inte bara möjlighet att undervisa, utan också att handleda. Därför tränas de i hög grad både i att muntligt och skriftligt förmedla sin forskning, och i att stödja andras lärande. Varje doktorand håller dels ett halvtidsseminarium, dels ett slutseminarium med inbjudna externa opponenter. Vid halvtidsseminariet står avhandlingens tema och material, relationen till tidigare forskning, teoretiska ramar och metod i fokus, medan vid slutseminariet diskuteras den färdiga avhandlingen. Dessutom har flera av doktoranderna haft möjlighet att presentera sina avhandlingsprojekt vid internationella och nationella konferenser.

Vad gäller kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt så sker inget specifikt, systematiskt arbete med frågan, utan dessa behov anses tillgodosedda genom avhandlingsskrivande, handledning, seminariedeltagande och kursläsning där doktoranderna har dessa faktorer för ögonen. Det förefaller alltså inte genomföras några riktade insatser för att säkerställa måluppfyllelse på den här punkten, men den kan likväl antas vara uppfylld genom de övriga insatser för att kontrollera den vetenskapliga kvaliteten som genomförs.

Arbetet med jämställdhetsintegrering visas i form av arbete med litteraturlistor och rekryteringar av personal. Det finns ett jämställdhetsråd. Arbetet med jämställdhetsintegrering är ett utvecklingsområde anser bedömargruppen.

Bedömargruppen finner att utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination bevakas på ett tillfredsställande sätt. Utbildningen innehåller halvvägs- och slutseminarium med externa granskare. Dessutom innebär de obligatoriska seminarierna möjligheter till att systematiskt

följa upp doktorandens arbete. Fakulteten har dessutom som mål att göra en utvärdering vart tredje år med uppföljning av de forskarstuderande.

Doktoranderna engageras i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande i den meningen att de själva erbjuds att bedriva undervisning och genom att de är representerade i de beslutande organen på samtliga nivåer.

Forskarutbildningens samverkan med det omgivande samhället utanför akademien, framstår som särskilt angeläget att beakta.

Linnéuniversitetet

<p>Lärosäte Linnéuniversitetet</p>	<p>Forskarutbildningsämne Litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen</p>	<p>ID-nr A-2018-02-4424</p>
<p>Bedömningsområde: Förutsättningar Personal Bedömning med motivering: <i>Antalet handledare och lärare och deras sammantagna vetenskapliga och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.</i></p> <p>Antalet disputerade och tillsvidareanställda lärare i litteraturvetenskap uppgår till tolv personer. Av dessa är tre professorer, två docenter och sju doktorer. Flera inom den sistnämnda kategorin kommer inom kort enligt uppgift från lärosätet att lämna in docentansökan. Till detta kommer litteraturvetenskapligt inriktade handledare från språkämnen, samt fyra biträdande handledare som är verksamma vid utländska lärosäten, samtliga med docent- eller professorskompetens och valda i samråd med doktoranderna utifrån efterfrågad spetskompetens inom respektive avhandlingsämne. I självvärderingen redovisar lärosätet tio aktiva handledare, varav alltså fyra är externa. Huvudhandledarna är från det egna lärosätet. Tre handledare uppger litteraturvetenskap som sitt forskningsämne; övriga anger medievetenskap, filmvetenskap, semiotik och franska. Lärosätets beredvillighet att ta in externa handledare från utländska lärosäten framstår som välavvägd med hänsyn till att samtliga nuvarande doktorander skriver på engelska och har tydligt internationella forskningsområden.</p> <p>Genomgången handledarutbildning är ett krav, och nya handledare ingår i ett mentorssystem där de samarbetar med mer erfarna kolleger. Ansvaret för den långsiktiga kompetensförsörjningen vilar i första hand på prefekten och fakulteten. Systematiska rutiner för detta är på plats. Doktorandgruppen består för närvarande av fyra doktorander, samtliga antagna 2016 med inriktning mot intermediala och multimodala studier, som är ett av ämnets tre profilområden - de övriga två profilområdena är postkoloniala studier samt barn-, ungdoms- och populärlitteratur.</p> <p>Lärarkapaciteten står i proportion till utbildningens omfattning, undervisning och examination. Den kritiska massan av aktiva (och potentiella) handledare är tillräcklig. Beredskap finns för såväl pensionsavgångar som eventuella handledarbyten. Som framgår av självvärderingen finns ett visst kontinuitetsproblem i inriktningen mot postkoloniala studier, på grund av pensionsavgång hos en tidigare professor och att en lektor inte längre har forskningstid vid centret. Behovet av fortsatt kompetens inom fältet på flera nivåer är identifierat. De verksamma huvudhandledarna har minst docentkompetens. Handledarna har avsatt tid för forskning och kompetensutveckling i tjänsten. Varje doktorand har rätt till två handledare och får 100 timmar handledning per år vid heltidsstudier. Fördelningen av denna resurs dokumenteras i den individuella studieplanen.</p>		
<p>Bedömningsområde: Förutsättningar Forskarutbildningsmiljö Bedömning med motivering: <i>Forskningen i den aktuella miljön har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.</i></p>		

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Handledarna har avsatt tid för forskning och kompetensutveckling i tjänsten: professorer och docenter har 20-50 procent och lektorer har 20 procent. Tiden ökar om man är knuten till ett spetsforskningscenter. Bredden och kvaliteten på handledarnas och lärarnas forskning är god. Miljön har särskilt profilerat sig inom tre fält: intermedialitet/multimodalitet, postkoloniala studier samt barn-, ungdoms- och populärlitteratur. De två förstnämnda har efter extern granskning utsetts till spetsforskningscenter (Linnaeus University Center/LNUC) vid lärosätet: LNUC Concurrences in Colonial and Postcolonial Studies och LNUC for Intermedial and Multimodal Studies (IMS). Båda dessa är flerdisciplinära, med starka litteraturvetenskapliga dimensioner, och har fått förlängd finansiering för ytterligare en femårsperiod 2017-2021. Mot bakgrund av ett fakultetsbeslut har alla doktorander som antagits fr.o.m. 2012 (sex stycken) kopplats till något av dessa center och har följaktligen också sina avhandlingsprojekt inom dessa fält. Den här strategin borgar för stark sammanhållning inom doktorandkollektivet och synergieffekter från deras relaterade arbeten. Forskarna inom den tredje profilen har inte bedömts som en spetsforskningsmiljö, men samlas kring centrumbildningen Centre for Childhood in Literature, Language and Learning. Till denna är ännu inga doktorander knutna. En fråga som väcks är hur miljöerna som inte är knutna till ett spetsforskningscenter har möjlighet att fortleva och utvecklas, eftersom doktoranderna genom antagningsstrategin så tydligt blir kopplade till en forskningsmiljö åt gången. Det kan möjligen också få negativa konsekvenser för den litteraturvetenskapliga ämnesidentiteten och för institutionen som bred forskningsmiljö. Under intervjuerna lyftes ändå fördelarna med detta förfarande fram starkt, och nyanserade resonemang fördes om de komplexa problem som rör relationen mellan tvärvetenskaplig spetsforskning och litteraturvetenskaplig ämnesidentitet.

Handledarna har som nämnts garanterad forskningstid i tjänsten och denna varierar mellan 20 och 50 procent beroende på den vetenskapliga produktiviteten, som mäts enligt riktlinjer från fakulteten. Forskare knutna till ett LNUC har fått ökad forskningstid. Ett nyinrättat forskningsråd ska utarbeta en ny modell för fördelning av forskningstid. Den bifogade publikationslistan vittnar om ett produktivt kollegium med breda publiceringsstrategier. Man skriver monografier och artiklar på svenska och engelska (och danska, franska och spanska), och medverkar i nationella och internationella vetenskapliga tidskrifter av hög kvalitet, liksom i antologier och läromedel. Den dominerande publiceringsformen är artiklar på engelska i tidskrifter som granskas via peer-review. Samtliga fyra doktorander har också publicerat artiklar på engelska.

Doktorandernas delaktighet i forskningsmiljön och möjligheter till samverkan förefaller vara god. Institutionens forskare deltar i en stor mängd nationella och internationella nätverk, som doktoranderna också kan beredas tillgång till. Det gäller inte minst nätverk i anslutning till något av miljöns profilområden, vars center arrangerar seminarier, workshoppar, skrivargrupper, konferenser och gästföreläsningar.

En viktig komponent i forskarutbildningsmiljön är det högre seminariet, som anordnas minst varannan vecka, ofta varje. Läsåret inleds med en forskardag när ämnets alla lärare och doktorander presenterar pågående forskning. Annars domineras seminariet av presentationer av ny forskning av forskare inom ämnet, men också av forskare med litteraturinriktning inom engelska, franska och tyska.

Inslaget av internationalisering i forskarutbildningsmiljön tar sig framför allt uttryck i att doktoranderna är knutna till ett spetsforskningscenter, med goda möjligheter till internationella kontakter. Dessutom

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

kan de söka internationaliseringsmedel av fakulteten.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet förutsättningar**Bedömning med motivering:** Tillfredsställande

Lärarkapaciteten står i proportion till utbildningens omfattning, undervisning och examination. Den kritiska massan av aktiva (och potentiella) handledare är tillräcklig för att möjliggöra en välfungerade forskarutbildningsmiljö. Kvaliteten och omfattningen på forskningen i miljön är mycket god.

Satsningen på profilerade områden knutna till spetsforskningscentrum med hög grad av internationalisering borgar för hög vetenskaplig kvalitet som inverkar gynnsamt på forskarutbildningen. En fråga som väcks är ändå om denna starka profilering kan få negativa konsekvenser för ämnesidentiteten och den samlade miljöns bredd.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse****Bedömning med motivering:** *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet inklusive dess vetenskapliga metodik.*

I självvärderingen redovisas hur det säkerställs att doktoranderna ska uppnå bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet samt för dess vetenskapliga metoder. Utbildningen består av en avhandlingsdel om 180 högskolepoäng och en kursdel om 60 högskolepoäng. Av kursdelen är 22,5 högskolepoäng obligatoriska och 37,5 högskolepoäng valbara. De tre obligatoriska kurserna (samtliga 7,5 högskolepoäng) är: Tolkningsteori (ämne teori i nya ASP), Vetenskapsteori (universitetsgemensam kurs på svenska eller engelska) och Forskningsmetodik. Samtliga kurser är undervisningskurser, där den första och sista till innehållet har breddats något för att inbegripa inte bara typiskt litteraturvetenskapliga frågor och studieobjekt. Doktorandernas valbara kurser uppvisar stor spridning. Dels erbjuder forskningscentrumet Intermedial and Multimodal Studies (IMS) en kurs i informationssökning och en introduktionskurs till intermedialitet och multimodalitet, som alla doktoranderna gick, dels kan doktoranden följa andra kurser på institutionen, det egna lärosätet eller ett annat lärosäte. Till detta kommer möjligheten att konstruera individuella läskurser. Valbara kurser väljs i samråd med handledare och ska godkännas av examinator. Genom den nära kopplingen till ett forskningscentrum får doktoranden tillgång till en större miljö, internationella nätverk, och en möjlighet att nå djup kunskap och förståelse inom det fält som avhandlingsprojektet är placerat inom.

I självvärderingen finns exempel på olika examinationsformer för de undervisningskurser som ges. Kursen i forskningsmetodik fokuserar inte bara metodfrågor utan innehåller också moment om akademiskt skrivande, förmedlingstraditioner och publiceringsstrategier, vilket bedömargruppen ser som ett gott exempel. Som slutuppgift skulle doktoranderna skriva en vetenskaplig artikel till en specificerad tidskrift där innehållet var metodologiskt inriktat på deras eget avhandlingsämne. Alla fyra doktoranderna genomförde uppgiften och deras artiklar är nu antingen antagna för publicering eller under granskning. För övriga kurser gäller en kombination av muntliga upplägg, praktiska övningar och skrivande av uppsatser kopplat till det egna forskningsområdet. En fråga som väcks är om kursutbudet är tillräckligt brett. Bedömargruppen ställer sig kritisk till bristen på litteraturhistoriska kurser, eftersom de spelar en central roll för ämnets identitet och bredd, men också för att litteraturvetenskap som undervisningsämne har just en stark litteraturhistorisk prägel.

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Utöver kursgivningen är seminarieverksamheten, där doktoranderna regelbundet förväntas presentera "work in progress", och handledningen av avhandlingsarbetet de centrala komponenterna för att säkerställa målet om både breda och djupa kunskaper och förtrogenhet med metodik, både bredare vetenskaplig sådan och inom en avgränsad del av forskningsområdet. Lösningen att till de obligatoriska kurserna räkna både en allmän vetenskapsteoretisk kurs och en mera ämnesinriktad metodkurs bidrar till att säkerställa målet.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Doktorandernas förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning inom givna tidsramar säkerställs på flera sätt. Genom kontinuerlig handledning av två handledare får doktoranden stöd och träning i att successivt arbeta mer självständigt med vetenskapliga problem inom givna tidsramar. Progressionen dokumenteras i den individuella studieplanen, som uppdateras varje år, medan aktivitetsgraden följs upp varje termin. Alla individuella studieplaner går igenom av handledarkollegiet, som vid behov ber om kompletterande uppgifter från doktorander, handledare och examinatorer. Den individuella studieplanen fastställs av dekanen. Att handledarkollegiet gemensamt fattar beslut om ifall en avhandling uppnår den kvalitet som erfordras för disputation borgar för att den med hög sannolikhet kan uppnå de uppsatta målen. På ett övergripande plan är det handledarna och examinatorn som har ansvaret för att doktoranden får möjlighet att uppnå examensmålen. Tidigt under utbildningen gör handledarna och doktoranden en skiss med en grov tidsplanering för läsning, skrivande, utlandsresor och kurser och denna plan presenteras sedan på det högre seminariet, vilket får ses som ett gott exempel. Utöver kontinuerliga framläggningar på seminariet cirka en gång per termin finns det två (sedan den nya allmänna studieplanen 2018) obligatoriska kontrollstationer i utbildningen: ett halvtidsseminarium och ett 80 procentseminarium (slutseminarium). Vid båda dessa seminarier anlitas externa opponenter, vilket är positivt. Men tidsramen för slutseminariet förefaller snäv; tre månader efter det seminariet ska ett manus vara färdigt. Man har på senare tid prövat en ny modell för disputationer som ytterligare tränar doktorandens förmåga till muntlig presentation genom att det nu är doktoranden själv som håller den inledande presentationen och sammanfattningen av avhandlingen (i modellen ingår också att tilldela betygsnämnden en mer aktiv roll där de i förväg skrivit korta yttranden om avhandlingen). Detta initiativ ses av bedömargruppen som ett gott exempel på nytänkande. Doktoranderna tränas sammanfattningsvis i att hålla deadlines framför allt i samband med handledning och avhandlingsarbete, kurser och seminarier.

Doktorandens förmåga att muntligt och skriftligt presentera sin forskning med auktoritet säkras på flera sätt enligt självvärderingen. Muntliga och skriftliga upplägg och presentationer hålls inom ramen för kurser, på seminariet och på nationella och internationella konferenser. Den internationella orienteringen medför att många publikationer och presentationer sker på engelska. Alla doktorander ska också ge både muntlig och skriftlig respons på doktorandkollegers texter, vilket är positivt. Doktoranderna ges också som tidigare nämnts rika möjligheter att medverka aktivt i arrangemang

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

knutna till ett av lärosätets forskningscentrum. För konferensdeltagande finns en s.k. doktorandryggsäck om 10 000 kr/år. De fyra nu verksamma doktoranderna har tillsammans deltagit i femton internationella konferenser.

Doktoranderna bidrar enligt självvärderingen till samhällets utveckling och stödjer andras utveckling genom medverkan och samverkan i spetsmiljöerna, kamratrespons och undervisning på institutionen. Alla doktorander erbjuds att undervisa på institutionen och att gå en högskolepedagogisk kurs. Workshoppa om forskningskommunikation med samhället har arrangerats. Ämnets nära koppling till ungdomsskolan nämns i självvärderingen, men man verkar inte arbeta särskilt aktivt med samverkan här (undantaget möjligen de didaktiskt inriktade forskarna). I en alumnenkät från 2015 framkommer att samtliga doktorander ansåg att de inte rustats tillräckligt för arbete med undervisning i högskola eller skola. Detta är ett identifierat utvecklingsområde.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

Detta examensmål uppfylls enligt självvärderingen genom kurser, examinationsuppgifter, handledning, seminarier, workshoppa, konferenser och vetenskaplig publicering (se ovan nämnda metodikkurs). Kontrollstationerna halvtids- och slutseminarium lyfts också fram, liksom själva avhandlingen och disputationen. Den vetenskapsteoretiska kursen innehåller explicita moment om forskningsetik och vetenskapens och kunskapens möjligheter och begränsningar, men utöver detta, tränas alltså värderingsförmåga och förhållningssätt på ett mer indirekt och kontinuerligt sätt genom hela utbildningen. Den intellektuella socialisering som man hänvisar till finns det ingen anledning att betvivla och den är förstås en grundförutsättning för att målen kan uppnås, men knappast något som nödvändigtvis har säkrat det. Att hitta ett tydligare och mer konkret ramverk för uppfyllelsen av detta examensmål är ett utvecklingsområde.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Jämställdhet**

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

Tre av de fyra nuvarande doktoranderna är kvinnor, vilket av lärosätet förklaras med att det återspeglar könsammansättningen i grundutbildningen. Lärarkollegiet beskrivs i underlaget ha en jämlik könsfördelning sett till antal, men en klar majoritet av professorerna och docenterna är män, och samtliga tre aktiva huvudhandledare är också män. Denna obalans förklaras av lärosätet vara av tillfällig art och hanteras genom att flera kvinnor inom kort kommer att ansöka om docentur och att man eftersträvat kvinnor som handledare eftersom huvudhandledarna är män. Att förändra den skeva balansen i huvudhandledarskapet är ett utvecklingsområde.

I självvärderingen nämns att mångfalds- och likabehandlingsfrågor varit centrala i flera avhandlingar, och att sådana frågor frekvent diskuteras inom forskarutbildningen i allmänhet. Ämnet och

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

institutionen följer den likabehandlingsplan som antogs vid lärosätet 2017, där jämställdhet knyts till mångfald, jämlikhet, tillgänglighet och likabehandling. Ämnet arbetar aktivt med jämställdhetsaspekter, till exempel vid inbjudningar av gästföreläsare, arrangerande av konferenser, och i samband med exempelvis fördelning av uppdrag vid disputationer. Doktoranderna framhåller själva att forskningsmiljön utmärks av att vara icke-hierarkisk, att de är representerade i alla relevanta organ, och att de också är delaktiga i processen för rekrytering av nya doktorander.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultat av uppföljningen omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.*

Det här avsnittet i självvärderingen är mycket kortfattat och består enbart av fyra utmaningar som ämnet har identifierat och vilken instans som har ansvar för att vidta åtgärder. Utmaningarna är

- för få kvinnliga docenter och professorer
- införande av en reviderad allmän studieplan
- utvecklande av alumnverksamhet på doktorandnivå
- rekrytering av doktorandrepresentant till fakultetens utbildningsråd på forskarnivå.

Det framkommer däremot under andra rubriker i självvärderingen och under intervjuerna att ämnet har goda och välfungerande rutiner för antagning, hantering av den individuella studieplanen, kontroll och uppföljning av aktivitetsgrad, kursgivning, obligatoriska seminarier och disputation. Men självvärderingen nämner inte hur själva processen för utseende av handledare går till, annat än att det vid antagning av nya doktorander "görs en noggrann matchning mellan de sökandes forskningsprojekt och tillgången på handledare". Bedömggruppen ställer sig också tveksam till att det i den individuella studieplanen förekommer en ruta där både doktorand och handledare ska kryssa i om de upplever att handledningen fungerat tillfredsställande.

Lärosätet verkar för att doktoranden genomför utbildningen inom planerad studietid.

I samband med mitt- och slutseminarierna görs en dokumenterad uppföljning av hur den enskilde doktorandens utbildning förhåller sig till målen för doktorsexamen. De doktorander som inte lämnar in texter eller individuella studieplaner i tid blir föremål för åtgärder och diskussion. Bedömggruppen konstaterar efter att ha tagit del av statistik över genomströmningen i utbildningen att lärosätet inte avviker från andra utbildningar inom litteraturvetenskap i Sverige när det gäller detta.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet utformning, genomförande och resultat**Bedömning med motivering:** Tillfredsställande

Miljön erbjuder genom kursgivning, seminarier och nätverk doktoranderna möjligheter att uppnå bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet. Men en fråga som väcks är om den starka profileringen och anknytningen till ett tvärvetenskapligt spetsforskningscentrum kan ha negativa konsekvenser för den litteraturvetenskapliga ämnesidentiteten och miljöns samlade litteraturvetenskapliga bredd. Lärosätet argumenterar samtidigt nyanserat för den valda modellen och påtalar att fördelarna kraftigt överväger.

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Utbildningen säkerställer genom tydliga rutiner och kontrollstationer att doktoranderna kan bedriva sina forskarstudier inom givna tidsramar. Doktoranderna har genom seminarier och deltagande i både nationella och internationella nätverk rika möjligheter att träna sin förmåga att presentera och diskutera sin forskning. Genom aktivt seminariedeltagande, att opponera på kollegers arbeten samt genom undervisning kan doktoranderna bidra till att stödja andras lärande.

Examensmålet värderingsförmåga och förhållningssätt säkras, utöver en vetenskapsteoretisk kurs, enligt självvärderingen kontinuerligt genom utbildningen. Här hade det varit önskvärt med konkreta exempel, och ett tydligare ramverk för detta examensmål ses som ett utvecklingsområde.

Jämställhet är ett uttalat perspektiv i beslutsprocesser inom både undervisningsplanering, utnämning av betygsnämnd och opponenter, samt vad angår talare och deltagare på konferenser och seminarium. Den skeva könsammansättningen vad gäller huvudhandledarskap får ses som ett utvecklingsområde.

När det gäller uppföljning, åtgärder och återkoppling har utbildningen goda och välfungerande rutiner för antagning, hantering av den individuella studieplanen, kontroll och uppföljning av aktivitetsgrad, kursgivning, obligatoriska seminarier och disputation.

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: Doktoranden ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Självvärderingen lyfter fram särskilt följande faktorer och rutiner som viktiga för att säkerställa att doktoranderna får möjlighet att ha en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande:

- De kan delta i all akademisk verksamhet inom ämnet.
- De är representerade i alla relevanta organ.
- De kan delta aktivt och ha inflytande över forskargruppens aktiviteter i de forskningscentrum de tillhör.
- De förväntas påta sig opponent- och granskningsuppdrag.
- De har stort inflytande över de valbara kurserna.

Alla doktorander har en så kallad "ryggsäck", det vill säga medel om 10 000 kr per år för att täcka konferensdeltagande och expenser. Doktoranderna kan kontinuerligt samtala med handledarna om den framtida karriären. Det framgår däremot inte om detta görs på ett systematiskt sätt och t.ex. dokumenteras i den individuella studieplanen. Doktoranden har också ett årligt medarbetarsamtal med prefekten.

Utbildningen säkerställer en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranden.

Doktoranderna har alla tillgång till egen arbetsplats i nära anslutning till varandra och till övriga litteraturvetare, utrustning (dator m.m.) och välfungerande biblioteksresurser.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Det finns väl fungerande rutiner för att säkerställa doktorandernas möjligheter att utveckla utbildningens innehåll och genomförande. De är inkluderade både i de befintliga akademiska miljöerna och sammanhangen samt representerade i de organ som berör deras forskarutbildning. Den fysiska och psykosociala arbetsmiljön förefaller vara god. Doktoranderna har egen arbetsplats och tillgång till nödvändig infrastruktur.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på ett sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet såväl inom som utanför akademien.*

Forskarutbildningen förbereder i första hand för fortsatt arbete inom akademien, men enligt självvärderingen också inom andra delar av samhället. Självvärderingen pekar på att tidigare doktorander fått anställning på det egna lärosätet eller annat lärosäte som lektor, post doc m.m. Självvärderingen är inte särskilt konkret när det gäller hur ämnet förbereder doktoranden för en framtida karriär, utan formulerar det mera allmänt, särskilt när det gäller möjligheterna till en utomakademisk karriär. Detta ses som ett utvecklingsområde.

Alla doktorander uppmuntras att gå en högskolepedagogisk kurs. De erbjuds (men är inte tvingade att genomföra) institutionstjänstgöring, framför allt undervisning men även administrativa uppdrag, vilket de flesta tackar ja till. Det är å ena sidan positivt att doktoranderna erbjuds undervisning som ligger i nära anslutning till deras avhandlingsämnen, men å andra sidan får de inte en tillräcklig bredd genom att undervisa. Självvärderingen nämner alumnverksamhet som ett utvecklingsområde, något som bedömargruppen instämmer i.

Sammanfattande bedömning av bedömningsområdet arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Doktoranderna får särskilt genom undervisning och annan institutionstjänstgöring en beredskap för en kommande akademisk karriär. Tydliga strategier för att förbereda doktoranderna för ett arbete utanför akademien saknas och är ett utvecklingsområde.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Lärarkapaciteten står i proportion till utbildningens omfattning, undervisning och examination. Den kritiska massan av aktiva (och potentiella) handledare är tillräcklig.

Kvaliteten och omfattningen på forskningen i miljön är mycket god. Satsningen på profilerade områden knutna till spetsforskningscentrum med hög grad av internationalisering borgar för hög vetenskaplig kvalitet som inverkar gynnsamt på forskarutbildningen. Men en fråga som väcks är om denna starka profilering kan få negativa konsekvenser för ämnesidentiteten och den samlade miljöns bredd. Lärosätet argumenterar samtidigt nyanserat för den valda modellen och påtalar att fördelarna kraftigt överväger. Bedömargruppen ser ändå bristen på litteraturhistoriska kurser som ett utvecklingsområde, eftersom de spelar en central roll för ämnets identitet och bredd, men också för att litteraturvetenskap som undervisningsämne har just en stark litteraturhistorisk prägel.

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Utbildningen säkerställer genom tydliga rutiner och kontrollstationer att doktoranderna kan bedriva sina forskarstudier inom givna tidsramar. Doktoranderna har genom seminarier och deltagande i både nationella och internationella nätverk rika möjligheter att träna sin förmåga att presentera och diskutera sin forskning. Genom att delta aktivt i seminarier, opponera på kollegers arbeten och undervisa kan doktoranderna bidra till att stödja andras lärande. Examensmålet värderingsförmåga och förhållningssätt säkras, utöver en vetenskapsteoretisk kurs, enligt självvärderingen kontinuerligt genom utbildningen. Här hade det varit önskvärt med konkreta exempel, och ett tydligare ramverk för detta examensmål är ett utvecklingsområde. Även den skeva könssammansättningen för huvudhandledarna är ett utvecklingsområde.

När det gäller uppföljning, åtgärder och återkoppling har utbildningen goda och välfungerande rutiner för antagning, hantering av den individuella studieplanen, kontroll och uppföljning av aktivitetsgrad, kursgivning, obligatoriska seminarier och disputation.

Doktoranderna är inkluderade både i de befintliga akademiska miljöerna och sammanhangen samt representerade i de organ som berör deras forskarutbildning. Den fysiska och psykosociala arbetsmiljön förefaller vara god. Doktoranderna har egen arbetsplats och tillgång till nödvändig infrastruktur.

Doktoranderna får särskilt genom undervisning och annan institutionstjänstgöring en beredskap för en kommande akademisk karriär. Tydliga strategier för att förbereda doktoranderna för ett arbete utanför akademien saknas och är ett utvecklingsområde.

Lunds universitet

Lärosäte Lunds universitet	Forskarutbildningsämne Litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2018-02-4425
--------------------------------------	--	--------------------------------

Bedömningsområde: Förutsättningar
Personal

Bedömning med motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna vetenskapliga och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

Ämnet disponerar över en gedigen handledarkompetens med fyra professorer (höstterminen 2018) och sex lektorer, fem av dessa lektorer är docenter. Dessutom finns en lektor i medicinsk humaniora, två anställda forskare och en postdoktor. En omständighet som ämnet inte råder över är det stopp för befordran till professor som de humanistiska och teologiska fakulteterna vid lärosätet införde 2013. Professorskåren har därför inte haft möjlighet att öka genom befordran de senaste fem åren. Om detta kommer att ändras framöver finns inga besked om för närvarande, men lärosätet har genom fakultetsbeslut slagit fast att ämnet ska ha två professorer i framtiden. Bedömargruppen vill för sin del starkt understryka vikten av att upprätthålla professorskompetens inom forskarutbildningsämnet litteraturvetenskap.

Vårterminen 2018 finns fem aktiva doktorander och ytterligare en doktorand anställdes under hösten 2018. Antalet handledare överstiger med god marginal antalet doktorander och inför framtiden ter sig handledarresursen med tanke på antalet docenter betryggande. Kompetens finns även tillgänglig inom institutionens språkämnen.

Doktoranderna har en huvudhandledare och en biträdande handledare. Huvudhandledaren ska ha docentkompetens. Samtliga handledare har genomgått handledarutbildning.Handledningstiden på 80 timmar per läsår fördelas mellan handledarna och dokumenteras i den individuella studieplanen. Den ämnesmässiga kompetensen bland handledarna är bred både tidsmässigt och geografiskt, från antiken till nutid, och omfattar forskningsområden som litteraturhistoriografi, litteratursociologi och författaren i samhället, förlagsstudier, genrestudier, barn- och ungdomslitteratur, världslitteratur, medical studies samt tidigmodern litteratur. Av publikationslistorna framgår också att handledarkollegiet sammantaget håller en avsevärd grad av vetenskaplig produktivitet.

Ämnet vinnlägger sig om att doktorandernas avhandlingsprojekt ska matcha handledarnas kompetens, vilket framgår av de individuella studieplanerna för de fem doktoranderna. Några exempel på forskningsämnen bland doktoranderna är svensk erotisk litteratur från 1800- och 1900-talen, svensk poesi under 1970- och 1980-talen samt läspraktiken i svensk litteraturvetenskap. Kompetens hämtas framför allt inom ämnet och några externa handledare har inte kallats in. Det finns rutiner för handledarbyten.

Handledarkollegiet samlar alla handledare och i kollegiet ingår en doktorandrepresentant. Kollegiet bereder ärenden om antagning av doktorander till de humanistiska och teologiska fakulteternas forskarutbildningsnämnd.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18**Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: *Forskningen i den aktuella miljön har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

Ämnet litteraturvetenskap ingår i storinstitutionen Språk- och litteraturcentrum och finns inom en sektion tillsammans med filmvetenskap, författarskolan och teaterns teori och praktik. Det finns en ansvarig för forskning och forskarutbildning samt ett handledarkollegium. Förslag till antagning till forskarutbildning bereds inom ämnet, men om någon doktorand i litteraturvetenskap får en plats avgörs i konkurrens med övriga ämnen inom institutionen och beslutas på fakultetsnivå. Antagningsprocessen beror på hur utlysningen är formulerad. Vissa år är en eller flera anställningar vikta för litteraturvetenskap. Antalet nyantagna doktorander varierar alltså år från år, och den institutionella antagningsprocessen kan vissa år innebära att ingen doktorand i litteraturvetenskap blir antagen. Till fyra utlysta anställningar vårterminen fanns exempelvis ett åttiotal sökande, varav sju inom litteraturvetenskap. Fyra rangordnades av handledarkollegiet, varav en fick anställning som doktorand. Att den institutionella processen vid antagningen och frågan om öppna eller riktade utlysningar mot ämnen är under kontinuerlig diskussion framkom vid intervjuerna. Det fanns också önskemål om en tydligare strategi för fördelningen av doktorandanställningar inom institutionen.

Sedan 2015 har två doktorander anställts inom forskarutbildningsämnet litteraturvetenskap, vilket rimligen påverkar forskarutbildningsmiljön och upprätthållandet av en kritisk massa. Vid intervjuerna framgick att doktorander med inriktning på litteraturvetenskap inom institutionens språkämnen är en del av miljön, men den litteraturvetenskapliga doktorandkretsen är för närvarande ändå begränsad. En tanke som framfördes vid intervjuerna var att söka forskningsanslag som inkluderar doktorandanställning.

I en nyligen gjord utvärdering inom lärosätet fick forskningsmiljön betyget excellent och under de senaste fem åren har ämnet haft en påfallande rik utdelning av forskningsanslag från Riksbankens Jubileumsfond, Vetenskapsrådet och andra forskningsfinansiärer, inklusive större anslag med flera forskare. Över tjugo lärare och forskare finns inom miljön och många är också verksamma som litteraturkritiker, tidskriftsredaktörer och föreläsare i olika sammanhang, något som sammantaget verkar för en stimulerande forskarutbildningsmiljö.

Traditionellt har doktorandseminariet letts av professorerna, men sedan 2015 leds seminariet av två lärare och kallas nu forskarseminariet. Förnyelsen innebär att samtliga handledare är involverade i planeringen efter ett rullande schema. Seminariet sammanträder minst två gånger per månad och programmet omfattar framläggning av doktorandernas avhandlingsarbeten, presentationer av lärares forskning, föreläsningar och möten med gästföreläsare samt diskussion om forskningsansökningar. Seniora forskare deltar i seminariet och programmen verkar välplanerade och varierade. En ny satsning är tematiserade seminarier som löper under en termin. De exempel på teman som ges i självvärderingen är världslitteratur och litteraturhistorieskrivning. Den flerdisciplinära miljön inom storinstitutionen ger också möjlighet att delta i andra seminarier och vetenskapliga mötesplatser, exempelvis poesiseminariet och det film- och mediehistoriska seminariet Forum för komparativ litteraturvetenskap.

Det positiva intrycket av forskarmiljön stärks av ämnets livliga samverkan med det internationella

forskarsamhället. Av de individuella studieplanerna framgår att doktorander har goda möjligheter att vistas i internationella forskarmiljöer och flera har tillbringat en termin vid ett utländskt universitet. En samverkan med Köpenhamns universitet är upparbetad sedan flera år. Nästan alla doktorander har under en period vistats vid The School of Criticism and Theory, vid Cornell University, USA och ämnet har nyligen skrivit under ett samarbetsavtal med den skandinaviska avdelningen vid Edinburgh University. En grupp lärare och doktorander har också presenterat sina projekt vid lärosätet. Under utveckling är även ett samarbetsavtal med Nottingham University. Att ämnet arbetar aktivt och framgångsrikt med samarbetsavtal ger stabilitet åt internationaliseringen även i längre perspektiv. En del initiativ tas av doktoranderna själva och stödet från handledarna verkar vara solitt. Men en tydligare systematik i informationsspridningen kan enligt bedömggruppen vara en god grund för att nå så många som möjligt,

Doktoranderna tilldelas 25 000 kronor i "ograduerade medel" från fakulteten för resor och konferenser. Institutionen avsätter inga riktade medel till doktoranderna, men som självvärderingen framhåller finns gott om stipendier att söka vid lärosätet och en del är direkt avsedda för litteraturvetenskapliga sökande. Information om stipendier och fonder sprids genom handledarna och nyhetsbrev samt mellan doktoranderna själva.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet förutsättningar

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Förutsättningarna för forskarutbildningen i litteraturvetenskap är tillfredsställande. Den samlade handledarkompetensen framstår som mycket god med fyra professorer och sex lektorer, varav fem docenter. Handledarna är kvalificerade forskare och täcker ett brett forskningsspektrum som matchar doktorandernas avhandlingsprojekt. I det livaktiga forskarseminariet som samlas två gånger per månad deltar både doktorander och seniora forskare. Antalet doktorander begränsas däremot på grund av den antagningssituation som gäller inom institutionen Språk- och litteraturcentrum, och bedömggruppen vill gärna understryka vikten av tydlig strategisk planering inom institutionen som helhet. Programmet för forskarseminariet inbegriper temaseminarier som kan sträcka sig över en termin, och vid institutionen finns andra seminarier som de litteraturvetenskapliga doktoranderna kan delta i. Miljön framstår som helhet som dynamisk och har frambringat flera forskningsprojekt som tilldelats anslag av två av de största forskningsfinansierarna. Livlig är även den internationella samverkan som arbetats fram genom avtal med lärosäten i England, Skottland och USA, och flera generationer doktorander har en period studerat vid Cornell University, en pågående tradition. De flesta doktorander har haft möjlighet att skaffa sig erfarenhet av internationella forskningsmiljöer. Många forskare verkar också på det nationella planet som kritiker och föreläsare i olika sammanhang.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet inklusive dess vetenskapliga metodik.*

Kursdelen omfattar 60 högskolepoäng. Samtliga doktorander genomgår en fakultetsgemensam introduktionskurs vars fyra moment behandlar vetenskapsteori, vetenskaplig publicering, humanistisk och teologisk forskning samt ett moment om forskarutbildningens rättigheter och skyldigheter. Ämnets teoretiska och metodiska introduktionskurs består av två delar om 7,5 högskolepoäng vardera, varav

en är valfri och upplagd som en genomgång av metoder och forskningsinriktningar. Den tar upp grundläggande problem som ämneshistoria, ämnesidentitet, litteraturhistorieskrivning, textanalysens grundfrågor, analys och reception. Genusforskning tillhör den valfria delen. Kursen är under revidering för att ersättas med tre obligatoriska kurser om 7,5 högskolepoäng vardera. Den här uppläggnings ska gälla från 2019. Kursen är alltså ännu oprövad, men den har arbetats fram i samarbete med doktorander. De tre kurserna Humaniora som vetenskap, Litteraturvetenskapens klassiker och Litteraturvetenskapen i dag innebär en modernisering av den teoretiska introduktionen och ger ett mer komplext och överblickande perspektiv på forskningsfrågornas variationsmöjligheter. Historisk kunskap och förståelse tillgodoses genom kurserna inom ramen för Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap, exempelvis Romantiken, Renässansen och Perspektiv på antiken. Inom den här ämnessamverkan har litteraturvetenskap i Lund arrangerat en kurs i europeisk 1700-talslitteratur. Utöver de nationella doktorandkurserna kan doktoranderna själva sätta samman läskurser som anpassas till deras projekt. Dessa kurser har enligt de individuella studieplanerna behandlat områden som Teoretiska och historiska perspektiv på erotisk litteratur, Tragedi som filosofi, Ämneshistoria: om svensk litteraturvetenskap 1960-2000, Receptionsteori, Modern metaforsteori samt Evolution och litteratur.

Utformningen av dessa olika typer av kurser ger rika möjligheter till att bredda kunskapsperspektiven på forskarutbildningsämnet och djupförståelsen av dess grundfrågor. Till detta kommer seminarieverksamheten som organiseras under olika kunskapssteman och har besökts av flera internationella gästföreläsare.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra tillsamhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Den individuella studieplanen revideras varje termin. Gången för avhandlingens progression löper från tidig presentation för handledare, framläggningar på forskarseminariet, presentation på nationella och internationella konferenser samt ett obligatoriskt slutseminarium på ett preliminärt avhandlingsmanus med granskning av en extern opponent. Cirka 90 procent av arbetet ska då vara färdigställt. På så sätt ska doktoranderna tränas i att hålla tidsramar, planlägga sitt arbete och presentera sina resultat muntligt och skriftligt. Om planläggningen fallerar ska det förklaras och dokumenteras i den individuella studieplanen. Någon avstämning efter halva utbildningen i form av ett mittseminarium eller liknande ingår inte i den nuvarande planeringen. Doktoranderna stödjer varandras kunskapsinhämtande och lärande genom avsnitts- eller kapitelventileringar, presentationer och oppositioner på forskarseminariet. Seminariemiljön har utvecklats under de senaste åren genom ett blandat auditorium av doktorander och seniora forskare och framstår som stimulerande. Det finns också goda möjligheter att vistas utomlands under del av studierna genom samverkans- och utbytesavtal.

Inom kursdelen kan doktoranderna gå en högskolepedagogisk baskurs. Den högskolepedagogiska

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

kursen är obligatorisk genom en revidering av den allmänna studieplanen som har gjorts 2018. Alla doktorander får möjlighet att undervisa i litteraturvetenskap, men eftersom det totala utrymmet för undervisning har minskat på grund av nyanställningar har det främst gällt nätundervisning under senare år. Sådan erfarenhet är också värdefull, men en blivande filosofie doktor i litteraturvetenskap bör enligt bedömargruppen också få erfarenhet av salsundervisning. Problemet med det begränsade undervisningsutrymmet framhålls också i självvärderingen, och under intervjuerna kom det fram att handledaren kan överlåta enstaka föreläsningar på doktorander. Men någon omedelbar lösning tycks inte vara i sikte.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

Att doktoranderna kontinuerligt övas i intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet framgår av självvärderingen. Det sker på olika typer av kurser och seminarier, men handledningsprocessen och dialogen mellan doktorand och handledare framhålls som särskilt central i arbetet med den intellektuella utvecklingen. Uppläggnings progression löper från inledande möten över seminariepresentationer, slutseminariets diskussion av avhandlingsmanus och det fortsatta granskningsarbetet fram till disputationen. Ämnet arbetar inte med någon formaliserad mittavstämning utan handledarens och doktorandens möten dokumenteras kontinuerligt i den individuella studieplanen. De individuella studieplanerna avspeglar tydligt och klart hur utvecklingen går i flera faser. Forskningsetiska frågor samt frågor om litteraturvetenskapens möjligheter och begränsningar har diskuterats på forskarseminariet. En diskussion har exempelvis förts under rubriken Litteraturvetenskapens roll i en föränderlig och orolig tid. Det ges ingen kurs i forskningsetik vid institutionen, men en introduktionskurs som är obligatorisk för samtliga doktorander inom fakulteten innehåller moment i vetenskapsteori och redlighet i forskningen samt vetenskapens samhällseliga betydelse.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Jämställdhet**

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

Handledarkollegiet har en förhållande jämn könsfördelning med åtta män och sex kvinnor. Samtliga doktorander har en kvinnlig och en manlig handledare. Av huvudhandledarna är tre män och två kvinnor. Forskarseminariet leds av två lärare, en man och en kvinna, och involverar olika lärare. Bland doktoranderna är däremot könsfördelningen en annan. Av de fem doktoranderna vårterminen 2018 är fyra män och en kvinna, och i ett historiskt perspektiv finns också en viss mansdominans. Av de nio doktorander som disputerade under de senaste fem åren (2014-2018) var två tredjedelar män, i siffror sex män och tre kvinnor. Detta förhållande noteras inte i självvärderingen som däremot framhåller den kvinnliga övervikten vid senaste antagningen (tio kvinnor, sju män). Vid detta tillfälle fick också en kvinna en doktorandanställning i konkurrens med fyra andra ämnen vid institutionen, vilket ger en något jämnare fördelning.

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Ämnet har en förhållandevis begränsad doktorandpopulation och några könspolitiska slutsatser kan rimligen inte dras på grund av dessa siffror. Det finns klara intentioner att skapa en balanserad nivå för jämställdhet inom forskarutbildningen genom fördelning av handledarskap och ledning av seminarier. Inom handledarkollegiet diskuteras frågor om jämställdhet också kontinuerligt. Ett område för utveckling av jämställdhetsperspektivet är kurslitteraturen, vilket bland annat avspeglas genom den nya uppläggnings av den teoretiska introduktionskursen. Det är positivt att hela handledarkollegiet deltar i antagningen av doktorander, så att olika perspektiv kan vägas mot varandra. Bedömargruppen menar ändå att det finns anledning för ämnet att reflektera mer energiskt över fördelningen mellan kvinnor och män bland doktoranderna och dess konsekvenser för utbildningen. Av de fjorton doktorander som förtecknas i tabellerna över nu aktiva doktorander och doktorander som disputerat sedan 2014 är bara fyra kvinnor. Att forskarutbildningsseminarierna leds av en kvinnlig och en manlig forskare och dessutom involverar olika lärare borgar för att olika perspektiv på jämställdhet och genus kan varieras och ventileras kontinuerligt, genom exempelvis presentationer och gästföreläsningar. Att flera seniora forskare med olika utgångspunkter deltar i seminarieverksamheten är också en viktig del.

Inom ämnets teoretiska och metodiska introduktionskurs som behandlar problem som ämneshistoria, ämnesidentitet, litteraturhistorieskrivning med mera har genusforskning hittills hört till en valfri del. Men i den reviderade och moderniserade uppläggnings som gäller från 2019 ingår olika former av genusteori i samtliga delkurser. Det är en konstruktiv förändring av den teoretiska och metodiska basen för ämnet och dess grundfrågor, som bedömargruppen ser som mycket positiv.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp systematiskt. Resultat av uppföljningen omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.*

Handledarkollegiet har en viktig roll i uppföljningen genom diskussioner om kursvärderingar, former för seminarier och doktorandernas projekt. Utvärderingar av kurser sker vanligen muntligt och en mer dokumenterad process är under övervägande. Uppföljande samtal mellan handledare och doktorand ska dokumenteras i den individuella studieplanen, där både handledare och doktorand har möjlighet att ge kommentarer. Slutgranskningen med en extern opponent ger återkoppling till doktorand och handledare i det viktiga slutskedet av avhandlingsarbetet. En viktig åtgärd som är under diskussion är att ge handledarkollegiet en tydligare granskande roll av doktorandernas individuella studieplaner så att den enskilda doktoranden får möjlighet till en bredare återkoppling av olika moment. Årliga medarbetarsamtal sker med föreståndaren till den sektion där litteraturvetenskap ingår. Genom samverkan av dessa olika åtgärder kan utbildningen följas upp genom en systematiskt genomförd process.

Lärosätet verkar för att doktoranden genomför utbildningen inom planerad studietid.

Bedömargruppen konstaterar efter att ha tagit del av statistik över genomströmningen i utbildningen att lärosätet inte avviker från andra utbildningar inom litteraturvetenskap i Sverige. När det gäller genomströmningen spelar den fortlöpande dialogen med handledarna och noggrann planering och uppföljning av studierna med hjälp av den individuella studieplanen en central roll. Därtill kommer att

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

lärosätet arbetar med andra personalsociala resurser för att undvika att doktoranderna avslutar sin utbildning utan att avlägga examen. Ett exempel är de årliga medarbetarsamtalen som doktoranderna har med den personal- och arbetsmiljöansvariga sektionsföreståndaren.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet utformning, genomförande och resultat
Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Doktorandutbildningen i litteraturvetenskap vid lärosätet framstår som välfungerande inom de flesta parametrar. Kurser och seminarier är planerade med ambitionen att ge breda perspektiv på forskarutbildningsämnet och förståelsen av dess grundfrågor. Seminarieverksamheten är omväxlande med framläggningar av avhandlingsavsnitt, presentationer av forskning och olika gästföreläsare. Den organiseras också i teman som kan följas under en termin. En moderniserad och mer omfattande teoretisk introduktionskurs med inriktning på forskningsfrågornas variationsmöjligheter har utvecklats i samråd med doktoranderna.

Doktoranderna erbjuds att undervisa, men för närvarande gäller detta bara nätundervisning. Doktorandernas möjligheter att undervisa bedöms därför som ett utvecklingsområde.

Att doktoranderna övas i intellektuell självständighet är avgörande i utbildningen. Det ges ingen kurs i forskningsetik vid institutionen, men en introduktionskurs som är obligatorisk för samtliga doktorander inom fakulteten innehåller moment i vetenskapsteori och redlighet i forskningen samt vetenskapens samhällsliga betydelse.

Könsbalansen mellan kvinnor och män är inte helt tillfredsställande, även om doktorandpopulationen är begränsad.

Samarbetet mellan handledare och doktorander dokumenteras fortlöpande i den individuella studieplanen. En granskning av avhandlingsmanus sker på ett slutseminarium med en extern opponent.

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: *Doktoranden ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

Doktorander vid lärosätet är representerade i alla beslutande organ inom fakultet, institution, sektion och kollegium. Inom handledarkollegiet i litteraturvetenskap har doktoranderna representation med rösträtt, vilket markerar deras status som anställda på lika villkor. Doktoranderna kallas i egenskap av anställda till personalmöten och deltar i olika institutionella sammanhang. Som ett aktuellt exempel kan nämnas att doktorander tagit del av självvärderingen. Varje doktorand tilldelas expensmedel på 25 000 kronor från fakulteten för resor och konferenser med relevans för avhandlingsarbetet, och det ges dessutom många tillfällen att söka stipendier vid lärosätet. Det finns goda möjligheter för doktoranderna till inflytande på både kursutveckling samt kursinnehåll och utformning av seminarier. Det sker både genom representationen i handledarkollegiet och genom samarbetet med handledaren. I den individuella studieplanen som kontinuerligt revideras planläggs och utvärderas arbetet efterhand. Både doktorand och handledare har möjlighet att kommentera arbetet. Handledarna uppfattas överlag som engagerade och seminariemiljön som konstruktiv. Strax innan eller efter disputation ska doktoranden ha ett avslutningssamtal med föreståndaren för sektionen.

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Utbildningen säkerställer en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranden.

Samtliga doktorander har en arbetsplats med dator och har tillgång till infrastrukturell support. Närheten till ett välförsett bibliotek framhålls i självvärderingen. Rutiner finns för sjukskrivning och andra avbrott, till exempel att en rehabiliteringsplan ska upprättas vid sjukskrivning över två veckor. Förtroendeuppdrag i olika organ ger förlängning av studietiden. Det finns rutiner för byte av handledare. Vid ett eventuellt byte tar doktoranden kontakt med handledaren, sektionsföreståndaren eller handledarkollegiets ordförande.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet doktorandperspektiv**Bedömning med motivering:** Tillfredsställande

Att doktoranderna har representation med rösträtt i handledarkollegiet ger uttryck för en jämlik grundsyn. Det finns en tydlig potential för inflytande på utvecklingen av kurser, på kursernas innehåll och utformning samt på seminariernas uppläggning. Samarbetet med handledaren framhålls som viktigt och dokumenteras därför löpande i den individuella studieplanen. Det finns rutiner för byte av handledare. Samtliga doktorander har arbetsplats och dator inom institutionen, och den psykosociala strukturen med beskrivna rutiner verkar genomtänkt. Sammantaget framstår möjligheterna till inflytande på både utbildningens och den sociala situationens utformning som goda.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan**Bedömning med motivering:** *Utbildningen är utformad och genomförs på ett sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet såväl inom som utanför akademien.*

Forskarseminariet ger utrymme för att ventilera forskningsansökningar och fyra doktorander har tilldelats postdoktorala anslag efter disputationen. En workshop om publicering i internationella tidskrifter finns. Den högskolepedagogiska kursen ger poäng inom utbildningen och doktoranderna erbjuds undervisning, men bara i nätbaserad form. Flera doktorander har också fortsatt inom akademien, vid lärosätet eller vid andra lärosäten, oftast bara på kortare förordnanden.

Lärosätet framhåller i självvärderingen att utbildningssektorn med undervisning i svenska, utbildning i bokmarknad och förlagskunskap som ett relevant karriärområde ser bedömargruppen som positivt. Ett samarbete med presentation av doktoranders forskning för målgrupper inom en gymnasieskola är under utveckling. Lärosätet understryker forskarutbildningens användbarhet i delar av kulturlivet som mediernas kulturredaktioner och på förlag, men medger också att kopplingen till arbetslivet utanför akademien kan utvecklas mer. Bedömargruppen vill i detta sammanhang framhålla möjligheten att dokumentera förberedelser för arbetslivet i den individuella studieplanen. Det finns ingen utvecklad alumnerksamhet för möten och dialoger med tidigare doktorander. Däremot har alumner numera möjlighet att delta i seminarier och annan verksamhet som "anknutna forskare", vilket kan vara värdefullt för doktorandernas möjligheter att etablera kontakter utanför det egna lärosätet. Vid intervjuerna framkom dessutom att arbetet med självvärderingen lett till att ett seminarium om arbetslivsmöjligheter anordnats efter disputationen.

Sammanfattande bedömning av bedömningsområdet arbetsliv och samverkan**Bedömning med motivering:** Tillfredsställande

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Forskningsansökningar för projekt efter disputationen kan ventileras på seminarier, och det finns möjlighet att undervisa, även om kursutbudet delvis är begränsat. Det finns en högskolepedagogisk kurs som ger poäng inom utbildningen. Flera doktorander har fortsatt inom den akademiska världen och ett par har tilldelats forskaranslag. Alumner har knutits till institutionen och därmed kan doktorander utveckla nya kontaktnät. Förberedelser för verksamheter utanför akademien är mer sparsamt utvecklade och bedömaregruppen vill framhålla möjligheten att dokumentera detta i den individuella studieplanen.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Den litteraturvetenskapliga forskarutbildningen vid lärosätet håller hög kvalitet och framstår som välfungerande inom de flesta parametrar. Den samlade handledarkompetensen är mycket god och täcker ett avsevärt forskningsspektrum som korresponderar med doktorandernas avhandlingsprojekt. I det livaktiga forskarseminariet deltar både doktorander och seniora forskare. Antalet doktorander begränsas däremot genom rådande antagningssituation inom institutionen Språk-och litteraturcentrum, och bedömaregruppen vill gärna understryka vikten av tydlig strategisk planering inom institutionen som helhet. Den litteraturvetenskapliga forskningsmiljön framstår som dynamisk och stimulerande, med flera typer av seminarier och en livlig internationell samverkan som de flesta doktorander har fått erfarenhet av.

Utformningen av kurser ger rika möjligheter till att bredda kunskapsperspektiven på forskarutbildningsämnet och djupförståelsen av dess grundfrågor. Kurser har utarbetats i samverkan med doktoranderna. Doktoranderna erbjuds att undervisa, men för närvarande gäller detta bara nätundervisning. Doktorandernas möjligheter att undervisa bedöms därför som ett utvecklingsområde.

Att doktoranderna övas i intellektuell självständighet är avgörande i utbildningen. Det ges ingen kurs i forskningsetik vid institutionen, men en introduktionskurs som är obligatorisk för samtliga doktorander inom fakulteten innehåller moment i vetenskapsteori och redlighet i forskningen samt vetenskapens samhälleliga betydelse.

Könsfördelningen bland doktoranderna är inte helt tillfredsställande med en övervikt för män och bedömaregruppen vill uppmuntra till fortsatt undersökning av förutsättningarna vid antagning till forskarutbildningen.

Dialogen mellan doktorander och handledare förs påfallande aktivt genom forskarutbildningen och dokumenteras kontinuerligt, vilket visar klar stabilitet i utbildningen. Genomströmningen håller också en god och jämn nivå. Den fortlöpande dialogen med handledarna och noggrann planering och uppföljning av studierna med hjälp av den individuella studieplanen spelar här en central roll.

Doktorandernas möjligheter till inflytande på både utbildningens och den sociala situationens utformning kan betraktas som mycket goda.

Bedömaregruppen vill framhålla vikten av dokumentation av arbetslivsfrämjande åtgärder i den individuella studieplanen. Seminarier ges om forskningsansökningar, alumner har knutits till

institutionen och det ges möjligheter utveckla nya kontaktnät i förberedelsen för arbetslivet efter disputationen. En högskolepedagogisk kurs ger poäng inom utbildningen. Förberedelser för verksamhet utanför akademien förekommer om än sparsamt, men projekt har påbörjats genom samverkan med gymnasieskolan, vilket bedömggruppen ser som positivt. Doktorandernas möjligheter att undervisa bedöms vara ett utvecklingsområde.

Stockholms universitet

Lärosäte Stockholms universitet	Forskarutbildningsämne Litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2018-02-4426
---	--	--------------------------------

Bedömningsområde: Förutsättningar
Personal

Bedömning med motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna vetenskapliga och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

Antalet disputerade och tillsvidareanställda lärare i litteraturvetenskap uppgår till 19 personer. Av dessa är sex professorer, nio docenter och tre universitetslektorer. Därtill kommer en disputerad forskningssekreterare, fyra postdoktorer och en stiftelsefinansierad forskare. Vidare kommer en biträdande lektor att rekryteras. Miljön som helhet har ett stort antal aktiva handledare, närmare bestämt 28 stycken, som alla har genomgått utbildning för handledning på forskarnivå. Doktorandgruppen består av 19 aktiva doktorander, varav 14 har doktorandanställning. Övriga doktorander är finansierade via stipendier som efter två år (från 2019 efter ett år) övergår i doktorandanställning. För det aktuella ämnet använder lärosätet endast i begränsad omfattning externa handledare. Detta motiveras dels med att institutionens egna medarbetare behöver handledarerfarenhet, meritera sig och trygga återväxten, dels med att externa handledare inte på samma sätt blir integrerade i institutionens och miljöns verksamhet. Om det finns särskilda behov, och doktoranden så önskar, kan externa handledare dock engageras. Några doktorander har handledare från andra ämnen vid institutionen. Huvudhandledaren är alltid placerad vid det egna lärosätet.

Lärarkapaciteten står mer än väl i proportion till utbildningens omfattning, undervisning och examination, och det finns många aktiva (och potentiella) handledare. Spridningen vad gäller ålder och kön är god, och när det gäller uppdraget som huvudhandledare är den könsmissiga fördelningen helt jämn (sex kvinnor och fem män). Beredskap finns för både pensionsavgångar och eventuella handledarbyten. De verksamma huvudhandledarna har samtliga minst docentkompetens. Handledarna har garanterad forskningstid i tjänsten och därmed god möjlighet till kompetensutveckling och aktiv medverkan i vetenskapssamhället. Varje doktorand har rätt till två handledare (en del doktorander har tre) och får 80 timmars handledning per år vid heltidsstudier. Fördelningen av denna resurs dokumenteras i den individuella studieplanen.

Bedömningsområde: Förutsättningar
Forskarutbildningsmiljö

Bedömning med motivering: *Forskningen i den aktuella miljön har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

Bredden och kvaliteten på handledarnas och lärarnas forskning är god. Miljön har särskilt profilerat sig inom tre fält: äldre litteratur, modernism och barn- och ungdomslitteratur. Estetiska och litteraturteoretiska frågor är framträdande. Handledarna har garanterad forskningstid i tjänsten och därmed god möjlighet till kompetensutveckling och aktiv medverkan i vetenskapssamhället. Lektorer har 30 procent forskningstid, befordrade professorer 40 procent och rekryterade professorer 50

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

procent. Den bifogade publikationslistan vittnar om ett produktivt kollegium med breda publiceringsstrategier. Man skriver monografier och artiklar på svenska och engelska (och i en del fall på tyska och franska), och man medverkar i nationella och internationella vetenskapliga tidskrifter av hög kvalitet, liksom i antologier och läromedel. Flera lärare har externa uppdrag och ingår exempelvis i olika typer av vetenskapliga beredningsgrupper eller samfund. Flera är också på olika sätt aktiva inom kulturlivet.

År 2015 initierade fakulteten den sexåriga satsningen "Litteraturforskning som ledande forskningsområde", vilket genererat höjda anslag och ökad möjlighet till internationalisering, bland annat genom inbjudningar av framstående internationella gästföreläsare och gästforskare. Doktoranderna inbjuds att delta i denna satsning; de får till exempel träffa inbjudna forskare och presentera och få respons på sitt avhandlingsarbete, eller delta i symposier, föreläsningar och workshoppar.

Doktorandernas delaktighet i forskningsmiljön och möjligheter till samverkan förefaller vara god. Institutionens forskare deltar i en stor mängd nationella och internationella nätverk, som doktoranderna ofta också kan få tillgång till. Det kan gälla nätverk i anslutning till något av miljöns profilområden, men också både bredare och mera specialiserade nätverk. Ett exempel på nätverkens betydelse som lyfts fram i självvärderingen är inom det barn- och ungdomslitterära området. Miljön har för närvarande bara två doktorander med denna inriktning, men genom medverkan i både nationella (till exempel Centrum för Barnkulturforskning) och internationella (till exempel International Research Society for Children's Literature) nätverk får doktoranderna ingå i större sammanhang med rika möjligheter till utbyten och kontaktskapande. Inom forskningsmiljön samarbetar man också med andra ämnen på den egna institutionen (se nedan) och med litteraturvetare vid andra lärosäten. Flera doktorander har också varit kopplade till tvärvetenskapliga forskarskolor.

Enligt underlaget är seminarierna kärnan i forskarutbildningsmiljön. Det finns ett för ämnet gemensamt högre seminarium som är tänkt att utgöra en mötesplats för doktorander och seniora forskare och som sammanträder tre-fyra gånger per månad. På detta seminarium presenterar doktoranderna återkommande sitt avhandlingsarbete, ny vetenskaplig litteratur diskuteras, tematiska fördjupningar görs och särskilt inbjudna externa forskare presenterar pågående projekt. Ett utvecklingsområde som berörs i självvärderingen och även under intervjuerna är att de seniora forskarnas närvaro på det högre seminariet behöver stärkas. En diskussion om detta har förts, och olika strategier prövas. Utöver det högre seminariet finns flera andra seminarieserier i miljön, som doktoranderna också är välkomna att delta i: Barn- och ungdomslitteraturseminariet, Äldretextseminariet och det s.k. Tvärseminariet som vänder sig till alla ämnen på institutionen.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet förutsättningar

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Ämnet har överlag en god forskarutbildningsmiljö med många välmeriterade handledare och en stor doktorandgrupp som dessutom ingår i ett tvärvetenskapligt sammanhang. Ämnets lärare och forskare är aktiva i vetenskapssamhället och ägnar sig åt ämnen och frågeställningar med både svensk och internationell räckvidd, och de publicerar sig också brett både nationellt och internationellt. Lärarkapaciteten står mer än väl i proportion till utbildningens omfattning, undervisning och examination, och det finns många aktiva (och potentiella) handledare. Ämnets forskare och handledare ingår i olika nationella och internationella nätverk som doktoranderna ofta också får

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

tillgång till. Ett utvecklingsområde är att stärka de seniora forskarnas medverkan i det högre seminariet.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet inklusive dess vetenskapliga metodik.*

Kursdelen i forskarutbildningen som är på 60 högskolepoäng rymmer ett mycket stort mått av valfrihet; flertalet kurser väljs av doktoranden själv i samråd med handledare. Minst 15 högskolepoäng ska dock, enligt den allmänna studieplanen, avse litteraturvetenskaplig teori och metod, och doktoranden rekommenderas att ta dessa poäng under utbildningens första år. I övrigt planeras kurser och skrivande utifrån det specifika avhandlingsprojektet.

Flera teori- och metodkurser har anordnats i undervisande form genom samläsning med avancerad nivå, där doktoranderna haft utvidgat pensum och fördjupad examination. På liknande sätt tillgodoses en bredare historisk kunskapsbas genom tillgång till litteraturhistoriska kurser på avancerad nivå. Vissa kurser har också skapats i samarbeten över ämnes- och lärosätesgränser. Lärosätet ingår i det nationella nätverket för forskarutbildningar inom litteraturvetenskap som anordnar årliga historiska kurser. Fördjupningen inom det egna avhandlingsområdet sker dock främst genom individuella läskurser.

Som nämnts är endast 15 högskolepoäng av kursdelen obligatorisk, och det gäller alltså som angavs ovan litteraturvetenskaplig teori och metod. Det rör sig dock inte om namngivna kurser, utan de väljs i samråd med handledaren. Under den senaste femårsperioden har ämnet kunnat erbjuda ett antal undervisningskurser som kan räknas in i denna obligatoriska kursdel. Dessa kurser har alltså integrerats med kurser på avancerad nivå. En fråga är hur den enskilda doktoranden kan lägga grunden för en bred kunskap och förståelse av forskarutbildningsämnet genom de få obligatoriska kurspoängen, och genom de mycket olikartade exempel på kurser som nämnts. Kurserna har helt olika karaktär och grad av specialisering. Bedömargruppen vill uppmana lärosätet att se över kursutbud och -innehåll med särskilt fokus på uppfyllelse av kunskapsmålet. Bedömargruppen uppfattar det som positivt att en ny ämnesspecifik och obligatorisk teori- och metodkurs håller på att utarbetas.

Examinationsformerna är enligt självvärderingen utformade så att examensmålet om kunskap och förståelse ska säkerställas. Mer specifikt beskrivs detta som att examinationerna inte bara innebär en redovisning av kunskaper som förvärvats inom kursen utan att de individanpassas genom olika typer av tillämpningar som är riktade mot det egna avhandlingsämnet. Denna examinationsform kan vara utmärkt, men pekar kanske snarare mot specialisering än bredd.

Seminarieverksamheten lyfts fram som doktorandens viktigaste sammanhang där måluppfyllelse säkerställs, inte minst vad gäller teori och metod. Här har det dock periodvis varit svårt att uppnå tillräcklig kritisk massa för seminarieverksamheten, vilket bedömargruppen ser som ett utvecklingsområde.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Doktorandernas förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning inom givna tidsramar säkerställs enligt självvärderingen på flera sätt. Genom kontinuerlig handledning av två (ibland tre) handledare får doktoranden stöd och träning i att successivt arbeta mer självständigt med vetenskapliga problem inom givna tidsramar. Progressionen dokumenteras i den individuella studieplanen, som uppdateras årligen, och diskuteras också i ett planeringssamtal en gång per år samt i handledarkollegiet - som varje termin granskar alla avhandlingsprojekt för att få syn på eventuella problem eller svårigheter. Förmågan att analysera, formulera frågeställningar och problem, planera och genomföra forskningsuppgifter examineras genom både kurser och avhandlingsarbete. Doktorandens förmåga att arbeta vetenskapligt inom givna tidsramar stärks även genom de workshoppar som arrangeras kring en avgränsad mindre forskningsuppgift som är kopplad till det egna avhandlingsämnet.

Doktorandens förmåga att muntligt och skriftligt presentera sin forskning med auktoritet säkras på ett flertal sätt enligt självvärderingen. Muntliga och skriftliga upplägg och presentationer hålls inom ramen för kurser, på seminarier och på nationella och internationella konferenser. Vad gäller konferensframträdanden närvarar ibland även handledare eller någon annan senior forskare, som därmed kan ge respons på presentationen till doktoranden. Institutionen bjuder som tidigare nämnts kontinuerligt in internationella gästföreläsare och forskare, och i samband med detta anordnas ibland workshoppar där också doktorander uppmuntras att medverka och presentera sin forskning muntligt och skriftligt.

Dialogen med vetenskapssamhället tränas bland annat genom att doktoranden redan under första terminen får presentera och diskutera sin forskningsplan vid högre seminarier. Fortlöpande textseminarier, mittseminariet och slutseminariet innebär också övning i kritisk dialog, och detsamma gäller konferensdeltagande. Doktoranderna uppmuntras också att delta i kulturdebatten och publicera forskningsrön i dagstidningar och tidskrifter. Självvärderingen visar att litteraturvetenskapliga avhandlingar i många fall får visst intresse i en bredare kulturoffentlighet.

Flertalet doktorander undervisar under sin forskarutbildningstid och stödjer då på ett påtagligt sätt andras lärande, presenterar forskning och övar sig i planering och presentationsteknik. Doktorander som undervisar ska ha genomgått en introducerande högskolepedagogisk utbildning eller motsvarande. När doktoranden först börjar undervisa tilldelas denne en mentor och får också en extra timresurs, något som bedömargruppen vill lyfta fram som ett gott exempel.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och*

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Självvärderingen lyfter fram att doktoranden under hela utbildningen tränas i intellektuell självständighet. Särskilt betonas avhandlingsprocessen och den relativa friheten när det gäller kursval och doktorandens egna möjligheter att forma sin utbildning i samråd med handledare. Examinationsformerna inom kursdelen uppmärksammas också som centrala delar i säkrandet av den intellektuella självständigheten, där man på forskarutbildningsnivå arbetar individanpassat och doktoranden själv formulerar sin analysuppgift, i görligaste mån kopplat till det egna avhandlingsämnet. Bedömaregruppen ställer sig frågan om den höga graden av individualisering försvårar säkrandet av kunskapsmålen och ser ett systematiskt arbete med denna problematik som ett utvecklingsområde.

Värderingsförmågan uppövas även den stegvis - i det egna avhandlingsarbetet, i granskningen av andras arbeten, i kursläsning och genom konferensdeltagande. Seminariet betonas som en central arena för sådana diskussioner. Ett gott exempel på hur annars latenta frågeställningar om vetenskapens samhällliga roll kan komma upp till ytan är doktoranddagen "Den angelägna avhandlingen" som institutionen anordnade hösten 2017.

Genom doktorandernas fortlöpande granskningsarbete, av avhandlingsavsnitt och inom ramen för kurserna, tränas vetenskaplig redlighet, akribi och etik, inte minst genom ett fortlöpande fokus på hur tidigare forskning behandlas. Doktoranderna har även möjlighet att gå den tvärvetenskapliga fakultetsgemensamma kursen Vetenskaplighet och forskningsetik. Ytterligare arenor för denna kunskapsform är handledningen, seminariediskussioner om avhandlingsavsnitt, granskningsprocessen inför disputation och ytterst själva disputationen.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Jämställdhet**

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

Lärosätets och därmed ämnets policy bygger på att alla medarbetare, doktorander och studenter ska behandlas lika oavsett kön, ålder, etnicitet, religion, sexualitet och funktionsnedsättning. Institutionen har en likabehandlingsplan vars syfte är att motverka diskriminering, och även ett likabehandlingsombud. Nyligen har man inrättat ett råd som kallas Lokalt råd för arbetsmiljö och lika villkor. Institutionen har tagit initiativ till en workshop om doktorandhandledning ur likabehandlingsperspektiv.

Könsfördelningen bland ämnets seniora forskare är jämn, medan det på doktorandsidan finns en kraftig kvinnlig dominans (74 procent är kvinnor). Förklaringar till detta som anges är dels att de stipendiefinansierade doktoranderna enligt statuterna måste vara kvinnor, dels att kvinnor är i majoritet även i grundutbildningen i litteraturvetenskap. Olika diskussioner om hur denna obalans ska hanteras har förts i kollegiet, bland annat i samband med den senaste antagningsomgången.

Genusperspektiv integreras på olika sätt i både seminarieverksamheten och kursgivningen. Ett genusseminarium för ämnet har nyligen initierats. Den genusteoretiska kompetensen i kollegiet

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

beskrivs generellt som hög, och under 2018 utlystes ett lektorat med denna inriktning. Denna lektor ska varje termin arrangera ett genusinriktat seminarium inom forskarutbildningen.

Det finns ingen obligatorisk kurs som säkerställer att genusperspektiv integreras i utbildningen. Däremot erbjuds och har erbjudits valfria kurser med sådan profil, till exempel Genusteori och litteraturvetenskap (7,5 högskolepoäng) och Making trouble with Gender Trouble (7,5 högskolepoäng). Ett av institutionens fyra ämnesöverskridande "tvärområden" är just genus, och på andra delar av lärosätet finns därtill forum såsom Genusakademien och Queerseminariet.

Sammanfattningsvis finns ett rikt utbud av kurser, seminarier och andra forum där genus och jämställdhetsfrågor diskuteras. Dessa är förvisso inte obligatoriska, men vittnar om en medvetenhet om dessa frågars betydelse, och om att man arbetar kontinuerligt och på ett innehållsligt plan med dem.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat
Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultat av uppföljningen omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.*

Självvärderingen visar att forskarutbildningens kvalitet inledningsvis säkras genom ett noggrant antagningsförfarande. Här visar ämnet och institutionen som helhet prov på god kontinuitet genom att antagningen sker samma tid varje läsår (vårtermin) och att ett antal doktorander (minst två) anställs vid varje tillfälle. Administrativt förefaller forskarutbildningen vara välorganiserad, med särskilt ansvariga på ämnes-, institutions- och fakultetsnivå, och med väl utarbetade rutiner.

Den individuella studieplanen är det viktigaste dokumentet för att följa upp doktorandernas arbete, progression och resultat. Den fylls i och uppdateras av doktorand och handledare en gång per år, och behandlas sedan i handledarkollegiet. Utformningen av den individuella studieplanen ger dock enligt bedömargruppen ett "minimalistiskt" intryck i den meningen att den saknar mera reflekterande inslag, till exempel om just progressionen. Det görs heller inga kopplingar till eller avstämningar gentemot examensmålen. Den individuella studieplanen undertecknas av doktorand och handledare och fastställs av prefekt. Forskarutbildningen har ingen formellt utsedd examinerare, utan en del av de uppgifter som brukar hanteras av denna funktion ligger nu hos studierektor och handledarkollegiet.

Handledarkollegiet beskrivs som en central instans för uppföljning. Doktoranderna kan ge studierektor synpunkter på utbildningen, som sedan tar frågorna vidare till handledarkollegiet. De forskarstuderandes progression diskuteras varje termin i kollegiet, liksom under ett utvecklingssamtal varje år. Därtill har institutionen tillsatt ett studierektorskollegium där alla forskarutbildningsämnen är representerade.

Doktorandens avhandlingsarbete granskas kontinuerligt under seminarierna. Det finns tre kontrollstationer: presentation av forskningsplan, halvtidsseminarium och slutseminarium.

Systematiskt arbete med kursvärderingar förekommer inte. I självvärderingen nämns att man provat en övergripande skriftlig utvärdering vid ett tillfälle, men att den inte gav någon ny information.

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Lärosätet verkar för att doktoranden genomför utbildningen inom planerad studietid.

I självvärderingen nämns vissa problem med genomströmningen. 65 procent av doktoranderna håller sig inom den stipulerade utbildningstiden, medan 17,5 procent är inaktiva och 17,5 procent har överskridit studietiden. Åtgärder för att öka genomströmningen är extra handledning, extern experthjälp eller handledarbyte. Införandet av ett halvtidsseminarium kan också ses som ett verktyg för att underlätta att tidsplanen hålls. Bedömagruppen har tagit del av statistik över genomströmningen i utbildningen och konstaterar att lärosätet inte avviker från andra utbildningar inom litteraturvetenskap i Sverige vad gäller detta.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet utformning, genomförande och resultat
Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Den stora valfriheten i kursupplägget framhålls i självvärderingen som föredömlig, men här kan bedömagruppen också se potentiella baksidor. Doktoranderna läser i praktiken ganska olika utbildningar, vilket i sin tur kan göra det svårt att säkra måluppfyllelse och progression vad gäller kunskap och förståelse samt konsekvensen i återkopplingen. Framför allt är avsaknaden av obligatoriska historiska kurser och genusperspektiv oroande. Bedömagruppen ser det dock som positivt att en obligatorisk teori- och metodkurs håller på att utarbetas.

Övriga examensmål bedöms säkras tillfredsställande. Doktorander som undervisar ska ha genomgått en introducerande högskolepedagogisk utbildning eller motsvarande. När doktoranden först börjar undervisa tilldelas denne en mentor och får också en extra timresurs, något som bedömagruppen vill lyfta fram som ett gott exempel.

Det finns ett rikt utbud av kurser, seminarier och andra forum där genus och jämställdhetsfrågor diskuteras. Dessa är förvisso inte obligatoriska, men vittnar om en medvetenhet om dessa frågor betydelse, och om att man arbetar kontinuerligt och på ett innehållsligt plan med dem.

Inom ämnet använder man den individuella studieplanen för att följa upp och säkra progressionen i doktorandernas arbete, och det är ett gott exempel även om utformningen av planen kunde ge utrymme för mer reflekterande partier och ha konkret koppling till examensmålen.

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: *Doktoranden ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

I självvärderingen lyfts följande faktorer och rutiner fram som viktiga för att säkerställa att doktoranderna kan ha en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande: ett introduktionsseminarium som inleder varje termin, genomgången av den individuella studieplanen och årliga utvecklingssamtal. Därtill är doktoranderna representerade i organ som hanterar forskarutbildningsfrågor: ämnesrådet och det institutionsgemensamma doktorandrådet. Därmed säkras enligt självvärderingen doktorandernas inflytande även indirekt i institutionens, fakultetens och lärosätets övriga beredande och beslutande organ. Dock saknar doktoranderna representation i handledarkollegiet, något som inte vidare kommenteras eller motiveras i självvärderingen men som under intervjuerna motiveras med att det på dessa möten förekommer samtal om doktorandkolleger. Bedömagruppen anser att en doktorandrepresentant

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

ändå kan övervägas; han eller hon kan ju lämna mötet när eventuella känsliga frågor behandlas. De forskarstuderande introduceras till forskarutbildningen genom en väl genomtänkt trestegsraket: en institutionsgemensam introduktionsdag där de får information om regelverk, arbetsplatsen, studiesociala och administrativa stödfunktioner och doktorandkåren; ett särskilt möte mellan studierektor och nyantagna doktorander; och ett möte mellan doktoranden och handledarna. Informationskanalerna förefaller fungera väl, och utöver de redan nämnda rutinerna finns relevant information tillgänglig via en lärplattform, innehållande bland annat "Lathund för forskarutbildningen" som är särskilt framtagen för institutionen. Doktoranderna har även inflytande över utbildningens innehåll, utöver det egna avhandlingsarbetet, till exempel genom att de kan konstruera individuella läskurser och komma med förslag på seminarieaktiviteter.

Utbildningen säkerställer en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranden.

Kvaliteten på den fysiska och psykosociala arbetsmiljön säkerställs bland annat genom att man följer lärosätets centrala riktlinjer. Det handlar om tillgången till fysisk (och virtuell) arbetsplats, dator och olika typer av administrativt stöd. Alla doktorander har en egen arbetsplats och uppges få adekvat administrativt och annat stöd. Doktoranderna kan under perioder arbeta från annan plats om de vill. Företrädare för ämnet har identifierat ett problem med stressrelaterade sjukskrivningar, och att minska dessa beskrivs som ett viktigt utvecklingsområde. Ett antal åtgärder har redan vidtagits, däribland att problematiken lyfts under doktorand- och institutionsdagar. Dessutom gör man arbetsmiljöenkäter och nya doktorander får en extra resurs innan de börjar undervisa för första gången.

Doktoranden har rätt att byta handledare och det finns rutiner för detta. Målsättningen är att handledarbyten ska vara friktionsfria och alltid utgå från doktorandens bästa. Det är i första hand studierektors ansvar att säkerställa att doktorandens behov av handledning tillgodoses.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Doktoranderna förefaller ha goda möjligheter att påverka sin utbildning. Men den stora valfriheten när det gäller kursupplägg och var arbetet bedrivs kan också splittra miljön och minska den nödvändiga kritiska massan exempelvis vid seminarier. Den förhållandevis ringa graden av styrning kan i kombination med det stora utbudet av aktiviteter bidra till stress. Vidare menar bedömargruppen att en doktorandrepresentant i handledarkollegiet bör övervägas. I självvärderingen nämns flera konkreta exempel på hur man arbetat med att komma tillrätta med sjukskrivningsproblematiken, vilket bedömargruppen ser som positivt.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på ett sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet såväl inom som utanför akademien.*

Forskarutbildningen ska ge breda och djupa ämneskunskaper men även allmänna förmågor. Självvärderingen nämner bland annat följande förmågor som tränas: självständigt och målinriktat arbete, skriftlig och muntlig kommunikativ kompetens, analytisk förmåga och förmågan att förhålla sig till tidsramar. Nydisputerade har möjlighet att lägga fram artikelutkast eller manus på högre seminarier

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

och få respons på projektansökningar på ett av tvärseminarierna. Det anordnas också workshoppar om detta. Doktoranderna har möjlighet till institutionstjänstgöring; utöver undervisning i grundutbildningen kan det handla om uppdrag som bibliotekarie, mötessekreterare, konferensarrangör och tidskriftsredaktör.

En informatör har anställts för att effektivisera kontakterna med det omgivande samhället. Doktorander kan engageras som experter och kommentatorer i medierna, som föreläsare utanför akademien, som kritiker och som aktiva i litterära sällskap och stiftelser.

Arbetsmarknaden för doktorerna förefaller god. Av de femton som disputerat under den senaste femårsperioden har samtliga (utom två som gått i pension) sysselsättning, varav den absoluta majoriteten inom akademien. Ett utvecklingsområde för ämnet bör vara att i högre grad förbereda doktoranderna för en karriär utanför akademien.

Inom ämnet redovisar man ingen återkommande eller systematisk alumnverksamhet, inte heller en systematik vad gäller karriärförberedande samtal med doktoranderna, så båda ses därför som utvecklingsområden.

Sammanfattande bedömning av bedömningsområdet arbetsliv och samverkan**Bedömning med motivering:** Tillfredsställande

Doktoranderna har tillfälle att träna sin kompetens för ett arbetsliv inom akademien genom deltagande i högre seminarier, ett rikligt internationellt utbyte, expenser för konferensdeltagande, speciella workshoppar och seminarier för att öva kompetenser vid sidan av själva avhandlingsskrivandet. Det finns incitament i miljön för att bidra till kultursektorn och det finns också en informatör som hjälper till i detta avseende.

Två utvecklingsområden som bedömargruppen identifierat är att ta ett samlat grepp om hur alumners erfarenheter från arbetslivet tas tillvara och hur förberedelser för ett arbetsliv utanför akademien kan bli ett genomtänkt inslag i forskarutbildningen.

Samlat omdöme: Hög kvalitet**Bedömning med motivering:** Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Inom ämnet finns överlag en god forskarutbildningsmiljö med många välmeriterade handledare och en stor doktorandgrupp som dessutom ingår i ett tvärvetenskapligt sammanhang. Ämnets lärare och forskare är aktiva i vetenskapssamhället och ägnar sig åt ämnen och frågeställningar med både svensk och internationell räckvidd, och de publicerar sig också brett både nationellt och internationellt. Ämnets forskare och handledare ingår i olika nationella och internationella nätverk som doktoranderna ofta också får tillgång till. Ett utvecklingsområde är att stärka de seniora forskarnas medverkan i det högre seminariet.

Den stora valfriheten i kursupplägg framhålls i självvärderingen som föredömlig, men här kan bedömargruppen också se potentiella baksidor. Doktoranderna läser i praktiken ganska olika utbildningar, vilket i sin tur kan göra det svårt att säkra måluppfyllelse och progression vad gäller kunskap och förståelse samt konsekvensen i återkopplingen. Framför allt är avsaknaden av obligatoriska historiska kurser och genusperspektiv oroande. Bedömargruppen ser det dock som

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

positivt att en obligatorisk teori- och metodkurs håller på att utarbetas.

Övriga examensmål bedöms säkras tillfredsställande. Doktorander som undervisar ska ha genomgått en introducerande högskolepedagogisk utbildning eller motsvarande. När doktoranden först börjar undervisa tilldelas denne en mentor och får också en extra timresurs, något som bedömargruppen vill lyfta fram som ett gott exempel.

Det finns ett rikt utbud av kurser, seminarier och andra forum där genus och jämställdhetsfrågor diskuteras. Dessa är förvisso inte obligatoriska, men vittnar om en medvetenhet om dessa frågars betydelse, och om att man arbetar kontinuerligt och på ett innehållsligt plan med dem.

Den aktiva användningen av en individuell studieplan för att följa upp och säkra progressionen i doktorandernas arbete utgör ett gott exempel, även om planen kunde innehålla mer reflekterande partier och ha konkret koppling till examensmålen.

Doktoranderna förefaller ha goda möjligheter att påverka sin utbildning. Men den stora valfriheten när det gäller kursupplägg och var arbetet bedrivs kan också splittra miljön och minska den kritiska massan som är nödvändig exempelvis vid seminarier. Den förhållandevis ringa graden av styrning kan i kombination med det stora utbudet av aktiviteter bidra till stress. Vidare menar bedömargruppen att en doktorandrepresentant i handledarkollegiet kan övervägas. I självvärderingen nämns flera konkreta exempel på hur man arbetat med sjukskrivningsproblematiken, vilket bedömargruppen ser som positivt.

Doktoranderna har tillfälle att träna sin kompetens för ett arbetsliv inom akademien genom deltagande i högre seminarier, ett rikligt internationellt utbyte, expenser för konferensdeltagande, speciella workshoppar och seminarier för att öva kompetenser vid sidan av själva avhandlingsskrivandet. Det finns incitament i miljön för att bidra till kultursektorn och det finns också en informatör som hjälper till i detta avseende.

Två utvecklingsområden som bedömargruppen identifierat är att ta ett samlat grepp om hur alumners erfarenheter från arbetslivet tas tillvara och hur förberedelser för ett arbetsliv utanför akademien kan bli ett genomtänkt inslag i forskarutbildningen.

Södertörns högskola

Lärosäte Södertörns högskola	Forskarutbildningsämne Litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2018-02-4427
--	--	--------------------------------

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal

Bedömning med motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna vetenskapliga och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

Lärosätets forskarutbildning i litteraturvetenskap är, av underlaget att döma, under uppbyggnad - ämnesmiljön växer och lärarkåren förnyas och förnygras. Ämnet har sju anställda lärare och forskare, varav två är professorer och tre är docenter. Av dessa fungerar tre som huvudhandledare. Därtill kommer två projektforskare. För närvarande finns tre doktorander i litteraturvetenskap, varav en i litteraturdidaktik. Miljön är liten, men med tanke på att nyanställning pågår förefaller antalet handledare och lärare vara säkrat i relation till antalet doktorander, även på längre sikt.

Handledarnas meriter och kompetens förefaller vara adekvata med tanke på antalet doktorander och forskarutbildningens huvudsakliga inriktning mot tysk och östeuropeisk litteratur samt genus och dramatik. Sedan höstterminen 2018 får professorer motsvarande 20 procent forskning i tjänsten och lektorer 10 procent. Eventuell övrig forskningstid får sökas externt eller via Östersjöstiftelsen. Tid för kompetensutveckling avsätts inte. Självvärderingen visar att forskarhandledarnas kompetensutveckling kunde vara mer systematisk, och bedömargruppen vill uppmuntra till fortsatt utvecklingsarbete på området. Handledningsresurserna är förhållandevis väl tilltagna, 480 klocktimmar fördelade på hela utbildningstiden.

Både handledare och doktorander publicerar sig både nationellt och internationellt och deltar i diverse konferenser och nätverk. Flera forskare publicerar sig mycket på engelska och tyska, av den medsända publikationslistan att döma, medan ett par är mer inriktade på svenska författarskap och därmed också oftare publicerar sig på svenska.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Forskarutbildningsmiljö

Bedömning med motivering: *Forskningen i den aktuella miljön har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

Ämnet och därmed doktoranderna ingår i en större tvärvetenskaplig miljö i form av området kritisk kulturteori, tillsammans med estetik, filosofi, genusvetenskap, konstvetenskap och medie- och kommunikationsvetenskap samt ämnet den praktiska kunskapens teori. Inom området kritisk kulturteori bedrivs ämnesövergripande forskningssamarbeten, högre seminarier och doktorandkurser. Här finns totalt 28 doktorander. Flertalet ingår i den internationella forskarskolan Baltic and East European Graduate School (BEEGS) och tillbringar första året av forskarutbildningen på Centre for Baltic and East European Studies (CBEES) där arbetspråket är engelska, liksom inom kritisk kulturteori.

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Mellan 2007 och 2016 disputerade fyra doktorander vid lärosätet men de examinerades vid Stockholms universitet eftersom Södertörns högskola fick eget examenstillstånd 2016. Den första egna antagningen skedde 2017. På ett sätt rör det sig alltså om en mycket ung miljö, men i praktiken har lärosätet bedrivit forskarutbildning inom litteraturvetenskap sedan början av 2000-talet. Enligt självvärderingen innebär det att det finns en väletablerad miljö och upparbetade rutiner.

Ämnet erbjuder doktoranderna en intressant profil och en internationell och mångvetenskaplig miljö. Doktoranderna uppmuntras särskilt att tillbringa forskningsstid utomlands. Expensmedel om 10 000 kronor per år betalas ut till doktorander inom forskarskolan BEEGS, medan övriga doktorander får 6 500 kronor. Vissa medel går också att söka via ämnet.

På nationell nivå deltar handledare och doktorander i Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap (NRFL), som anordnar konferenser och litteraturhistoriska doktorandkurser. Samtidigt förblir små ämnesmiljöer särskild sårbara. Ett utvecklingsområde som bedömargruppen identifierat är ytterligare utbyggnad av kontakter med litteraturvetenskapliga ämnesmiljöer, en eller flera, för t.ex. utbyte av erfarenheter och även av kurs- och seminarieinslag på forskarutbildningen.

Forskarhandledarkollegiet (FHK), som startade 2017, samlar alla verksamma och potentiella handledare och har arbetat fram anvisningar för handledare och doktoranders verksamhet och ansvar, samt riktlinjer för bland annat seminarier och valbara kurser. Av självvärderingen framgår att samtliga i det litteraturvetenskapliga kollegiet, även doktorander, agerar i kulturlivet som recensenter, redaktörer och föreläsare.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet förutsättningar**Bedömning med motivering:** Tillfredsställande

Antalet handledare och lärare förefaller vara tillräckligt i relation till antalet doktorander, särskilt med tanke på pågående nyanställningar. Handledarnas meriter och kompetens är också adekvata i relation till antalet doktorander och forskarutbildningens huvudsakliga profil.

Forskarutbildningsmiljön vid lärosätet framstår som intressant och dynamisk, och doktoranderna får tillgång till starka tvärvetenskapliga sammanhang med välmeriterade handledare. Samtidigt är små ämnesmiljöer särskild sårbara, så enligt bedömargruppen anser att ett utvecklingsområde är att ytterligare bygga ut kontakterna med en eller flera litteraturvetenskapliga ämnesmiljöer, för att t.ex. utbyta erfarenheter och även kurs- och seminarieinslag på forskarutbildningen.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse****Bedömning med motivering:** *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet inklusive dess vetenskapliga metodik.*

I den breda, tvärvetenskapliga miljön är det särskilt viktigt att säkra doktorandernas ämneskunskaper. Förutom i avhandlingsskrivandet sker detta framför allt i form av examinerande kurser, och det finns tre obligatoriska ämnesspecifika kurser vid lärosätet (om sammanlagt 22,5 högskolepoäng) som berör examensmålen. Teori- och metoddelen av utbildningen är enligt bedömargruppen väl tillgodosedd,

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

och här finns goda möjligheter till synergieffekter genom närheten till de andra ämnena inom området kritisk kulturteori. Kursdelen av utbildningen är på 60 högskolepoäng.

Forskarskolornas obligatoriska introduktionskurser av tvärvetenskaplig karaktär stärker en bredare kompetens. Det är dock endast en obligatorisk kurs som har litteraturhistorisk inriktning, vilket väcker frågan hos bedömargruppen om hur breddade kunskaper inom det egna ämnet säkras. Planerna på att öppna fler masterkurser för doktorander kan här vara ett steg i rätt riktning. Det är obligatoriskt att delta i ämnets seminarier.

Att kunna erbjuda egna undervisningskurser är ytterst en fråga om resurser, och därför är det interdisciplinära kurspaketet under utbildningens första år förståeligt. Samtidigt identifierar bedömargruppen utifrån underlaget ett bevakningsområde för ämnet, nämligen att första årets kurspaket är relevant även för doktorander i litteraturvetenskap.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Första delen av examensmålet tränas enligt självvärderingen redan i de inledande obligatoriska kurserna. Lärandemålen i den tvärvetenskapliga kursen som ges inom ramen för området kritisk kulturteori omfattar bland annat förmågan att läsa, diskutera och förstå avancerade vetenskapsteoretiska frågeställningar som också tillämpas inom det egna forskarutbildningsområdet.

Att utföra uppgifter inom givna tidsramar övas både inom kurserna och i avhandlingsarbetet, och det senare stäms av fortlöpande i handledningen utifrån en upprättad tidplan. Seminariepresentationer av eget material ger också träning i att hålla olika tidsramar.

Även förmågan att presentera forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället tränas under hela utbildningen i form av muntliga och skriftliga examinationsuppgifter i kurser, handledning, seminarieframläggningar och konferensartiklar. Forskningskommunikation med det omgivande samhället sker främst genom artiklar i tidningar och tidskrifter samt offentliga framträdanden, och här ser man inom ämnet en utvecklingsmöjlighet att tydligare framhålla en mer varierad utomvetenskaplig kommunikation i den individuella studieplanen. Bedömargruppen vill uppmuntra fortsatt arbete med detta. Ett gott exempel är praxis vid slutfasen, då doktoranden vid en spikningsceremoni ger en muntlig populärvetenskaplig presentation av sin avhandling och skriver en artikel som publiceras på högskolans webbplats.

Högskolepedagogisk utbildning och institutionstjänstgöring erbjuder ytterligare möjligheter att träna examensmålets stipulerade förmågor. De tre nu verksamma ämnesdoktoranderna har tidigare kontakter med det omgivande samhället i form av konst- och teatervärlden, vilka enligt självvärderingen hade viss betydelse vid antagningsprocessen.

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18**Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat****Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

Självvärderingen visar att hela avhandlingsarbetet innebär en fortlöpande skolning mot examensmålet. Ämnets riktlinjer för handledare och doktorander, och den allmänna studieplanen, tydliggör det stora individuella inflytande och ansvar som den enskilda doktoranden har för att genomföra sin utbildning. Processen inleds genom att doktoranden under handledning utarbetar sitt avhandlingsprojekt. Vid ett första etappseminarium efter ungefär ett halvår förväntas doktoranden presentera en avhandlingsplan som säkerställer ett självständigt bidrag till kunskapsutvecklingen inom ämnet. Genom fortsatta etappmål (halvtids- och slutseminarium och disputation) säkras progressionen mot ökad vetenskaplig självständighet.

De valbara kurserna framhålls som viktiga för måluppfyllelse i en utbildning som i hög grad är individuellt upplagd. Även de obligatoriska kurserna tränar självständighet genom examinationsuppgifter som bland annat uppmanar doktoranden att förklara på vilket sätt det egna projektet är ett originellt bidrag till det aktuella forskningsområdet.

Även redlighet och forskningsetik tränas, främst inom kurssystemet, men även i handledning och inom ramen för framläggning av egna texter. Enligt lärosätet kan det finnas anledning att skärpa formuleringarna om redlighet och etik i den allmänna studieplanen och att införa fler obligatoriska eller examinerande moment om detta i forskarutbildningen, vilket bedömargruppen uppmanar.

Självvärderingen visar att doktoranderna uppfyller den senare delen av examensmålet, framför allt genom att själva börja kommunicera sin forskning till studenter, kolleger och intresserad allmänhet. Kurser i vetenskapsteori, kritisk kulturteori och pedagogik ger ytterligare träning i att reflektera över den egna forskarrollen. Doktorandens egen undervisning ställer också krav på förmåga att omvandla forskningsresultat till hållbar pedagogik. Ämnesmiljöns förankring i olika kritiska teorier ger ytterligare möjligheter att reflektera över forskningens roll i ett större samhälleligt sammanhang.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Jämställdhet**

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

Jämställdhetsaspekten beaktas enligt självvärderingen vid antagning av doktorander och tillsättning av handledare. Jämn könsfördelning är ett uttalat mål. Kollegiet innehåller flest kvinnor och endast en manlig forskare är enligt underlaget tillsvidareanställd. Av doktoranderna är en man och en kvinna, plus en avtalsdoktorand som är man. Inom ämnet har man sett till att doktoranderna har handledare av bägge könen.

Lärosätet har enligt utvärderingen arbetat aktivt med jämställdhetsintegrering i ett år, vilket bland

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

annat resulterat i en konkret åtgärdsplan. Litteraturvetenskap har enligt självvärderingen ett integrerat genusperspektiv på alla nivåer, vilket innebär att det finns jämställdhetsfokus i det fortlöpande arbetet med kursplaner och litteraturlistor, men också att frågor om jämställdhet avspeglas i doktorandernas avhandlingsämnen och teoretiska perspektiv. Handedarna har en hög teoretisk och vetenskaplig kompetens inom genusfältet som kommer att stärkas ytterligare med två nyrekryterade lektorer. Den starka vetenskapliga profileringen mot likabehandlingsfrågor i kollegiet innebär en stor samlad erfarenhet och hög kompetens även när det gäller konkret jämställdhetsarbete.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultat av uppföljningen omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.*

På kursnivå genomförs konsekvent kursvärderingar, men underlaget tyder på att återkoppling saknas. Här ser bedömargruppen ett utvecklingsområde.

Avhandlingsarbetets framskridande rapporteras en gång per år för forskarhandledningskollegiet och följs även upp vid olika textseminarier. Doktoranden förutsätts varje termin lägga fram texter vid högre seminariet eller något annat vetenskapligt sammanhang (konferenser etc.).

Inom kritisk kulturteori tillämpas en trestegsmodell med plan-, halvtids- och slutseminarium. En ny mall för den individuella studieplanen ger en tydligare koppling mellan studieprestationerna och examensmålen. Dokumentet "Riktlinjer för seminarier och valbara kurser inom litteraturvetenskaplig forskarutbildning vid Södertörns högskola" redogör för avhandlingsarbetets progression och hur bedömningar av måluppfyllelse i olika delar av utbildningen ska genomföras och registreras.

För att säkra avhandlingarnas kvalitet finns en utsedd bedömargrupp som gör en samlad bedömning av återstående arbetsinsats efter slutseminariet.

Inom ämnet planerar man att använda en särskilt utarbetad mall för att utvärdera doktorandernas första läsår 2017/18. En tidigare utvärdering av forskarutbildningen inom kritisk kulturteori och Baltic and East European Graduate School från 2016 visade att man inom de ingående ämnena behöver planera och styra doktorandernas studiesituation tydligare, för att dessa ska kunna dra nytta av den internationaliserade och mångvetenskapliga miljö i vilken de ingår. För litteraturämnet har man därefter arbetat fram flera nya riktlinjer.

Lärosätet verkar för att doktoranden genomför utbildningen inom planerad studietid.

Eftersom ämnets tre egna doktorander relativt nyligen har inlett sin utbildning saknas genomströmningsstatistik för utbildningen. Enligt självvärderingen anger den allmänna studieplanen handledares och doktoranders ansvar för att avhandlingsarbetet ska kunna utföras inom stipulerad tid. Forskarutbildningen följs framför allt upp genom dokumentation i den individuella studieplanen. Arbete pågår för att precisera ansvarsfördelningen även på ämnesnivå, för ökad transparens.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Teori- och metoddelen av utbildningen är enligt bedömargruppen väl tillgodosedd. Bedömargruppen identifierar ett bevakningsområde för ämnet, nämligen att första årets kurspaket är relevant även för doktorander i litteraturvetenskap. Det är endast en obligatorisk kurs som har litteraturhistorisk inriktning.

Examensmål som rör färdigheter och förmågor hanteras på ett tillfredsställande sätt. Ett gott exempel är praxis vid slutfasen, då doktoranden vid en spikningsceremoni ger en muntlig populärvetenskaplig presentation av sin avhandling och skriver en artikel som publiceras på högskolans webbplats.

Examensmål som rör värderingsförmåga och förhållningssätt hanteras på ett tillfredsställande sätt. Enligt lärosätet kan det finnas anledning att skärpa formuleringarna om redlighet och etik i den allmänna studieplanen och att införa fler obligatoriska eller examinerande moment om detta i forskarutbildningen, vilket bedömargruppen uppmuntrar.

Inom ämnet arbetar man medvetet med jämställdhet och genusperspektivet integreras genom hela utbildningen, vilket bland annat avspeglas i kursplaner och litteraturlistor.

Institutionen erbjuder en välorganiserad trestegsmodell på väg mot färdig avhandling, med plan-, halvtids- och slutseminarium plus en särskilt utsedd bedömargrupp inför disputation

Doktorander har goda möjligheter att påverka sin utbildning, och förväntas också ta ett stort ansvar när det gäller att förvärva de insikter och förmågor som formuleras i examensmålen. De har också goda förutsättningar i form av en väl utarbetad administrativ infrastruktur för forskarutbildningen och en hög ambitionsnivå när det gäller att erbjuda doktoranderna en högkvalitativ utbildning, men trots det ser bedömargruppen ett behov av ökad systematik och styrning, för att stärka ämnestillhörigheten och minska risken för splittring och stress. Återkoppling på genomförda kursvärderingar är ytterligare ett utvecklingsområde.

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: *Doktoranden ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

Doktoranderna är representerade i institutionens samtliga beslutande organ. De ingår inte i forskarhandledarkollegiet men samarbetar med kollegiet och studierektor kring kurs- och seminarieplanering och andra aktiviteter. Doktoranderna är också delaktiga i den kvalitetsutveckling av utbildningen som sker på ämnets årliga forskardag, vid evenemang inom kritisk kulturteori och på fakultetsnivå samt särskilda workshoppar.

Området kritisk kulturteori tar ansvar för doktorandernas beroendeställning genom att bredvid de årliga medarbetarsamtalen ungefär varannan månad erbjuda samtal om studiesituationen med studierektor. Tillsättningen av handledare följer nationella och lokala föreskrifter och preciseras i "Riktlinjer för forskarhandledares och doktoranders arbete och ansvar". Doktorandens önskemål när det gäller handledare ställs mot handledningsbehov, avhandlingens ämnesinriktning och lärarnas ämneskompetens.

I den allmänna studieplanen och i dokumentet med riktlinjer framgår också hur det går till att byta

handledare och hur doktoranden ska gå tillväga om problem uppstår, exempelvis i kontakten med handledare.

Utbildningen säkerställer en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranden.

Högskolans senaste doktorandenkät från 2017 visar att många upplever höga nivåer av stress, något man inom ämnet hoppas kunna vända genom konsekvent arbete med den individuella studieplanen, implementering av nya riktlinjer och fortlöpande uppföljning av doktorandernas psykosociala hälsa och arbetsmiljö. Medarbetarenkäter ger samma resultat.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Forskarutbildningen i ämnet vid lärosätet är ännu under uppbyggnad, vilket gör det svårt att fullt ut överblicka doktorandernas möjligheter att påverka sin verksamhet. Dock förefaller man inom området kritisk kulturteori arbeta ambitiöst med att inkludera doktoranderna i kollegiet och ge dem möjligheter att förkovra sig, både inom det egna ämnesområdet och i dialog med deltagarna i de tvärvetenskapliga forskarskolorna.

Det stora individuella ansvar som doktoranderna förväntas ta för sin utbildning behöver dock, menar bedömargruppen, balanseras med ökad styrning och systematik på kursnivå och med starkare betoning på ämnesfördjupning. Detta kan gärna göras i samverkan med andra litteraturvetenskapliga miljöer i Sverige eller andra länder.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på ett sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet såväl inom som utanför akademien.*

Självvärderingen visar att det enligt ämnets riktlinjer framför allt är handledningen som ska fungera vägledande i övergången till en karriär efter examen. Att forskarutbildningen bygger så mycket på individuellt ansvar ger, enligt självvärderingen, doktoranderna förmåga att både planera långsiktigt och ställa om när förutsättningarna ändras. Här ser bedömargruppen dock en risk för att en alltför låg grad av styrning kan leda till visst godtycke och ökad stress.

Självvärderingen betonar att doktorandernas fortsatta akademiska karriär underlättas genom att de bredvid den sedvanliga utbildningen även erbjuds en högskolepedagogisk kurs och upp till 20 procent institutionstjänstgöring. Visstidsanställda rekryteras ofta bland de nydisputerade och handledare står till tjänst med stöd till den som söker vikariat vid det egna lärosätet eller vid ett annat.

Den tvärvetenskapliga miljön ger också en ökad förståelse för forskningsarbete och möjliggör en rad internationella kontakter. Kompetenshöjande konferenser ger allmänna färdigheter i specifika uppgifter såsom att organisera en workshop eller kommunicera sin forskning i medier. Flera valbara kurser vid lärosätet relaterar också till arbetslivet efter examen. Genom att delta i den årliga forskardagen och högre seminariet får ämnets doktorander inblickar i hur forskningsansökningar skrivs. Företrädare för ämnet framhåller dock att karriärförberedande aktiviteter kan koordineras på ett bättre sätt, och att ett sådant arbete har påbörjats.

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Inom ämnet betonar man att doktoranderna erbjuds goda kontaktytor med arbetslivet i form av teatrar, förlag, tidskrifter och myndigheter genom övriga medarbetares upparbetade kontakter med det omgivande samhället och kultursektorn. Bredvid akademien är det framför allt inom kultursektorn eller inom myndigheter som disputerade litteraturvetare är efterfrågade. Inom ämnet efterlyser man dock en diskussion om hur stödet för att hitta framtida karriärvägar kan systematiseras för att inte endast bygga på doktorandernas egna initiativ. Bedömargruppen instämmer i detta och vill framhålla att frågan om kontakter och samverkan i större utsträckning kan bli en integrerad del i utbildningen.

Alumner bjuds in för att presentera sina forskningsprojekt eller berätta om sina erfarenheter efter disputationen, men inom ämnet påtalar man vinsterna med att upprätta en mer kontinuerlig alumnkontakt på forskarnivå, något även bedömargruppen vill uppmuntra. Man använder den individuella studieplanen för att planera aktiviteter som förbereder för arbetslivet, vilket är ett gott exempel.

Sammanfattande bedömning av bedömningsområdet arbetsliv och samverkan**Bedömning med motivering:** Tillfredsställande

Även när det gäller arbetsliv och samverkan är utbildningen i sin nuvarande form för ny för att en klar bild ska framträda, framför allt när det gäller doktorandernas möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden efter examen.

Miljön vid lärosätet ger doktoranderna många potentiella möjligheter till samverkan, men bedömargruppen menar att företrädare för ämnet skulle kunna agera mer konsekvent ifråga om utbildningsinslag som erbjuder förberedelser för ett arbetsliv efter examen. Ett gott exempel är dock användningen av den individuella studieplanen för att planera aktiviteter både i och utanför högskolan.

Ytterligare ett utvecklingsområde är att systematisera alumnkontakter och öka samverkan med arbetslivsföreträdare på kurs- och seminariernivå. Detta förefaller särskilt viktigt när ämnesmiljön är så pass liten och doktoranderna i ämnet är så få.

Samlat omdöme: Hög kvalitet**Bedömning med motivering:** Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Ämnesmiljön vid lärosätet är liten, men antalet handledare och lärare och deras sammanlagda kompetens verkar vara adekvat i relation till antalet doktorander och forskarutbildningens huvudsakliga profil, särskilt med tanke på förestående nyanställningar.

Forskarutbildningsmiljön framstår som gedigen och dynamisk, där doktoranderna får tillgång till starka tvärvetenskapliga sammanhang med välmeriterade handledare. Det genomarbetade sättet att uppmuntra forskningsvistelse utomlands och populärvetenskaplig publicering är goda exempel. Ett utvecklingsområde är ytterligare utbyggnad av kontakterna med litteraturvetenskapliga ämnesmiljöer, en eller flera, för att utbyta erfarenheter och eventuellt utbildningsinslag. Examensmål som rör färdigheter och förmågor hanteras på ett tillfredsställande sätt. Ett gott exempel är praxis vid slutfasen, då doktoranden vid en spikningsceremoni ger en muntlig populärvetenskaplig presentation av sin avhandling och skriver en artikel som publiceras på högskolans webbplats. Examensmål som

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

rör värderingsförmåga och förhållningssätt hanteras på ett tillfredsställande sätt. Enligt lärosätet kan det finnas anledning att skärpa formuleringarna om redlighet och etik i den allmänna studieplanen och att införa fler obligatoriska eller examinerande moment om detta i forskarutbildningen, vilket bedömargruppen uppmuntrar.

Området erbjuder en välorganiserad trestegsmodell på väg mot färdig avhandling, med plan-, halvtids- och slutseminarium plus en särskilt utsedd bedömargrupp inför disputation. Ett gott exempel är praxis vid slutfasen, där doktoranden vid en spikningsceremoni ger en muntlig populärvetenskaplig presentation av sin avhandling och skriver en artikel som publiceras på högskolans webbplats.

Lärosätet arbetar aktivt med jämställdhetsintegrering, och ämnets vetenskapliga profilering mot genus- och likabehandlingsperspektiv innebär att kompetenser och erfarenheter kan tas tillvara både inom utbildningens olika nivåer och i rekryterings- och arbetsmiljöarbetet.

Doktoranderna har goda möjligheter att påverka sin utbildning, och förväntas också ta ett stort eget ansvar. Här ser bedömargruppen, trots en väl utarbetad administrativ infrastruktur och en hög pedagogisk ambitionsnivå, ett behov av större systematik och styrning, vilket kan öka ämnestillhörigheten och minska risken för splittring och stress.

Inga doktorander har ännu examinerats inom ramen för den nuvarande forskarutbildningen, så det är svårt att bedöma deras möjligheter att konkurrera på arbetsmarknaden. Men även om miljön ger många möjligheter till samverkan, menar bedömargruppen att man inom ämnet bör arbeta mer systematiskt med utbildningsinslag som förbereder inför ett fortsatt arbetsliv. Ett gott exempel är dock användningen av den individuella studieplanen för planering av aktiviteter i och utanför högskolan.

Ett annat utvecklingsområde är en systematisering av alumntekontakter och utbyggd samverkan med arbetslivsföreträdare på kurs- och seminariennivå. Detta förefaller särskilt viktigt när ämnesmiljön är så pass liten och doktoranderna i ämnet är så få.

Umeå universitet

Lärosäte Umeå universitet	Forskarutbildningsämne Litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2018-02-4428
-------------------------------------	--	--------------------------------

Bedömningsområde: Förutsättningar
Personal

Bedömning med motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna vetenskapliga och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

I likhet med flertalet övriga litteraturvetenskapliga forskarutbildningar i landet ingår ämnet vid lärosätet i en storinstitution och en tvärvetenskaplig miljö, sedan 2008 tillsammans med etnologi, konstvetenskap, medie- och kommunikationsvetenskap och museologi. Samtliga doktorander är anknutna till olika forskarskolor, vilket skapar större miljöer och ett bättre underlag för kurser. I nuläget har ämnet fyra anställda doktorander. Av dessa är två knutna till forskarskolan inom det utbildningsvetenskapliga området, en till den Humanistiska forskarskolan och en till Genusforskarskolan.

Det finns fem möjliga handledare, det vill säga fast anställda undervisande lärare i ämnet litteraturvetenskap: två professorer och tre docenter. Anställning av ytterligare lärarkrafter pågår. Med tanke på att man bara har fyra doktorander bedöms antalet handledare vara tillfredsställande. Det utbyggda samarbetet i forskarskolorna och med Mittuniversitetet och Åbo akademi kan eventuellt förstärka handledartillgången vid behov.

Lärarnas vetenskapliga och pedagogiska kompetens framstår vidare som adekvat, och bör tillgodose de flesta önskemål. De anställda företräder en rad forskningskompetenser, bland annat barn- och ungdomslitteratur, genusperspektiv på litteratur, norrländsk litteratur och litteraturdidaktik. Endast två av lärarna är dock i nuläget verksamma som huvudhandledare.

Bland lärarna pågår en generationsväxling och företrädare för ämnet påtalar sin sårbarhet som en liten miljö. Två nyanställningar är planerade för att förstärka handledarresursen efter en pensionering och en flytt till annat lärosäte. Eftersom grundutbildningen växer finns också resurser. Antalet fast anställda kan alltså väntas fortsätta på samma nivå, alternativt öka, på grund av det relativt stora undervisningsuppdrag som ämnets lärare har i olika program i grundutbildningen (främst kandidatprogram för kreativt skrivande och litteraturvetenskap; men även svensklärarutbildningen vid lärarhögskolan och programmet för bibliotek och informationsstudier).

Handledarna garanteras också genom lokala avtal tid för egen forskning (ämnesansvarig professor har 50 procent forskning, övriga professorer har 20 procent + 15 procent kompetensutveckling, och lektorer har 20 procent kompetensutveckling), vilket är en avgörande faktor för att säkra den vetenskapliga kvaliteten. Det finns också en skrivelse i arbetsavtalet om att "alla lärare över tid ska ges utrymme för forskning, att följa forskningen inom det egna ämnesområdet eller övrig kompetensutveckling", vilket är lovvärt om än inte särskilt bindande, i synnerhet om det skulle vara hög omsättning av till exempel timlärare med postdoktoral status vid institutionen.

Handledningen bekostas med totalt 400 klocktimmar per doktorand under fyra år, och vanligen är

fördelningen 60 procent för huvudhandledare och 40 procent för biträdande handledare.

Handledarkollegierna är organiserade utifrån forskarskolorna - och alltså inte utifrån ämnet. Därtill finns ett universitetsövergripande handledarnätverk. Utöver handledarkurs finns även ett nätverk vid lärosätet (förkortat HandUm) som anordnar fakultetsöverskridande lunchseminarier för lärosätets samtliga handledare. Kraven på handledarnas formella pedagogiska utbildning är höga; alla fast anställda undervisande lärare i ämnet har genomgått handledarutbildning, vilket borgar för adekvat kompetens och förtrogenhet med handledarskapet. Självvärderingen visar också att flera av handledarna har omfattande erfarenhet av handledning.

Bedömningsområde: Förutsättningar**Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: *Forskningen i den aktuella miljön har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

Det sammantagna intrycket är att lärosätet erbjuder en, förvisso liten, men likväl livlig vetenskaplig miljö inom ämnet litteraturvetenskap. Antalet doktorander i ämnet är litet, men genom ett system av forskarskolor säkras lärosätet en tillräckligt stor volym. Alla doktorander är anslutna till en forskningskola: Humanistiska fakultetens forskarskola, Lärarhögskolans forskarskola eller Genusforskarskolan. Forskarskolorna anordnar egna tvärvetenskapliga kurser, seminarier och forskningsinternat och arbetar aktivt med internationalisering. Självvärderingen visar att mångfalden av seminarier och sammanhang också kräver viss avvägning hos doktoranderna för att uppnå en balans i utbildningen och en rimlig arbetsbörda.

Ämnet har också ett eget högre seminarium som sammanträder varannan vecka under terminstid. Det frekventeras av doktorander, seniora forskare och eventuellt inbjudna gäster. Doktoranderna inom utbildningsvetenskap har även ett miniseminarium (Didaktiska klubben).

Enligt självvärderingen är det ett uttryckligt krav att doktoranderna är beredda att vistas dagligen vid lärosätet. Varje dag ordnas även fika för att öka den informella kontakten och bidra till bättre psykosocial arbetsmiljö. Det finns vidare ett institutionsgemensamt doktorandråd. Doktoranderna har möjlighet att delta i de kurser som anordnas av Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap. Dessutom finns ett geografiskt definierat samarbete mellan ämnet vid lärosätet, Mittuniversitetet och Åbo akademi. Detta samarbete har tagit formen av gemensamma, tematiskt orienterade seminarier och har gett tydliga resultat i form av antologier i vilka både doktorander och seniora forskare från de olika lärosätena gemensamt arbetar kring ett tema. Vidare har man arrangerat gemensamma seminarier med medie- och kommunikationsvetenskapen vid det egna lärosätet.

Doktorander har också förhållandevis stora expensmedel (25 000 kronor ges per doktorand och år, och för doktorander inom Genusforskarskolan finns en engångssumma om 20 000 kronor för internationell verksamhet) för att möjliggöra arkivresor, konferenser, workshoppar och dylikt. Det ger doktoranderna stora möjligheter att skaffa erfarenheter från andra forskningsmiljöer.

Handledare erbjuder också, enligt självvärderingen, doktoranderna att delta i deras forskningsnätverk. I självvärderingen poängteras också att diskussionen om vilka forskningsmiljöer som är relevanta för

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

doktoranderna att frekventera kontinuerligt tas upp i handledningar.

Sammantaget gör strukturen att doktoranderna har många kontaktytor och rika möjligheter att diskutera sin egen forskning och komma i kontakt med andras. Här finns dock, som självvärderingen framhåller, en viss risk för att doktoranderna blir splittrade och möjligtvis arbetsmässigt överbelastade, en risk som dock aktivt motverkas genom ett systematiskt arbetsmiljöarbete.

Det finns en omfattande samverkan med det omgivande samhället och centrala stödfunktioner för detta. Ett flertal av lärarna har aktiv kontakt med det omgivande samhället genom medier (dagspress, radio och webb) och utgivande av populärvetenskapliga böcker. Detsamma, om än i lägre grad, gäller doktoranderna. Lärosätet har även en kontaktperson för externa relationer.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet förutsättningar**Bedömning med motivering: Tillfredsställande**

Granskningen visar att förutsättningarna är goda för att bedriva forskarutbildning med hög kvalitet. Inom ämnet arbetar man aktivt med att upprätthålla en kritisk massa av personer inom forskarutbildningsmiljön, bland annat genom att förutsätta lärares och doktoranders närvaro på arbetsplatsen. Detta förefaller vara en god strategi i en ganska liten och därmed sårbar ämnesmiljö. Det finns fem möjliga handledare, det vill säga fast anställda undervisande lärare i ämnet litteraturvetenskap: två professorer och tre docenter. Anställning av ytterligare lärarkrafter pågår. Med tanke på att man bara har fyra doktorander bedöms antalet handledare vara tillfredsställande.

I ett sammanhang där samtliga doktorander är knutna till olika tvärvetenskapliga forskarskolor behöver den specifikt litteraturvetenskapliga kompetensen värnas. Goda exempel är det obligatoriska litteraturhistoriska kurspaketet, samarbetet med framför allt Mittuniversitetet och Åbo Akademi och doktorandernas väl tilltagna expensmedel. Dessutom finns ämnets eget högre seminarium vilket äger rum varannan vecka.

Den sammanvägda bedömningen blir också att samverkan sker i hög omfattning med omgivande samhället, inom både kultur- och utbildningssfären. Denna bild bekräftas av granskningen av de individuella studieplanerna och vad som där anges av sådana aktiviteter.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet inklusive dess vetenskapliga metodik.*

I självvärderingens framställning av utbildningen läggs fokus helt naturligt vid avhandlingsskrivandet. Handledarna har sammantaget 400 klocktimmar avsatta för handledning av doktoranden, vilka de fördelar mellan sig över hela utbildningen. I utbildningen finns obligatoriska kurser i teori och metod, och för forskarskolorna finns specifika kurser för alla doktorander. Förutom det är två litteraturhistoriska kurser obligatoriska (för inriktningen litteraturdidaktik byts den ena ut mot kursen Litteraturdidaktikens klassiker), vilket gör att doktoranderna får breda ämnesmässiga kunskaper. Doktoranderna läser också en individuell teoretisk fördjupningskurs, i vilken de får koncentrera sig på en teoretisk inriktning som främjar avhandlingsarbetet. Doktorander uppmuntras även att delta i

Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskaps nationella forskarutbildningskurser med inriktning främst mot äldre litteratur. Kursdelen i utbildningen är 60 högskolepoäng.

Enligt självvärderingen stärks forskarutbildningsmiljön även av de återkommande konferenser och symposier inom ämnet som anordnas lokalt. Det betonas även att de obligatoriska kurserna har kursplaner med tydlig koppling mellan examensmål, lärandemål, aktiviteter och examination. Själva progressionen i utbildningen ses dock som ett utvecklingsområde och här ingår att skapa en bättre balans mellan ämnets kurser och forskarskolornas. Intervjuerna tyder dock på att detta arbete har kommit en god bit på väg.

Avhandlingsarbetets kvalitet säkerställs dels genom kontinuerliga ventileringar, dels genom ett mittseminarium med extern granskare, som följs av en protokollförd diskussion mellan doktoranden, handledare, studierektor för forskarutbildning och om möjligt opponenter. Utbildningen avslutas med ett slutseminarium med extern opponenter, och man kontrollläser avhandlingen innan den skickas till tryckning för att ytterligare säkra den vetenskapliga kvaliteten. Det framstår som positivt att både mittseminariet och slutseminariet i regel genomförs med en extern arvoderad opponenter, eftersom doktorandens forskning då prövas mot andra forskningsmiljöer än den egna. Därutöver finns ventilationsseminarier som doktoranden uppmanas att delta i men som är frivilliga. I synnerhet systemet med granskning inför tryckning, som inte finns vid alla lärosäten, framstår som ett gott exempel, eftersom en sådan rutin bidrar till att kvalitetssäkra doktorandarbetets slutprodukt.

Vidare diskuteras vid månatliga handledningsmöten enskilda doktoranders deltagande i kurser och konferenser, seminarieframläggning och artikelskrivande. Enligt självvärderingen har också personal vid litteraturvetenskapen vid lärosätet vid flera tillfällen arrangerat egna konferenser, vilket är positivt ur doktorandutbildningens perspektiv eftersom det ger doktoranderna erfarenhet av att administrera sådana vetenskapliga sammankomster.

Senast två månader efter att utbildningen påbörjats, hålls ett möte med studierektor och prefekt där doktoranden informeras om forskarutbildningens ramar, lokal praxis och sina rättigheter och skyldigheter. Man samtalar också om doktorandens syn på forskarstudier.

De individuella studieplanerna revideras årligen. Det framstår som positivt att ämnet vid lärosätet även behandlar doktorandernas individuella studieplaner gemensamt en gång per år vid institutionens forskarrådsmöte. Även här är arbetet med de individuella studieplanerna ett gott exempel; det tvärvetenskapliga kollegiala samtalet om institutionens alla doktoranders individuella studieplaner är ett utmärkt exempel på hur man kan använda planerna för att kontinuerligt kvalitetssäkra utbildningen.

Sammantaget tycks det finnas en väl fungerande strategi för att säkra målen avseende detta examensmål.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och*

diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Inom ämnet strävar man efter att säkra måluppfyllelse gällande doktorandernas färdighet och förmåga genom doktorandkurser som ger bred överblick över ämnet, handledning och högre seminarium samt genom att uppmuntra doktorander att delta vid internationella konferenser. Doktoranderna inom den utbildningsvetenskapliga forskarskolan och Genusforskarskolan åker även regelbundet på internat med forskningspresentationer.

Inom ämnet arbetar man aktivt och strukturerat med de individuella studieplanerna, vilka anges som det kraftfullaste verktyget för att uppnå måluppfyllelse på denna punkt. Många doktorander blir inte färdiga inom ramarna för sin anställning, men de allra flesta blir färdiga i ganska nära anslutning till att anställningen upphör.

Vid den humanistiska forskarskolan ges kurser i muntlig och skriftlig presentationsteknik, och tillsammans med den praktiska erfarenhet doktoranderna får genom seminarie- och konferensdeltagande ger de färdigheter i att presentera muntligt och skriftligt. Humanistiska forskarskolan erbjuder också kurser med praktisk generisk kunskap såsom Projekt och projektledning och Karriärplanering och meritdokumentation. Enligt självvärderingen är kursen Att utvecklas till forskare ett nyckelverktyg för att förstärka kopplingen mellan examensmål, lärandemål, aktiviteter och examination. Somliga av den humanistiska forskarskolans kurser har vid tidigare tillfällen uppfattats som mindre relevanta för doktoranderna inom ämnet, men här pågår just nu ett reformarbete som sannolikt kommer att göra även denna forskarskolas kursutbud mer optimerat för ämnets doktorander.

Med hjälp av relativt generösa expensmedel möjliggörs bland annat deltagande i internationella konferenser. De doktorander som är knutna till den genusvetenskapliga forskarskolan har dessutom tillgång till extra expensmedel som är öronmärkta för internationalisering.

Doktoranderna uppmanas att engagera sig i det offentliga samtalet och i det lokala kulturlivet. Inom den utbildningsvetenskapliga forskarskolan finns en utbyggd samverkan med den lokala skolvärlden.

Sammantaget tycks man inom ämnet på ett tillfredställande sätt se till att doktoranderna kan planera inom givna tidsramar och bidra med kvalificerad forskning i vetenskapssamhället i olika former, genom både skriftliga publikationer och muntliga konferensbidrag.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

I självvärderingen påtalas att de förmågor som ryms inom examensmålet utvecklas kontinuerligt under utbildningen: i handledning, seminarieverksamhet, konferenser, undervisning och så vidare,

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

med disputationen som slutbevis på att doktoranden blivit en självständig forskare. Extern granskning vid halvtids- och slutseminarium framhålls som viktiga stationer. Likaså står frågor om vetenskaplig redighet och forskningsetiska bedömningar på ett naturligt sätt i fokus i den fortlöpande handledningen. Den humanistiska forskarskolan erbjuder även en obligatorisk kurs som tematiserar vetenskaplig redlighet och forskningsetik, Forskningsprocessens delar (5 högskolepoäng), som har som mål att ta upp sådana ämnen som här efterfrågas: värdering, förhållningssätt, självständighet och vetenskaplig etik och redlighet. Även kursen Att utvecklas till forskare behandlar besläktade frågeställningar, och inom ramarna för Forskarskolan inom utbildningsvetenskapliga området och Genusforskarskolan, finns kursen Forskningsprocessens delar. Därmed kan även detta mål anses vara säkerställt.

Humanioras och litteraturens roll i samhället dryftas återkommande inom ämnet, och litteraturens ställning i skolan diskuteras särskilt inom den litteraturdidaktiska inriktningen av forskarutbildningen. Inom ämnet framhåller man fler möjligheter för explicita diskussioner av forskningspolitik och forskningens nytta som ett utvecklingsområde för både forskarutbildningen och institutionen som helhet, en ambition som bedömargruppen finner lovvärd.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Jämställdhet**

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

Lika villkor bevakas systematiskt, och arbetet är integrerat på flera nivåer i verksamhetens struktur. Institutionen för kultur och medievetenskaper har två företrädare (av olika kön) för lika villkor. Dessa samarbetar med prefekten när det gäller planering, aktiva åtgärder och uppföljning av institutionens mål för lika villkor, varibland jämställdhet inkluderas.

Ansvar för att ha ett jämställdhetsperspektiv vid utformningen av undervisningen - gällande kurslitteratur, lärare, handledare och externa föreläsare - ligger på ämneskoordinatören och ämnesföreträdaren. Dessa får dock stöd av kollegiet i detta arbete genom planeringsdagar och kontinuerliga ämnesmöten, i vilka doktoranderna är närvarande.

I självvärderingen lyfter man fram ämnets långa tradition av feministisk och genusinriktad forskning, vilken har kunnat utvecklas ytterligare genom Genusforskarskolan och Centrum för genusstudier, som en förutsättning för att integrera jämställdhetsperspektivet i utbildningen. En av ämnets två professorer är professor i genusvetenskap och fungerar som studierektor för forskarutbildningen inom Genusforskarskolan.

Särskilda ämnesföreträdare följer upp könsfördelningen på litteraturlistorna, vilka också diskuteras på ämnets årliga planeringsdagar där även doktoranderna deltar.

Jämn könsfördelning är en målsättning vid tillsättningen av rekryterings- och arbetsgrupper och vid tillsättningen av handledare, och varje doktorand har så långt det är möjligt en handledare av vardera könet. Doktoranderna har även efterlyst jämnare könsfördelning när det gäller gästföreläsare vid det högre seminarieriet.

Dessa perspektiv är också starkt förankrade i ämnets lokala traditioner, och i självvärderingen

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

beskrivs utförligt hur de integreras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande. Det framgår dock inte hur genusperspektivet framträder i examinerande sammanhang. Vad gäller handledarkollegiets och doktorandgruppens könsmässiga sammansättning visar självvärderingen att miljön har god förmåga att reflektera över styrkor och svagheter. Bland den fasta personalen (professorer, docenter och lektorer) är könsfördelningen tämligen jämn medan kvinnor är i majoritet i doktorandledet.

Sammanfattningsvis bedöms jämställdhetsperspektivet vara närvarande i doktorandutbildningen på samtliga av nivåerna innehåll, utformning och genomförande.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultat av uppföljningen omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.*

I självvärderingen framhålls handledningen och det kontinuerliga, årliga arbetet med den individuella studieplanen som centralt för arbetet med uppföljning, åtgärder och återkoppling. I självvärderingen framhålls också att det finns en tydlig struktur för hur den individuella studieplanen följs upp, både mellan doktorand och handledare och på övergripande fakultetsnivå. Själva utbildningen rymmer flera uppföljande stationer såsom seminarieventilering och mitt- och slutseminarium. Vid lärosätet finns ett universitetsgemensamt kvalitetssystem för forskarutbildning. På institutionsnivå sker kvalitetssäkringen främst genom verksamhets- och kompetensförsörjningsplaner och vid ämnets årliga planeringsdagar. Vidare har doktoranderna återkommande samtal med studierektorn för forskarutbildningen och medarbetarsamtal med prefekt och biträdande prefekt. Detta är ett gott exempel eftersom doktoranderna som grupp tillhör både kategorin studerande och kategorin anställda.

Lärosätet verkar för att doktoranden genomför utbildningen inom planerad studietid.

Bedömargruppen konstaterar, efter att ha tagit del av statistik över genomströmningen i utbildningen, att lärosätet inte avviker från andra utbildningar inom litteraturvetenskap i Sverige vad gäller detta. Även om det är få som blir klara inom planerad studietid, blir i princip alla doktorander klara inom ett år efter den planerade studietidens utgång. Under 2017 och 2018 genomförde fakulteten en mer genomgripande studie av genomströmningen i de olika ämnena sedan 1998, med särskilt fokus på perioden efter 1998, då förändringar i kraven på finansiering av forskarutbildning genomfördes.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet utformning, genomförande och resultat**Bedömning med motivering:** Tillfredsställande

Inom ämnet värnar man på ett föredömligt sätt om det litteraturhistoriska inslaget i det obligatoriska kurspaketet, vilket säkrar bredden i kunskapsmålet. Övriga examensmål säkras också på ett tillfredsställande sätt.

Inom ämnet förefaller man arbeta aktivt med jämställdhetsintegrering både inom kollegiet och på kursnivå. Genus är ett profilområde bland ämnets forskare men det framgår inte hur genusperspektivet framträder i examinerande sammanhang.

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Forskarutbildningen inrymmer flera uppföljande stationer såsom seminarieventilering och mitt- och slutseminarium.

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: *Doktoranden ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

Doktoranderna förefaller ha stora möjligheter att delta i utvecklingsarbetet inom ämnet, och då inte bara vad gäller aspekter som omedelbart berör deras egen utbildning och arbetssituation. Snarare framhålls att doktoranderna också har möjlighet att aktivt bidra till diskussionen om kurs- och programutveckling generellt inom ämnet. Doktorander är representerade i samtliga råd som bereder frågor rörande forskarutbildningen, och vid institutionen sitter en doktorandrepresentant med i det så kallade Forskarrådet, där forskarutbildningen utgör en stående punkt.

Doktorandfrågor är även stående punkt vid månatliga arbetsplatsmöten och de årliga planeringsdagarna (Mary Larsson-dagarna). Dessa planeringsdagars roll framhävs i självvärderingen och i intervjuerna som viktiga forum för information, planering och erfarenhetsutbyte i vilka doktoranderna är i hög grad aktiva, även med idéer gällande grundutbildningen. Här utvärderas också de obligatoriska kurserna. Under dessa dagar har doktoranderna även möjlighet att påverka utformandet av de obligatoriska kurserna inom doktorandutbildningen. Doktorander har vidare varit med och påverkat forskningshalvdagar och gett förslag till en ämnesöverskridande fakultetskurs. Som nämnts har doktoranderna också medarbetarsamtal.

I övrigt ser möjligheterna till återkoppling något olika ut beroende på vilken forskarskola doktoranden tillhör: Humanistiska fakultetens forskarskola har protokollförda referensgrupper, medan Genusforskarskolan i stället har individuella utvecklingssamtal med forskarskolans koordinator. Doktoranderna vid forskarskolan inom det utbildningsvetenskapliga området möts i stället i årliga träffar med sina handledare. Detta verkar ge goda möjligheter till återkoppling.

Det framstår utifrån självvärderingen som att doktoranderna tillåts och uppmuntras att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Utbildningen säkerställer en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranden.

Självvärderingen berör utförligt det arbetsmiljöarbete som bedrivs och som omedelbart berör doktoranderna. Här präglas framställningen av en lovvärd konkretion, och det är uppenbart att man har väl utarbetade rutiner och strukturer för att säkerställa en god arbetsmiljö. Enkäter och utvärderingar tyder på upplevelser av stress, och sjukfrånvaron bland doktoranderna är förhållandevis hög vid lärosätet och fakulteten. Den centrala medarbetarundersökning som genomfördes 2014 visade att doktoranderna var den minst nöjda gruppen anställda, men en ny undersökning från 2018 visar att arbetsmiljön har förbättrats. Fakulteten arbetar också med att tillsammans med företagshälsovården ta fram underlag för att genomföra förbättringar. De flesta doktorander arbetar på plats i miljön men i undantagsfall används Skype.

Självvärderingen och intervjuerna visar att doktoranderna är delaktiga i ämnets verksamhet som helhet men att ytterligare uppmärksamhet på deras arbetssituation och hälsa kommer att behövas,

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

med stöd i de förslag på åtgärder som väntas från företagshälsovårdens pågående undersökning.

Arbetet med de individuella studieplanerna bedrivs på ett genomtänkt och strukturerat sätt, och med tanke på att det rör sig om ganska omfattande dokument är det viktigt att doktoranderna blir medvetna om planernas funktion. Bedömargruppen är dock tveksam till upplägget att i studieplanerna besvara frågan huruvida handledningen fungerar väl med ett enkelt ja eller nej.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet doktorandperspektiv**Bedömning med motivering:** Tillfredsställande

Doktoranderna vid lärosätet förefaller ha goda möjligheter att påverka sin utbildning och kommunicera med ledningen och övriga kolleger. Ämnesmiljön präglas av återkommande forum och tillfällen för möten och återkoppling. Självvärderingen genomsyras av en välgörande öppenhet kring vad som kan och bör utvecklas vidare. Stress och sjukskrivningar kräver dock, anser bedömarna, fortsatt uppmärksamhet på doktorandernas arbetssituation och hälsa.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan**Bedömning med motivering:** *Utbildningen är utformad och genomförs på ett sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet såväl inom som utanför akademien.*

Doktoranderna får enligt bedömargruppens uppfattning generellt en hög vetenskaplig kompetens, som kan komma till nytta på en rad olika områden även utanför akademien. I självvärderingen betonas att de olika inslagen i forskarutbildningen innebär en socialisering in i forskarsamhället. Framlägg, konferensdeltagande och publicering tränar förmågan att planera och bedriva forskning och förhålla sig till tidsramar, vilket har betydelse för det fortsatta arbetslivet.

Därutöver erbjuder den humanistiska forskarskolan en kurs i karriärplanering, vilket är ett stöd för doktoranderna vad gäller att uppnå målet att utbildningen ska förbereda dem för arbetsmarknaden. Noterbart är här att högskolepedagogiska kurser i viss omfattning kan tillgodoräknas som kurspoäng inom forskarutbildningen, vilket ytterligare förbereder doktoranden för arbetslivet. En fråga är hur det säkerställs att deltagarna i de båda övriga forskarskolorna får de kunskaper och färdigheter som förmedlas i de mer allmänt humanistiska kurser som den humanistiska forskarskolan erbjuder. Genom den tvärvetenskapliga miljö som forskarskolorna erbjuder, möter doktoranderna på ett gynnsamt sätt skilda perspektiv och får en breddad förståelse för hur den vetenskapliga sektorn kan fungera på olika sätt. Kurser med praktiska moment ges för att förbättra doktorandernas allmänna kunskaper: till exempel Karriärplanering och meritdokumentation (2,5 högskolepoäng). Att exempelvis sätta ihop en akademiskt CV ingår som moment i kursen Forskningsprocessens delar.

Doktoranderna uppmuntras att engagera sig i den offentliga diskussionen, liksom i den pedagogiska debatten och skolans värld för de som är knutna till utbildningsvetenskapliga forskarskolan. Inom ämnet säger man sig arbeta aktivt med sina alumner, och man har utbyggda kontakter exempelvis med den lokala förlagsvärlden. Dessutom förekommer mer eller mindre organiserat samarbete med det lokala kulturlivet i form av litteraturfestivalen Littfest, förlag, Bokcaféet Pilgatan och omgivande skolor (genom verksamhetsförlagd utbildning) och bibliotek. Flera medarbetare medverkar i lokalpress, radio och tidskrifter som skribenter och kritiker. Vad gäller externa samarbeten finns en instans vid lärosätet, Enheten för externa relationer, som exempelvis kan ge respons på

projektansökningar och dylikt, och med vilken man har samarbetat.

Doktoranderna undervisar i flertalet kurser i ämnets grundutbildning, i olika fristående kurser och inom lärarutbildningen. Läraruppdrag resulterar i förlängning av anställningen, och i självvärderingen lyfter man fram flera fördelar med att låta doktorander delta i undervisningen: studenterna får träffa aktiva forskare, undervisningen blir forskningsanknuten och doktoranderna meriterar sig. Bedömggruppen vill särskilt lyfta fram det samarbete med bibliotarieutbildningen som ämnet är engagerat i och i vilket också doktoranderna inkluderas. Det är ett gott exempel på hur utbildningens arbetslivsanknytning kan stärkas.

Sammantaget ger underlaget bilden av en aktiv samverkan. Målet om utbildningens användbarhet i ett föränderligt arbetsliv inom och utanför akademien behandlas på ett tillfredsställande sätt i utbildningen. Även om dessa sammanhang ger rika möjligheter till arbetslivsanknytning påtalar man i självvärderingen att koncentrationen på avhandlingsarbetet kan riskera att bli lidande, något framför allt handledarna behöver vara vaksamma på.

Sammanfattande bedömning av bedömningsområdet arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Institutionen uppmuntrar till samverkan och kontakt med arbetslivet utanför lärosätet, och man har också utvecklat praktiska och teoretiska redskap för att uppnå detta mål. De starka och livaktiga kontakterna med det lokala kulturlivet verkar vara särskilt betydelsefulla, liksom samarbetet med det lokala utbildningsväsendet och bibliotarieutbildningen. Det kursutbud som ställer allmänna redskapskurser till doktorandernas förfogande vittnar också om goda ambitioner på det här området, även om det finns ett behov av att vidareutveckla och förfina det.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Forskarutbildningen i ämnet vid lärosätet håller enligt bedömggruppens sammanvägda bedömning hög kvalitet vad gäller samtliga bedömningsgrunder. Liksom vid många andra lärosäten är doktorandpopulationen liten, men inom ämnet har man genomfört ett gediget arbete för att säkerställa utbildningens kvalitet med hänsyn till denna omständighet. Det systematiska arbetet med både forskarskolorna och det internationella regionala samarbetet är starkt bidragande orsaker till att det finns en fungerande forskarutbildning trots en mindre miljö.

Inom ämnet värnar man på ett föredömligt sätt om det litteraturhistoriska inslaget i det obligatoriska kurspaketet, vilket säkrar bredden i kunskapsmålet. Övriga examensmål säkras också. Det ämnesinterna arbetet med handledning och seminarier och de individuella studieplanerna vittnar om ett genomtänkt förhållningssätt.

Inom ämnet förefaller man arbeta aktivt med jämställdhetsintegrering, både inom kollegiet och på kursnivå.

Forskarutbildningen inrymmer flera uppföljande stationer såsom seminarieventilering och mitt- och slutseminarium.

Doktoranderna vid lärosätet förefaller ha goda möjligheter att påverka sin utbildning och att kommunicera med ledningen och övriga kolleger. Stress och sjukskrivningar kräver dock, anser

bedömarna, fortsatt uppmärksamhet på doktorandernas arbetsituation och hälsa.

Vad gäller anknytningen till arbetslivet finns ett systematiskt och välstrukturerat arbete.

Uppsala universitet

Lärosäte Uppsala universitet	Forskarutbildningsämne Litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2018-02-4429
--	--	--------------------------------

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal

Bedömning med motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna vetenskapliga och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

Ämnet litteraturvetenskap vid lärosätet har 11 tillsvidareanställda lärare. Av dessa är sex professorer och tre docenter. Utöver dessa finns ytterligare 17 disputerade lärare och forskare vid institutionen. Ämnet befinner sig i en generationsväxling, där fem av professorerna närmar sig pension. Nyrekryteringar planeras och man arbetar aktivt för att involvera fler yngre handledare i forskarutbildningen och fler kvinnor som huvudhandledare.

Nio doktorander är för närvarande aktiva och inom ämnet framhåller man en strävan efter jämn könsfördelning. Varje doktorand har minst två handledare. Tillgången på handledare är mycket god och i självvärderingen framhålls att handledarnas kompetens och doktorandernas avhandlingsämnen i hög grad sammanfaller, men att institutionen har fått förstärka forskningen om äldre litteratur genom särskilda utlysningar.

Handledare, lärare och forskare publicerar sig ymnigt, flertalet även internationellt. Tillsvidareanställda lärare är garanterade tid för forskning inom ramen för sin anställning: rekryterade professorer 50 procent, befordrade professorer 40 procent och lektorer (även vikarier) 20 procent. Antalet handledare och deras vetenskapliga kompetens förefaller fullt adekvat, förutsatt att kompetensförsörjningen säkras i form av nya anställningar i samband med förestående pensionsavgångar.

Handledarnas pedagogiska kompetens förefaller vara tillräcklig. Doktorandhandledare ska ha genomgått en handledarutbildning eller ha motsvarande kompetens. Anställda uppmuntras att gå handledarkurser som även bekostas av institutionen. Fakulteten anordnar årliga handledarkonferenser. Den interna kompetensutvecklingen sker framför allt inom handledarkollegiet som samlas två gånger per termin och tar ett gemensamt ansvar för forskarutbildningen och doktoranderna.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Forskarutbildningsmiljö

Bedömning med motivering: *Forskningen i den aktuella miljön har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

Litteraturvetenskap vid lärosätet är den enda kvarvarande enämnesinstitutionen i landet och inbegriper en särskild avdelning som är inriktad mot litteratursociologi. Institutionen har även utbildning på forskarnivå i ämnet retorik. Ämneskompetensen bland lärarna är bred, med tyngdpunkt

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

på svensk och nordisk litteratur. Forskarutbildningsmiljön är stor och inom ämnet strävar man efter regelbunden antagning men med längre mellanrum för att fler ska kunna antas vid varje tillfälle.

Doktorander välkomnas att behandla litteratur även utanför det nordiska området, men samtidigt behöver sökande till forskarutbildningen mycket goda kunskaper i svenska eller danska/norska, eftersom ämnet säger sig vilja värna en nordisk eller skandinavisk profil. Flertalet utlysningar är öppna men några har också varit riktade. I självvärderingen reflekterar man föredömligt över för- och nackdelar med detta.

Även om huvuddelen av forskarutbildningen bedrivs på svenska säger man sig arbeta aktivt med internationalisering, bland annat genom gemensamma seminarier med fakultetens språkinstitutioner, akademiska språkkurser på fakultetsnivå och internationella gästforskare som även är tillgängliga för doktoranderna.

Internationella forsknings- och utbildningssamarbeten, framför allt med Köpenhamns universitet, finns upparbetade och institutionen ingår även i Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap (NRFL). Utanför institutionsmiljön deltar flera lärare och doktorander i tvärvetenskapliga så kallade forskningsnoder på fakultetsnivå, där det också anordnas en doktorandkurs som är obligatorisk för alla nyantagna. Gästdoktorander välkomnas och bidrar till forskningen och den sociala miljön. Doktorander uppmuntras till forskningsvistelser utomlands, även om man i självvärderingen framhåller att institutionen borde tillhandahålla en mer systematisk information om olika stipendier. För att initiativet till eventuella utlandsvistelser inte i alltför hög grad ska överlåtas till enskilda, specialintresserade doktorander vill bedömargruppen uppmuntra till ett fortsatt arbete med förbättrad kommunikation på området.

Flera doktorander har av tradition varit bosatta på annan ort. Ämnet har infört obligatorisk närvaro på arbetsplatsen under två seminariedagar per vecka. I självvärderingen reflekterar man över balansen mellan doktorandernas frihet och nödvändigheten av att skapa förutsättningar för en fungerande forskningsmiljö. Bedömargruppen vill uppmuntra ett fortsatt utvecklingsarbete i dialog med doktoranderna, för att tydliggöra obligatoriets syfte och pedagogiska förtjänster.

Flera doktorander ingår i externfinansierade och tvärvetenskapliga forskningsprojekt.Handledningen ersätts med 72 klocktimmar per termin, vilket i sammanhanget är ett förhållandevis högt antal. Samtliga tillsvidareanställda lärare och doktorander har 5 000 kronor per år i expensmedel, och ytterligare medel kan sökas för konferensdeltagande.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet förutsättningar

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Forskarutbildningen i Uppsala är stor och välfungerande med meriterade handledare och en stor forskningsbredd. Doktoranderna är många och ingår i en stark ämnesmiljö. Samtidigt är den kritiska massan sett till doktorandernas antal potentiellt sårbar. Den obligatoriska närvaron på arbetsplatsen under seminariedagar och det obligatoriska deltagandet i särskilda poänggivande seminariekurser förefaller vara konstruktiva försök att lösa problemet med låg uppslutning, samtidigt som ett sådant upplägg ställer särskilda krav på uppföljning och fortlöpande kvalitetsdialog. Bedömargruppen vill uppmuntra till fortsatt utvecklingsarbete i dialog med doktoranderna. För att ytterligare stärka internationaliseringen vill bedömargruppen även uppmuntra till mer stöd till doktoranderna i arbetet

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

med att planera eventuella forskningsvistelser utomlands.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet inklusive dess vetenskapliga metodik.*

I lärosätets forskarutbildning i litteraturvetenskap ingår fyra obligatoriska kurser om vardera 7,5 högskolepoäng - en fakultetsgemensam professionsinriktad kurs som är obligatorisk under första året för samtliga doktorander vid fakulteten, Professional Training in the Arts and Humanities, en teori- och metodkurs och två kurser som innefattar deltagande i institutionens högre seminarier (Forskarseminarier A och B). Kurser och seminarier är även öppna för studenter på avancerad nivå. Institutionen uppmanar också till utbildningstid utomlands, inklusive kurser som kan räknas som poänggivande. Kursdelen är totalt på 60 högskolepoäng.

Tidigare obligatoriska litteraturhistoriska kurser (fyra stycken) har stegvis övergått till att vara valfria, enligt självvärderingen dels för att frigöra kurspoäng till annat, dels för att många doktorander redan tagit motsvarande kurser på avancerad nivå. Dessutom framhålls den litteraturhistoriska kursen enligt ett rullande schema ges inom ramen för Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap och som många doktorander deltar i. Eftersom historiska kurser inom ämnet av tradition utgjort en viktig väg till måluppfyllelse vill bedömargruppen rekommendera en genomlysning av nuvarande kurssystem för att säkra en likvärdig nivå på ämneskunskaperna.

Progressionen i utbildningen säkras, enligt självvärderingen, genom gradvis mer avancerade uppdrag vid seminarierna. Doktorandernas avhandlingsarbete utvecklas också, från mer öppna diskussioner vid de tidiga presentationerna, till formella stationer såsom halvtids- och licentiatseminarium och slutventilering. Ämnets kontinuerliga metaseminarier där seminariet som arbetsform diskuteras utgör ett gott exempel.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Självvärderingen lyfter framför allt fram de obligatoriska, examinerande delarna av seminariet, där aktiviteterna är länkade till första delen av examensmålet. Progressionen följs upp genom den individuella studieplanen och avstämning i handledarkollegiet. Majoriteten av doktoranderna som antagits under senare år disputerar 4-6 år efter antagning. När det tar längre tid beror det i flertalet fall på föräldradledighet eller förlängning på grund av kollegiala uppdrag. I vissa fall rör det sig om sjukskrivningar. Åtskilliga doktorander tillbringar forskningstid utomlands, bland annat i Italien, Skottland, Tyskland och USA.

Forskarutbildningen bedrivs i huvudsak på svenska, men 2017 initierades en seminarieserie på engelska där doktoranderna engageras som inledare vid textdiskussioner, vilket ger internationellt inriktad övning i engelsk språkförståelse och språkpraktik. För att säkra god språklig kompetens är det därutöver ett krav vid antagningen att den sökande har dokumenterat förmåga att tillägna sig texter på franska, tyska eller något annat främmande språk.

Institutionstjänstgöring erbjuds, om högst 20 procent, när möjlighet finns, vilket uppges vara det vanliga. Doktoranderna har efterfrågat en introduktion för nya lärare, vilket kommer att införas i närtid.

Den starka traditionen med licentiatavhandling framhålls i självvärderingen, men i underlaget framkommer också synpunkten att halvtidsavstämning kan ske på andra sätt som inte i samma grad bryter upp arbetsprocessen. Bedömaregruppen uppmuntrar till fortlöpande dialog med doktoranderna i frågan.

Flertalet doktorander presenterar sin forskning i populärvetenskapliga sammanhang, vilket uppmuntras av institutionen som också anordnar egna utåtriktade föreläsningsserier i samarbete med Uppsala stadsbibliotek. Även om institutionen ser positivt på uppdrag som är riktade mot en större offentlighet framhåller man i självvärderingen vikten av att doktoranderna får rätt redskap för sådan verksamhet, något som den obligatoriska professionsinriktade fakultetskursen är tänkt att uppmärksamma.

Bedömaregruppen ser stora fördelar med den här typen av professionsinriktade kurser, men vill utifrån vad som framkommit i underlaget uppmuntra företrädare för ämnet att, i samarbete med fakulteten och doktoranderna, se över kursens ämnesanknytning och plats i utbildningsstrukturen.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

Självvärderingen framhåller seminariet och dess kollegiala granskning som ett centrum för att säkerställa examensmålet.Handledningen och forskarpraktiken som helhet vid institutionen är andra viktiga delar för en levande diskussion. Forskningsetik ingår även i den fakultetsgemensamma professionsinriktade kurs som alla doktorander genomgår. Informationssökning ingår som ett moment i den ämnesspecifika teori- och metodkursen.

I självvärderingen understryks att relativt få doktorander sysslar med ämnesområden som inbegriper hantering av persondata, men när dessa frågor eller arbetsmetoder aktualiseras diskuteras de vid handledning och på seminarier eller, i mer komplicerade fall, i handledarkollegiet. Frågor om vetenskapens möjligheter och begränsningar behandlas fortlöpande i samma forum och kan exempelvis gälla gränsdragningar mellan vetenskapligt och essäistiskt skrivande. I de ganska sällsynta fall då institutionen erbjuds att utföra uppdragsforskning behandlas även dessa manuskript i seminarieform, där frågor om forskningens frihet och ansvar aktualiseras.

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

I självvärderingen påtalas att det litteraturvetenskapliga avhandlingsarbetet - trots den skolning som sker i handlednings- och seminariesammanhang - i allmänhet är i hög grad individuellt drivet, utanför laborativa miljöer och forskargrupper. Det kräver ett fortlöpande intellektuellt självständigt förhållningssätt till både material, teori och metod.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Jämställdhet**

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

Självvärderingen präglas genomgående av en medvetenhet om jämställdhetsaspekten, genom att olika kategorier av anställda, liksom handledare, fortlöpande redovisas i antal utifrån kön. Institutionen säger sig sträva efter en procentuell könsfördelning inom spannet 40-60 bland de anställda, inom ramen för de lagar och förordningar som styr verksamheten. I doktorandgruppen uppnås målet och har så gjort under den senaste tioårsperioden. I rekryteringen vägs jämställdhetsaspekten in när sökande anses kvalitetsmässigt jämbördiga. Bland huvudhandledarna råder en marginell övervikt av män. Inom ämnet vill man balansera könsfördelningen bland handledarna men samtidigt värna doktorandernas önskemål.

Det finns en hög genuskompetens bland flera av de seniora forskarna som även kommer jämställdhetsarbetet till del. Trots en handlingsplan som stipulerar jämställda kurslistor uppnås dock inte detta fullt ut, varför man inom ämnet överväger att söka medel från Rådet för lika villkor, centralt vid lärosätet, för att stärka arbetet. Institutionens Likavillkors- och arbetsmiljögrupp (LVAK) utarbetar en årlig handlingsplan som bland annat stipulerar att genusperspektiv ska integreras i undervisningen och att kanonaspekter fortlöpande ska problematiseras ur mångfaldsperspektiv. Studierektor för forskarutbildningen har ett särskilt ansvar när det gäller att uppmärksamma likavillkorsaspekter i kursplaner, litteraturlistor och undervisning.

Bedömargruppen får intrycket att de organisatoriska ramarna kring jämställdhetsarbetet och kompetensen bland många av de anställda är tydliga, men att uppföljningen behöver stärkas.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultat av uppföljningen omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.*

Ämnet uppvisar väl utarbetade rutiner för uppföljning, och i självvärderingen finns insiktsfulla resonemang om doktorandernas komplicerade villkor när det gäller att uppnå balans mellan kurser, avhandlingsskrivande, seminariedeltagande, konferensresor, eventuella utlandsvistelser och artikelskrivande och publicering. Utbudet av vetenskapliga och pedagogiska aktiviteter har ökat och därmed också inte minst de inre kraven på doktoranderna. Detta är något som enligt självvärderingen tas upp löpande och genomlysas i samtal mellan handledare och doktorand och i handledarkollegiet, där diskussioner bland annat lett till att doktoranderna numer rekommenderas att åta sig undervisning först efter halva studietiden. Det är en åtgärd som kommer att följas upp och utvärderas.

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Ett utvecklingsområde som man identifierar inom ämnet gäller genomgång och uppföljning av kursutvärderingarna, där återkoppling från berörda lärare och från studierektor inte alltid har skett. Ett annat rör doktoranders deltagande i planeringen av högre seminarier som på ett tydligare sätt kan formaliseras. På båda dessa områden vill bedömargruppen uppmuntra till fortsatt utvecklings- och kvalitetsarbete i dialog med doktoranderna.

Lärosätet verkar för att doktoranden genomför utbildningen inom planerad studietid.

Bedömargruppen konstaterar, efter att ha tagit del av statistik över genomströmningen i utbildningen, att lärosätet inte avviker från andra utbildningar inom litteraturvetenskap i Sverige vad gäller detta. Av självvärderingen framgår att av de 28 doktorander som antagits 2001 eller senare disputerade 21 inom 4-6 år efter antagningen. 5 doktorander disputerade 7-8 år och 2 doktorander 9-10 år efter antagningen. I normalfallet har tidsutsträckningen berott på föräldraledighet, prolongation på grund av kollegiala uppdrag på institutions-, fakultets- och universitetsnivå samt utlandsvistelser. I några fall är orsaken sjukskrivning. Det framgår också att prefekt och studierektor för utbildning på forskarnivå kontinuerligt har haft uppmärksamhet på tidsplanerna i samråd med berörda doktorander och handledare och med utgångspunkt i de individuella studieplanerna som uppdateras varje år. Åtgärder för att säkerställa att doktoranderna genomför utbildningen inom utsatt tid aktualiseras också i handledarkollegiet, där samtliga doktoranders progression inom utbildningen diskuteras.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet utformning, genomförande och resultat
Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Bedömargruppen frågar sig hur bredden i examensmålet kunskap och förståelse säkras utan obligatoriska litteraturhistoriska kurser och rekommenderar en översyn. Bedömargruppen uppmuntrar ett fortsatt kvalitetsarbete, på både seminarie- och kursnivå. Ämnets kontinuerliga metaseminarier där seminarier som arbetsform diskuteras utgör ett gott exempel. Bedömargruppen uppmuntrar även till fortlöpande dialog med doktoranderna när det gäller licentiatavhandlingens framtida roll. De övriga kunskapsformerna behandlas tillfredsställande i utbildningen.

Ämnet har överlag väl utarbetade rutiner för uppföljning, men man påtalar ett behov av att säkra återkopplingen av kursutvärderingarna och formalisera doktoranders deltagande i planeringen av högre seminarier. Ett gott exempel som berör området uppföljning, åtgärder och återkoppling är lärosätets insiktsfulla resonemang kring sitt ansvar för doktorandernas möjligheter att uppnå en hållbar balans i genomförandet av utbildningens olika delar. Exempel på detta är att doktoranderna numer rekommenderas att åta sig undervisning först efter halva studietiden. Det är en åtgärd som kommer att följas upp och utvärderas.

Den höga kompetens inom genusforskning som finns inom ämnet för närvarande kommer att behöva stärkas inför kommande pensionsavgångar, vilket enligt bedömargruppen kan främjas genom kommande riktade utlysningar, i dialog med fakulteten.

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: *Doktoranden ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

Institutionen har en livaktig doktorandförening som utser lokala representanter till alla beredande och

Datum
2019-03-12

Reg.nr
411-00084-18

beslutande organ vid lärosätet. Utförda uppdrag är förlängningsgrundande och i självvärderingen påtalas även värdet för den enskilda doktoranden i form av träning och meriter inför framtida yrkesliv. Doktoranderna finns representerade även i antagningsprocessen och de som undervisar deltar i lärarmöten och kursutveckling. Samtliga förväntas delta i veckovisa personalmöten och planerings- och utbildningsdagar.

Doktoranderna har stora möjligheter att framföra synpunkter på utbildningen. Kurserna utvärderas skriftligt och studierektor återkopplar till lärarna, även om rutinerna för detta som tidigare nämnts behöver förbättras. Synpunkter kan också föras fram via doktorandföreningen. Byte av handledare har skett vid ett fåtal tillfällen och uppfattas som odramatiskt, med formaliserade rutiner.

Doktoranderna uppmuntras också att komma med synpunkter på innehållet i de högre seminarierna, som utgör en viktig del i utbildningen och alltså är poänggivande. Doktorandernas inflytande här kan dock som tidigare berörts tydliggöras och formaliseras. På individnivå kan doktorander också framföra synpunkter vid de erbjudna årliga utvecklingssamtalen med studierektor, något som dock utnyttjas i ganska liten utsträckning.

Utbildningen säkerställer en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranden.

Den fysiska och psykosociala miljön bland doktoranderna bevakas förutom av ansvarig prefekt även av studierektor för forskarutbildningen och framför allt av handledarna. Även om arbetsmiljön överlag bedöms som god påtalas i självvärderingen att hög arbetsbelastning, stress och vissa ergonomiska besvär förekommer. Sjukskrivningstalen är högre än bland andra kategorier av anställda. En arbetsmiljöundersökning ska genomföras i närtid, vilket bedömarna ser som en bra insats.

Doktoranderna har varit delaktiga i arbetet med självvärderingen, med kommentarer och slutgranskning.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Doktoranderna vid lärosätet är uppenbarligen aktiva när det gäller att påverka sin utbildning, och dialogen med ämnesledningen förefaller fungera väl. Samtidigt ställs höga krav på att doktoranderna tar ett stort eget ansvar för sin utbildning och arbetsbelastning, och många upplever stress. Det systematiska arbetsmiljöarbetet är ett utvecklingsområde, liksom organiseringen av seminarieverksamheten och återkoppling när det gäller kursinnehåll och kursvärderingar.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på ett sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet såväl inom som utanför akademien.*

Av de 54 personer som disputerade under perioden 2001-2017 är ungefär två tredjedelar verksamma inom universitet och högskola, medan övriga är knutna till kultursektorn, inom myndigheter, bibliotek, stiftelser etc. Flertalet lyckas väl i sitt yrkesliv både inom och utanför universitetet.

I stort sett alla doktorander har, enligt självvärderingen, förlängningsgrundande uppdrag i form av

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

undervisning, administration eller redaktionella göromål. Doktoranderna har efterfrågat en introduktion för nya lärare och sedan hösten 2018 finns ett mentorssystem och en särskild lathund som är utformad av studierektor. Även uppdrag inom styrelser, nämnder och föreningar ger värdefulla erfarenheter inför ett kommande arbetsliv. Flertalet medverkar i medier eller föreläser i populärvetenskapliga eller folkbildande sammanhang. Som exempel på kurser som förbereder för yrkeslivet nämns i självvärderingen den fakultetsgemensamma Professional Training in the Arts and Humanities.

Doktoranderna får inblickar i processen kring forskningsansökningar genom att delta i seminarier som ger respons på pågående ansökningar. Livet efter doktorandtiden diskuteras med handledare och i vissa fall studierektor på forskarnivå, mot slutet av utbildningstiden. Doktoranderna knyter också egna kontakter, bland annat genom konferensdeltagande.

Institutionens utbildning i förlagskunskap på avancerad nivå ger goda kontakter med förlagsvärlden, och ett par postdoktorer har haft Flexit-anställningar som varit finansierade av Riksbankens Jubileumsfond. Institutionens kurspaket inom förlagsstudier har växt fram efter kontakter med en liknande utbildning i Stirling, med avgörande insatser från en av de egna doktoranderna som har erfarenhet av utlandsstudier inom området.

Förutom med förlagsbranschen samverkar institutionen även med skolan och arkivvärlden. Den livaktiga kontakten med alumner kommer även doktoranderna till del, men i självvärderingen betonas ändå att det vore önskvärt med fler initiativ som är mer specifikt riktade mot doktorander. Ett utvecklingsområde som bedömargruppen identifierat är en ökad planering av hur och när inslag och erfarenheter från arbetslivet tas tillvara inom kurssystemet.

Samverkan med det omgivande samhället är en viktig del av institutionens verksamhet. Sedan hösten 2017 finns en särskild arbetsgrupp för samverkan som bland annat fört fram förslaget att institutionen under en tvåårsperiod ska knyta till sig ett externt råd från det omgivande arbetslivet.

Sammanfattande bedömning av bedömningsområdet arbetsliv och samverkan**Bedömning med motivering:** Tillfredsställande

Samverkan förefaller fungera väl på institutionsnivån, och doktoranderna har rika möjligheter till kontaktytor i och utanför akademien. Ett gott exempel utgör den särskilda arbetsgrupp för samverkan som bildats för att bevaka och stärka området. Trots de goda förutsättningarna framträder dock inte någon riktig systematik för arbetslivsanknytningen när det gäller forskarutbildningens innehåll. Ett utvecklingsområde är ökad planering av hur och när i utbildningen inslag och erfarenheter från arbetslivet tas tillvara.

Samlat omdöme: Hög kvalitet**Bedömning med motivering:** Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet

Forskarutbildningen i Uppsala är stor och välfungerande med välmeriterade handledare och en god forskningsbredd. I en miljö med en förhållandevis stor doktorandgrupp är det dock lätt att ta en sammanhållen miljö för given. Eftersom flera anställda bor på annan ort är den kritiska massan vad gäller antalet forskare i ämnet potentiellt sårbar. Den obligatoriska närvaron på arbetsplatsen under seminariedagar och det obligatoriska deltagandet i särskilda poänggivande seminariekurser förefaller

vara konstruktiva sätt att lösa problemet, samtidigt som ett sådant upplägg ställer särskilda krav på uppföljning och fortlöpande kvalitetsdialog. Här, liksom när det gäller organiseringen av seminarieverksamheten, vill bedömargruppen uppmuntra ett fortsatt utvecklingsarbete i dialog med doktoranderna.

För att ytterligare stärka internationaliseringen vill bedömargruppen även uppmuntra till ett utvecklat stöd för att öka doktorandernas möjligheter att planera eventuella forskningsvistelser utomlands.

Bedömargruppen frågar sig hur bredden i examensmålet kunskap och förståelse säkras utan obligatoriska litteraturhistoriska kurser och rekommenderar en översyn. Ämnet uppvisar överlag väl utarbetade rutiner för uppföljning, men man påtalar bland annat behovet av att säkra återkopplingen av kursutvärderingarna, ett utvecklingsarbete som bedömargruppen stödjer. Bedömargruppen vill också uppmuntra institutionens strävan efter att ytterligare stärka jämställdhetsperspektivet i undervisningen. Bedömargruppen får intrycket att de organisatoriska ramarna kring jämställdhetsarbetet och kompetensen bland många av de anställda är tydliga, men att uppföljningen behöver stärkas.

Doktoranderna är uppenbarligen aktiva när det gäller att påverka sin utbildning, och dialogen med ämnesledningen framstår som god. Samtidigt ställs höga krav på att doktoranderna tar ett stort eget ansvar för sin utbildning och arbetssituation, och många upplever uppenbarligen stress. Ett gott exempel är lärosätets insiktsfulla resonemang kring doktorandernas svårigheter att uppnå en balans i utbildningens olika delar i relation till undervisning, konferensdeltagande och publicering. Bedömargruppen vill uppmuntra till fortsatt bevakning av denna komplicerade fråga.

Även samverkan förefaller fungera väl på institutionsnivån, och doktoranderna får rika möjligheter till kontaktytor i och utanför akademien. Ett gott exempel är den särskilda arbetsgrupp för samverkan som bildats för att bevaka och stärka området. Någon direkt systematik för arbetslivsanknytningen framträder emellertid inte i underlaget, så ett utvecklingsområde är en ökad planering av hur och när i utbildningen arbetslivsrelaterade inslag och erfarenheter tas tillvara.

Örebro universitet

Lärosäte Örebro universitet	Forskarutbildningsämne Humanistiska studier med inriktning litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2018-02-4432
---------------------------------------	---	--------------------------------

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal

Bedömning med motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna vetenskapliga och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

Forskarutbildningen i litteraturvetenskap har varit och är fortfarande en mindre miljö vid lärosätet. Historiskt sett har detta lett till att lärosätet 2012 började slå samman ett antal forskarutbildningsämnen (språk, retorik, engelska, historia och litteratur) i ett forskarutbildningsämne kallat Humanistiska studier, med fem inriktningar. Forskarutbildningen för doktorander i litteraturvetenskap vid lärosätet får resurser från tre olika källor: för det första från universitetets forskarutbildning Humanistiska studier, för det andra från fakulteten för humaniora och socialvetenskap, som organiserar kurs- och seminarieaktiviteter i mer allmänna ämnen för doktorander, och för det tredje från nationella och internationella forskningskurser inom litteraturvetenskap, med särskild tonvikt på kurser inom Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap (NRFL). Denna tredelning är inspirerad av vad andra mindre litteraturvetenskapliga miljöer har genomfört och bedöms vara ändamålsenlig.

Förutsättningarna när lärosätet skapade det sammanslagna forskarutbildningsämnet 2012 var att ett forskarutbildningsämne kräver ett handledarkollegium som utgörs av minst en professor och fyra lektorer, varav två av dessa är docenter, för att vara en tillräckligt hållbar forskningsmiljö. Bedömargruppen vill här nämna att kvantiteten inte är den enda signifikanta faktorn när det gäller en hållbar forskningsmiljö, utan att kvaliteten och ett gemensamt fokus på forskningen är minst lika viktigt för en forskningsgemenskaps värde och hållbarhet.

Litteraturvetenskapen uppfyller i dag ovanstående kvantitativa krav på egen hand. Handledarkollegiet består av en professor och fyra lektorer varav tre är docenter. Enligt publikationslistorna är alla handledarna aktiva och produktiva forskare. Alla handledare har också genomgått en handledarutbildning.

År 2018 finns det två doktorander inom inriktningen litteraturvetenskap vid lärosätet. Detta måste betraktas som en lägsta gräns för den "kritiska massan" för en doktorandgrupp, och bedömarnas rekommendation är att antalet doktorander inom litteraturvetenskap ökas i framtiden om lärosätet ska kunna upprätthålla en akademisk och vetenskaplig miljö för doktoranderna. Lärosätets företrädare uttrycker i intervjun att de är medvetna om detta problem, och att de gör allt de kan för att minska de negativa konsekvenserna av att ha för liten doktorandgrupp.

Doktoranderna har alla anknytning till en huvudhandledare och till en eller flera biträdande handledare. Professorn i litteraturvetenskap är huvudhandledare för båda doktoranderna, medan de tre docenterna fungerar som biträdande handledare. Det bedöms vara ett bra gemensamt ansvar i kollegiet för doktorandernas studier. I handledarkollegiet läggs vikt vid att handledarens

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

forskningskompetens motsvarar doktorandens avhandlingsämne.

Det är tydligt att handledarnas kompetenser väl motsvarar doktorandernas projekt när det gäller litteraturteori (främst narratologi), litteraturhistoria och litteraturdidaktik. Det framkommer i underlaget att handledarnas genomsnittsalder är drygt 60 år, vilket bör leda till ett antal praktiska överväganden om huruvida lärosätet står inför ett generationsskifte när det gäller personalen inom litteraturvetenskap och vilka konsekvenser det får. I intervjun med både lärare och ledning framkommer att det pågår diskussioner om detta förhållande. Det finns också konkreta lösningar och den litterärvetenskapliga utbildningen kommer att få resurser framöver. Bland annat är en lärare på väg tillbaka till ämnet efter att ha varit prefekt, och lärosätet har inlett ett arbete med att erbjuda postdoktorala anställningar för att stärka forskningen och handledningen, vilket hittills resulterat i en forskare för perioden juli 2018- juli 2020.

Bedömningsområde: Förutsättningar**Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: *Forskningen i den aktuella miljön har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

Forskarutbildningsämnet Humanistiska studier består av två tvärvetenskapliga forskargrupper: Berättande, liv och mening (BLM) och Språk och retorik i samhället (Sorís). Doktoranderna från litteraturvetenskap deltar i en eller båda dessa miljöer. Det finns, anser bedömarna, åtminstone vid första påseendet en risk för att forskningsramen för dessa miljöer är alltför bred i förhållande till ämnet litteraturvetenskap. I självvärderingen saknas en mer nyanserad beskrivning av vad dessa forskargrupper mer specifikt bedriver för verksamhet och av synergin med litteraturforskningen.

Humanistiska studier arrangerar gemensamma seminarier där både doktorander och seniorforskare presenterar material. Här får doktoranderna tillgång till en tvärvetenskaplig miljö där den egna forskningen och andras diskuteras ur olika perspektiv. Det anges i underlaget som en styrka att det under dessa seminarier ofta förs teoretiska och metodiska diskussioner, vilka ofta rör sig inom olika akademiska paradigmer inom humaniora. Denna förklaring gör uppenbarligen en dygd av nödvändigheten, och bedömarna menar att det i en liten forskningsgemenskap med en bred ram finns en fara för att fokus på det specifikt litterärvetenskapliga kommer att försvagas. Som motvikt till svagheterna som beror på den litterärvetenskapliga doktorandgruppens storlek, framhålls i självvärderingen att litenheten också är en styrka i och med att den mindre forskarutbildningsmiljön präglas av närhet och tillgänglighet. Med tanke på den produktivitet och trivsel som redovisas i doktorandernas individuella studieplaner, finns det anledning att tro att detta kan stämma.

I intervjuerna framkom att det finns vissa åsiktsskillnader: somliga menar att bredden på forskarutbildningen inte går ut över specialiseringen, medan andra påpekar att det inte alltid är självklart hur man ska få de olika disciplinerna att hänga ihop och fungera i forskarutbildningen.

Lärosätet och dess doktorander har deltagit aktivt i Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap.

Doktorander vid lärosätet har via sina handledare fått tillgång till ett stort antal internationella

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

forskningsgemenskaper, där de deltagit med presentationer. Det gäller bland annat International Conference on Narrative 2016 (Amsterdam), International Conference for the Fantastic in the Arts (Orlando) och George MacDonald's Scotland (Aberdeen). Publikationslistorna för de två doktorstudenterna visar produktivitet, vilket enligt bedömarna är ett viktigt tecken på en bra forskarutbildningsmiljö.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet förutsättningar**Bedömning med motivering:** Tillfredsställande

Lärosätets litteraturvetenskapliga forskargrupp är liten. År 2018 omfattade den bara två doktorander inom inriktningen litteraturvetenskap, vilket är på gränsen till vad som kan anses vara meningsfullt rent kvantitativt. Samgåendet med andra discipliner i forskningsgemenskapen kompenserar till viss del storleken (gemensamma seminarier osv.) men löser inte problemet med den lilla forskargruppen inom ämnet.Handledarkompetensen inom litteraturvetenskapsområdet består av en professor och tre docenter, även den lektor som inte är docent kan fungera som handledare även om hen inte är handledare för närvarande. Handledarna är produktiva och kvalificerade forskare och täcker ett ganska brett spektrum av litteraturforskning. En annan kompensation för forskningsmiljöns bristande storlek är ett antal nationella och internationella forskarkontakter och forskargemenskaper som hjälper doktoranderna att få tillgång till kursutbud och specialisering inom forskningsområdet. De två doktoranderna är produktiva och väl fungerande i forskarrollen.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet inklusive dess vetenskapliga metodik.*

Forskarutbildningens 240 högskolepoäng är indelade i en avhandling om 180 högskolepoäng och en kursdel om 60 högskolepoäng. Kursdelen består av obligatoriska kurser om 15 högskolepoäng och valfria kurser om 45 högskolepoäng. Den obligatoriska delen genomförs av fakulteten vid universitetet med kursen Språk-, historie-, litteratur- och retorikvetenskapliga teorier och metoder och en av kurserna Fördjupad teoretisk och metodologisk kunskap inom något för forskningsprojektet relevant område, Att forska och utbilda och Vetenskapen och dess villkor.

Det kan sägas att dessa kurser är extremt breda och att denna bredd kan leda till en ytlighet i ämnet som inte är önskvärd för doktorandkurser. Balansen mellan litteraturvetenskaplig specialisering och bred allmän kompetens är en utmaning för lärosätets forskarutbildning. Ett utvecklingsområde är att ge lärosätets doktorandkurser ett tydligare inslag av grundläggande litteraturvetenskaplig teori och metod. Det framgår av självvärderingen att lärosätet har diskuterat behovet av en grundkurs i litteraturvetenskaplig teori och metod. Detta tyder på att tvärvetenskapliga obligatoriska kurser inte tillgodoser detta behov i tillräckligt stor utsträckning, och det här är något som bedöms vara ett problem och ett brådskande utvecklingsområde.

Lärosätet och dess doktorander har deltagit aktivt i Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap. Eftersom antalet doktorander i litteratur har varit begränsat även på nationell nivå under de senaste åren är detta nationella samarbete av stor betydelse för att lärosätet ska kunna uppfylla kraven på avancerade forskarkurser. Bland de kurser från NRFL som lärosätet medverkat i

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

finns ett antal litteraturhistoriskt orienterade kurser: Romantiken (Stockholms universitet), Renässansen (Linköpings universitet), Perspektiv på antiken (Göteborgs universitet), Europeisk 1700-talslitteratur (Lunds universitet), Mellan romantik och modernt genombrott (Södertörns högskola och Umeå universitet) och Perspektiv på medeltiden (Linköpings universitet och Stockholms universitet). Nuvarande doktorander från lärosätet har, som de enskilda studieplanerna anger, aktivt deltagit i fyra av de ovanstående kurserna. Det är uppenbart att nationellt samarbete är en viktig del av lärosätets forskarutbildning. Lärosätets brist på egna litteraturhistoriska kurser, vilka kan anses centrala för en bred orientering i ämnet, avhjälps förvisso av de nationella kurserna, men framstår likväl som ett utvecklingsområde för lärosätet. Det framkommer också i intervjuerna att det vore bra med större tonvikt på litteraturvetenskaplig teori och metod i lärosätets egna doktorandkurser i stället för mer allmänna kurser.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Förhållandet mellan handledare och doktorand spelar en central roll i forskarutbildningen när det gäller planering och strukturering av doktorandens verksamhet. Planeringen och studiernas tidsramar sker i samverkan mellan doktorand och handledare och dokumenteras i den individuella studieplanen. Det är positivt att lärosätets individuella studieplaner används ofta och är väldigt detaljerade.

Doktorandernas individuella studieplan revideras och anpassas varje år i takt med att arbetet med avhandlingen och kursen fortlöper. På så sätt utbildas doktoranden kontinuerligt i att planera sitt arbete och fastställa rimliga tidsramar för forskningsarbetet. I de fall planering eller tidsramar inte följs ska detta diskuteras, förklaras och lösas och föras in i den individuella studieplanen.

I forskarutbildningen läggs tonvikten på utvärderande seminarier med inbjudna opponenter. Det arrangeras ett halvtidsseminarium och ett avslutande seminarium. Halvtidsseminariet tar upp avhandlingens ämne och syfte, forskningsöversikt, teoretiska ramar och metod, inklusive etiska överväganden. Slutseminariet handlar om avhandlingen som helhet. Doktorander från lärosätet har också haft möjlighet att presentera sina avhandlingar som work in progress på ett antal internationella konferenser såsom International Conference on Narrative 2016 (Amsterdam), International Conference for the Fantastic in the Arts (Orlando) 2017 och George MacDonald's Scotland (Aberdeen). Publikationslistorna för de två doktorsstudenterna visar stor produktivitet, vilket är en viktig indikator för en bra forskningsmiljö.

Alla doktorander erbjuds undervisning, och nästan samtliga antar erbjudandet. Doktoranderna planerar och utvärderar de kurser de står för, i nära samarbete med sin handledare och andra seniorforskare. Undervisningen är sällan inriktad på doktorandens forskningsområde utan på bredare ämnen inom litteraturvetenskap. Bedömarna vill påpeka att det också är utvecklande ur

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

forskningshänsyn för en doktorand att ha möjlighet att undervisa i det ämne som hen är specialist i. När det gäller den pedagogiska utvecklingen är det positivt att alla doktorander vid lärosätet kan delta i en universitetspedagogisk grundkurs.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

Självvärderingen visar att det satsas på att doktoranderna får utbildning och utvecklas i intellektuell självständighet. Det gör man dels genom många genomgångar och diskussioner om doktorandens texter under forskarutbildningens halvtidsseminarium och slutseminarium, dels under de återkommande seminarierna under själva utbildningen. Under slutseminariet förväntas doktoranden med sin avhandling visa att hen har uppnått tillräckligt högt intellektuellt oberoende och kan försvara sig i en forskningsdiskussion på högsta nivån. Efter slutseminariet ska en skriftlig dokumentation av granskningen upprättas.

Arbetet med att utveckla forskningsmässig självständighet säkerställs genom att handledningen har olika inriktning beroende på hur långt doktoranden har kommit i sina studier.Handledningsprocessen börjar med mer praktiska råd och frekventa möten. Man försöker klargöra vilken forskning som tidigare har bedrivits inom området, hur det aktuella projektet hänför sig till denna forskning och hur den skiljer sig från föregångarna. Den senare delen av studierna sker i större utsträckning i form av självstudier, där doktoranden arbetar självständigt. Handledaren ger då återkoppling på idéer och analyser, och fungerar mer som handledare än kontrollant. I avhandlingens sista fas avslutas samarbetet med ett obligatoriskt slutseminarium där avhandlingen presenteras och diskuteras innan den försvaras. Bedömargruppen konstaterar att utvecklingen i sådana faser av självständighet återspeglas i de två individuella studieplanerna från lärosätet.

Det framgår av självvärderingen att den tvärvetenskapliga och breda forskargruppens styrka är att man får större möjlighet att diskutera etiska dilemman av olika slag. Det gäller till exempel allmänna frågor om god forskningsetik i form av författarrättigheter, materialhantering, citering, publikationsetik osv. Det framkom vid intervjuerna att forskningsetiken är ett område som ska stärkas. Det har funnits en övergripande utbildning inom forskningsetik, anordnad av lärosätet, men den var inte tillräckligt anpassad till de enskilda vetenskapliga forskningsområdena (litteratur). Fakulteten har därför långtgående planer på att ge en ny och mer anpassad kurs i forskningsetik.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Jämställdhet**

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

De två nuvarande doktoranderna i litteraturvetenskap är män. Inom litteraturvetenskap vid lärosätet har det sammanlagt funnits elva doktorander, varav åtta män och tre kvinnor. Dessa förhållanden diskuteras kortfattat i självvärderingen, men ingen förklaring ges och det har heller inte gjorts någon

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

analys av detta. Avsaknaden av analys framstår som en brist, inte minst eftersom detta mönster skiljer sig från forskarutbildningen vid flera andra lärosäten, där kvinnorna har varit och är i majoritet. Handledarkollegiet inom litteraturvetenskap består i nuläget av en professor och fyra lektorer varav tre är docenter, varav två är kvinnor och tre är män. Med så få doktorander och handledare kan det knappast dras några slutsatser utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Inom det övergripande forskarutbildningsämnet Humanistiska studier finns en tydlig övervikt av manliga professorer, fyra av fem, medan könsfördelningen är jämnare bland docenterna. Förklaringen att detta är ett nationellt mönster är bara delvis sann, och det faktum att det inte fanns några kvinnliga sökanden till en utlyst professur kunde ha varit anledning till övervägande och analys. Det framkommer dock i självvärderingen att lärosätet har rekryterat en kvinnlig gästprofessor och att ansträngningar har gjorts för att rekrytera fler kvinnliga gästprofessorer samt att man arbetar aktivt med docentprogram.

Humanistiska studier vid lärosätet har tidigare haft problem med att slutförandetiden för kvinnliga doktorander varit märkbart längre än för manliga doktorander. I samband med en självvärdering visade det sig att åtta av nio doktorander som var försenade i sina studier var kvinnor. Det är positivt att man har observerat detta problem, och det har gjorts analyser och genomförts åtgärder. Samtliga dessa doktorander fick tala om sin situation med representanter för ämnet, i de flesta fall den ämnesansvariga och en forskningsadministratör. Denna genomgång och de iakttagelser som gjordes utifrån samtalen har lett till konkreta åtgärder i form av tydligare avstämningspunkter och regelbunden uppföljning. Lärosätets bedömning är att avsaknaden av sådana avstämningspunkter av någon anledning främst tycks ha drabbat kvinnliga doktorander och att en mer strukturerad utbildning därför kan ses som en viktig jämställdhetsinsats. Denna process har resulterat i att flera doktorander nu blivit klara med sina forskningsstudier, och bedömargruppen ser det som ett bra initiativ.

Det anges i självvärderingen att det finns en medvetenhet om jämställdhetsfrågor vid handledarkollegiet i Humanistiska studier, bland annat genom att jämställdhet och genusfrågor diskuteras i studiehandledningen för Humanistiska studier (2017) och i forskningslitteraturen som ingår i forskarhandledarutbildningens kurser. Det hävdas också att handledarkollegiet i sina inbjudningar till gästforskare till högre seminariet strävar efter balans mellan manliga och kvinnliga forskare. Kurslitteraturlistor förefaller inte betraktas utifrån ett jämställdhetsperspektiv på ett systematiskt sätt. Det framgår inte heller om det finns någon arbetsgrupp vid institutionen som ansvarar för jämställdhetsfrågor. Detta framstår som utvecklingsområden.

Lärosätet strävar efter att inbjuda kvinnliga forskare till de högre seminarierna. Fyra av åtta gäster som redovisade forskning vid Högre seminariet våren 2018 är kvinnor. Lärosätet arbetar för att kvinnliga och manliga doktorander ska ha tillgång till ekonomiskt stöd från ämnet i samma utsträckning. För att säkra detta ska man inom ämnet årligen följa upp och tillkännage hur medlen till doktorander fördelar sig mellan kvinnor och män. Det framgår av intervjun att lärosätet analyserat orsaker till könssammansättningen i personalen och att långa restider mellan arbete och bostad (även för potentiella professorer) är en viktig orsak till svårigheter att rekrytera personal i allmänhet, något som också påverkar arbetet med att minska den könsmissiga snedfördelningen.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultat av uppföljningen omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.*

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

I självvärderingen läggs vikt vid att det under handledningsperioden sker en systematisk uppföljning av hur varje enskild doktorand kontinuerligt uppfyller målen för kursprov och deltar i högre seminarier och i nationella och internationella forsknings sammanhang. Den senaste versionen av den individuella studieplanen vid universitetet gjordes 2016 och förändringarna har inneburit ett ökat fokus på uppföljningsrutinerna på ett sätt som bedöms bättre kunna säkerställa att alla mål uppfylls och att utbildningen avslutas i tid. Den nya versionen är i större utsträckning ett kontrakt som upprättas gemensamt av doktoranden och handledaren i samförstånd.

Lärosätet verkar för att doktoranden genomför utbildningen inom planerad studietid.

Handledarkollegiet har en central roll i uppföljningen av forskarutbildningen, där struktureringen av utbildningen, forskningsseminarier, antagningsförfaranden osv. diskuteras. Bedömargruppen konstaterar efter att ha tagit del av statistik över genomströmningen i utbildningen att lärosätet inte avviker från andra utbildningar inom litteraturvetenskap i Sverige vad gäller detta.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet utformning, genomförande och resultat
Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Forskarutbildningen i litteraturstudier vid lärosätet är liten med endast två doktorander. Doktoranderna får både allmän humanistisk och mer specialiserad litterär kunskap genom ett stort antal kurser. Det rör sig dels om obligatoriska allmänna kurser på lärosätet, dels om specifika litteraturvetenskapliga kurser vid det nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap. Balansen mellan att satsa på specialisering och breda allmänna färdigheter är dock en utmaning för forskarutbildningen.

Samarbetet mellan doktorand och handledare, som fastställs i den individuella studieplanen, fungerar av allt att döma bra för de två doktoranderna. Den allmänna och individuella studieplanen har många nyanser och möjliggör en fruktbar relation mellan doktorand och handledare.

Utvecklingspotential kan nämnas på ett antal områden. Det behövs en strategi för hur lärosätet ska hantera frågan om så kallad "kritisk massa" om den litteraturvetenskapliga forskargruppen (forskare och doktorander) blir mindre än den är för närvarande. Det finns vidare utvecklingspotential när det gäller hur en liten grupp handledare kan hantera balansen mellan den litteraturvetenskapliga specialiseringen och breda allmänna färdigheter.

Det är uppenbart att nationellt samarbete är en viktig del av lärosätets forskarutbildning. Lärosätets brist på egna litteraturhistoriska kurser, vilka kan anses centrala för en bred kunskap och förståelse i ämnet, avhjälps förvisso av de nationella kurserna, men framstår likväl som ett utvecklingsområde för lärosätet. Doktorander från lärosätet har haft möjlighet att presentera sina avhandlingar som work in progress på ett antal internationella konferenser vilket befrämjar färdigheter och förmågor. Det framgår av självvärderingen att den tvärvetenskapliga och breda forskargruppens styrka är att man får större möjlighet att diskutera etiska dilemman av olika slag. Det gäller till exempel allmänna frågor om god forskningsetik i form av författarrättigheter, materialhantering, citering och publikationsetik.

Den senaste versionen av den individuella studieplanen vid universitetet gjordes 2016 och förändringarna har inneburit ett ökat fokus på uppföljningsrutinerna på ett sätt som bedöms bättre kunna säkerställa att alla mål uppfylls och att utbildningen avslutas i tid.

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

Analyser och uppföljningar bör fortsätta göras utifrån jämställdhetsperspektivet liknande den som visat att inom inriktningen litteraturvetenskap har kvinnor i samma utsträckning som män blivit klara i tid.

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: *Doktoranden ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

I självvärderingen framhålls att doktorander har inflytande på både innehållet och utformningen av forskarutbildningen. Detta sker genom att doktoranderna är representerade i handledarkollegiet i litteraturvetenskap, där de har rösträtt och samma status som andra medlemmar. Det framgår dock av intervjuerna att doktoranderna inte har varit delaktiga i självvärderingen och att de har litet inflytande på kursrevideringar. Det finns, konstaterar bedömarna, fortfarande utvecklingspotential avseende doktorandernas inflytande på sin utbildning.

Utbildningen säkerställer en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranden.

Studiemiljön är tvärvetenskaplig, vilket innebär potential för berikande dialoger över ämnesgränser. Doktoranderna har sin arbetsplats i samma kontor som övriga anställda så att det finns förutsättningar för kontakt mellan doktorander, medlemmar i handledarkollegiet och andra kollegor. I intervjuerna framgår det att personalen är mycket nöjd med arbetsklimatet, som kännetecknas av få konflikter och fruktbara icke-hierarkiska relationer mellan doktorander och handledare.

Betoningen på det tvärvetenskapliga gör dock, vilket framgår av intervjuerna, att det finns en viss otydlighet i både relationerna mellan de olika ämnena och utbildningsstrukturen.

Stress är ett känt problem bland doktorander i allmänhet. Vid intervjuerna framkom en medvetenhet om detta, och kartläggningar har visat att detta inte är ett vanligt förekommande problem inom ämnet.

Varje doktorand har goda möjligheter att påverka sin utbildning i samråd med sina handledare. Detta gäller val av undervisning, forskarutbildningskurser, tidsramar, presentation vid seminarier osv. Doktoranderna träffar oftast båda handledarna samtidigt flera gånger varje termin. Den individuella studieplanen används på ett fruktbart sätt för att planera och utvärdera avhandlingsarbetet. Planen fungerar som ett kontrakt, utformat av doktoranden och huvudhandledaren. Det bekräftas vid intervjuerna att doktoranden har rätt att byta handledare utan att ange skäl för detta byte.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Som helhet framstår doktorandperspektivet som rikt på möjligheter, fruktbart och demokratiskt i förhållande till doktorandens forskning. Doktoranderna vid lärosätet verkar i allmänhet ha goda möjligheter att spela en aktiv roll i utformningen av forskarutbildningen. Det framgår dock av intervjuerna att doktoranderna inte har varit delaktiga i självvärderingen och att de har litet inflytande på kursrevideringar.

Doktoranderna har sin arbetsplats i samma kontor som övriga anställda så att det finns

Datum
2019-03-12Reg.nr
411-00084-18

förutsättningar för kontakt mellan doktorander, medlemmar i handledarkollegiet och andra kollegor. I intervjuerna framkom att personalen är mycket nöjd med arbetsklimatet, som kännetecknas av få konflikter och fruktbara icke-hierarkiska relationer mellan doktorander och handledare.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på ett sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet såväl inom som utanför akademien.*

Av de elva doktorander som har fullgjort en forskarutbildning i det aktuella ämnet vid lärosätet har nio fått anställning inom akademien. Av dessa nio arbetar åtta som lärare och forskare inom litteraturvetenskap. En anledning till detta resultat som framförs i underlaget är att doktoranderna får nationella och internationella nätverk under loppet av sin forskarutbildning. Detta innebär att de etablerade forskarna inom ämnet bidrar på ett strukturerat sätt till detta nätverkande. Det lyfts även fram att det finns planerade inslag för karriärplanering för doktoranderna, vilket är föredömligt. Möjligheten att gå högskolepedagogiska kurser och att undervisa, även inom lärarutbildningen som är en högst reell karriär för disputerade litteraturvetare, är stor för doktoranderna vilket är gynnsamt ur ett arbetslivsperspektiv.

På vilket sätt forskarutbildningen förbereder för en karriär utanför universitetet framgår inte. Doktoranderna skriver visserligen kulturartiklar men det verkar inte vara något som lärosätet på ett strukturerat sätt understödjer, exempelvis med hjälp av skrivarseminarier, workshoppar eller studiebesök. I självvärderingen nämns att det behövs fler strukturerade arbetssätt för att förbättra doktorandernas förberedelse för ett föränderligt arbetsliv utanför akademien, något som bedömargruppen instämmer i.

Sammanfattande bedömning av bedömningsområdet arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: Tillfredsställande

Det finns planerade inslag för karriärplanering för doktoranderna, och de får nationella och internationella nätverk under loppet av sin forskarutbildning. Möjligheten att gå högskolepedagogiska kurser och att undervisa, även inom lärarutbildningen som är en högst reell karriär för disputerade litteraturvetare, är stor för doktoranderna vilket är gynnsamt ur ett arbetslivsperspektiv. De senaste årens doktorander från litteraturvetenskap vid lärosätet har etablerat sig väl i den akademiska världen. Ett utvecklingsområde är doktorandernas karriärmöjligheter utanför den akademiska världen.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Forskarutbildningen i litteraturvetenskap vid lärosätet är liten. År 2018 fanns två doktorander och ett handledarkollegium med en professor och tre docenter. Forskarutbildningen i litteraturvetenskap är en del av forskningsprogrammet Humanistiska studier, som innehåller ett brett utbud av ämnen inom humaniora, och doktoranderna ingår i två tvärvetenskapliga forskargrupper. Doktoranderna har via handledare tillgång till ett antal internationella forskningsgemenskaper.

Generellt befinner sig forskarutbildningen i litteraturvetenskap med sin "kritisk massa"-problematik i ett dilemma mellan å ena sidan en specialisering med ett fåtal doktorander i litteraturvetenskap och å

andra sidan en bred, men mindre akademiskt djupgående, tvärvetenskaplig forskargrupp. Doktoranderna är uppmärksamma på detta problem och efterlyser mer struktur i forskarutbildningen och ett förtydligande av relationen mellan litteraturforskning och ett brett humanistiskt forskningsområde. Doktoranderna är produktiva. Den individuella studieplanen används på ett fruktbart sätt för att planera och utvärdera avhandlingsarbetet. Doktorander från lärosätet har haft möjlighet att presentera sina avhandlingar som work in progress på ett antal internationella konferenser vilket befrämjar färdigheter och förmågor. Det framgår av självvärderingen att den tvärvetenskapliga och breda forskargruppens styrka är att man får större möjlighet att diskutera etiska dilemman av olika slag. Det gäller till exempel allmänna frågor om god forskningsetik i form av författarrättigheter, materialhantering, citering och publikationsetik.

Analys och uppföljningar bör fortsätta göras utifrån jämställdhetsperspektivet.

Doktoranderna vid lärosätet har i allmänhet goda möjligheter att spela en aktiv roll i utformningen av forskarutbildningen. Det framgår dock av intervjuerna att de inte har varit delaktiga i självvärderingen och att de har litet inflytande på kursrevideringar. Det finns planerade inslag för karriärplanering för doktoranderna. Doktoranderna får dessutom nationella och internationella nätverk under loppet av sin forskarutbildning.

Möjligheten att gå högskolepedagogiska kurser och att undervisa är goda, vilket är gynnsamt för doktoranderna ur ett arbetslivsperspektiv. De senaste årens doktorander inom ämnet har etablerat sig väl i den akademiska världen. Ett utvecklingsområde är doktorandernas karriärmöjligheter även utanför akademien.

Bilaga 2

Bedömargruppen och anmälda jäv

411-00084-18 Litteraturvetenskap									
Bedömare/Lärosäte	Göteborgs universitet	Karlstads universitet	Linnéuniversitetet	Lunds universitet	Stockholms universitet	Södertörns högskola	Umeå universitet	Uppsala universitet	Örebro universitet
Åsa Arping, Göteborgs universitet	x	x							
Tim Berndtsson, Uppsala Universitet								x	
Gustav Borsgård, Umeå universitet							x		
Sigrid Ekblad, Studentlitteratur AB								x	
Otto Fischer, Uppsala universitet				x				x	
Peter Stein Larsen, Aalborg Universitet									
Magnus Persson, Malmö universitet						x			
Boel Westin, Stockholms universitet				x	x				
Signe Westin, Statens kulturråd				x					

Bilaga 3

Redovisning av underlag från respektive lärosäte¹

Göteborgs universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	10	Ja	Ja

Karlstads universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	4	Ja	Ja

Linnéuniversitetet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	6	Ja	Ja

Lunds universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	5	Ja	Ja

Stockholms universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	16	Ja	Ja

Södertörns högskola

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Litteraturvetenskap -	Ja	Ja	2	Ja	Ja

¹ I de fall antalet doktorander är 16 eller färre, väljs samtliga doktoranders individuella studieplaner. I de fall där antalet doktorander är fler än 16, görs ett slumpmässigt urval och 16 individuella studieplaner väljs ut.

licentiat- och doktorsexamen					
---------------------------------	--	--	--	--	--

Umeå universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	6	Ja	Ja

Uppsala universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	8	Ja	Ja

Örebro universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Humanistiska studier med inriktning litteraturvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	2	Ja	Ja

Redovisning av övriga underlag

Utöver de underlag som lärosätena har skickat in har UKÄ tagit fram nyckeltal över genomströmningen i form av netto- och bruttostudietid

Bilaga 4

Lärosätenas svar på delning av preliminära yttranden

Lärosätenas svar kommer in som pdf-filer och läggs in av utredare samma ordning som i bilaga 1

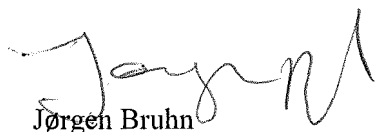

Växjö 2019-02-20

Till UKÄ

Undertecknade har tagit del av Bedömgargruppens preliminära yttrande över forskarutbildningen i litteraturvetenskap vid Linnéuniversitetet. Så har även prefekten för Institutionen för film och litteratur liksom dekanen för Fakulteten för konst och humaniora. Vi har inte funnit anledning att inkomma med kompletteringar till yttrandet.

Jörgen Bruhn
professor i litteraturvetenskap

Peter Forsgren
professor i litteraturvetenskap

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: [Lunds universitet]

Forskarutbildningsämne: [Litteraturvetenskap]

Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrande och påpeka eventuella sak/-faktafel. Synpunkterna på yttrandet bör utgå från de bedömningsområden och bedömningsgrunder som ingått i utvärderingen.

Ange i tabellen vilken sida i yttrandet korrigeringen avser, vid behov kan tabellen byggas ut. Korrigeringarna bör hållas så kortfattade som möjligt. Observera att det inte är möjligt att inkomma med ny fakta som ej fanns tillgänglig i de ursprungliga underlagen.

Exempel

Sida	Stycke	Rad	Korrigering
1	Rubrik		Under Forskarutbildningsämne står det Litteraturvetenskap – licentiat- och doktorsexamen. Vi påminner om att utbildningen endast avser doktorsexamen.
2	2	5	Antagningsprocessen beror på hur utlysningen är formulerad (i enlighet med institutionens önskemål, årets utlysning har till exempel en anställning vikt för litteraturvetenskap). Med formuleringen ”om någon doktorand i litteraturvetenskap får en plats avgörs i konkurrens med övriga ämnen inom institutionen” kan man få intrycket av bristande transparens i processen.
5	2	1	”Inom kursdelen kan doktoranderna gå en högskolepedagogisk baskurs, men den är inte obligatorisk”. Den högskolepedagogiska kursen är obligatorisk genom den revidering av den allmänna studieplanen som har gjorts 2018.

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Delnings svar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: Stockholms universitet

Forskarutbildningsämne: Litteraturvetenskap

Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrande och påpeka eventuella sak/-faktafel. Synpunkterna på yttrandet bör utgå från de bedömningsområden och bedömningsgrunder som ingått i utvärderingen.

Ange i tabellen vilken sida i yttrandet korrigeringen avser, vid behov kan tabellen byggas ut. Korrigeringarna bör hållas så kortfattade som möjligt. Observera att det inte är möjligt att inkomma med ny fakta som ej fanns tillgänglig i de ursprungliga underlagen.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering
1	2	4	Antal kvinnor som är huvudhandledare är 6, ej 5 (se bilaga till självvärderingen, tabell 2).

UMEÅ UNIVERSITET

Svar på bedömargruppens preliminära yttrande avseende UKÄ:s utvärdering av forskarutbildningsämnet Litteraturvetenskap vid Umeå universitet

Inom ramen för UKÄs utvärdering av utbildning på forskarnivå inom litteraturvetenskap har UKÄs bedömargrupp delat ett preliminärt yttrande. Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrande och påpeka eventuella sak/-faktafel. Överlag ger yttrandet en rättvisande bild av utbildningen på forskarnivå i litteraturvetenskap vid Umeå universitet, men några sakfel behöver ändå påpekas, vilket görs i bilagan "Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande. I enlighet med Umeå universitets handlägningsordning för externa utbildningsutvärderingar (FS 1.1-162-18) ska synpunkterna fastställas av dekan.

Dekan beslutar att

- fastställa synpunkter på preliminärt yttrande angående utvärdering av utbildning på forskarnivå inom litteraturvetenskap, enligt bilaga.

Ärendet har föredragits av forskningssamordnare Henrik Åström Elmersjö

Bilaga

Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Åsa Karlsson Sjögren'.

Åsa Karlsson Sjögren
Dekan

Expedieras till:
Ester Roos-Engstrand
Anders Öhman
Susanne Holst

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: Umeå universitet

Forskarutbildningsämne: Litteraturvetenskap

Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrande och påpeka eventuella sak/-faktafel. Synpunkterna på yttrandet bör utgå från de bedömningsområden och bedömningsgrunder som ingått i utvärderingen.

Ange i tabellen vilken sida i yttrandet korrigeringen avser, vid behov kan tabellen byggas ut. Korrigeringarna bör hållas så kortfattade som möjligt. Observera att det inte är möjligt att inkomma med ny fakta som ej fanns tillgänglig i de ursprungliga underlagen.

Exempel

Sida	Stycke	Rad	Korrigering
2	3	5	Antal helårsstudenter uppgår till 25, ej 45.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerering

Forskarutbildningsmiljö			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerering

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
5	3	3	Humanistiska forskarskolan (står nu Fakulteten för humanistiska studier)

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Jämställdhet			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Uppföljning, åtgärder och återkoppling			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

UPPSALA
UNIVERSITET

Anna Williams

Professor

Litteraturvetenskapliga
institutionen
Department of Literature

Box 632
SE-751 26 Uppsala

Besöksadress/Visiting address:
Thunbergsvägen 3 P
751 26 Uppsala

Telefon/Phone:
018-471 29 61
+46 18 471 29 61

www.littvet.uu.se

anna.williams@littvet.uu.se

Universitetskanslersämbetet

Utvärdering av utbildning på forskarnivå, litteraturvetenskap

Bedömargruppens preliminära yttrande (411-00084-18)

Litteraturvetenskapliga institutionen vid Uppsala universitet har tagit del av det preliminära yttrandet. Institutionen anser att bedömargruppens granskning varit noggrann, rättvis och konstruktiv.

På några punkter vill vi korrigera sakfel och föreslå smärre omformuleringar. De redovisas i bifogade dokument.

Uppsala den 19 februari 2019

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Anna Williams'.

Anna Williams
Studierektor för utbildning på forskarnivå

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: Uppsala universitet

Forskarutbildningsämne: Litteraturvetenskap

Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrande och påpeka eventuella sak/-faktafel. Synpunkterna på yttrandet bör utgå från de bedömningsområden och bedömningsgrunder som ingått i utvärderingen.

Ange i tabellen vilken sida i yttrandet korrigeringen avser, vid behov kan tabellen byggas ut. Korrigeringarna bör hållas så kortfattade som möjligt. Observera att det inte är möjligt att inkomma med ny fakta som ej fanns tillgänglig i de ursprungliga underlagen.

Exempel

Sida	Stycke	Rad	Korrigering
2	3	5	Antal helårsstudenter uppgår till 25, ej 45.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
1	3	4	”Även kompetensutveckling om 20 procent ingår i tjänsterna.” Meningen stryks, felaktig uppgift.

Forskarutbildningsmiljö			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
2	2	2	”goda kunskaper i svenska eller andra nordiska språk” ändras till ”goda kunskaper i svenska eller danska/norska”
2	5	1	”varit bosatta på annan ort, varför ämnet har infört” ändras till ”varit bosatta på annan ort. Ämnet har infört”

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
3	1	2-3	”kurs som doktoranderna rekommenderas att ta under första året” ändras till ”kurs som är obligatorisk under första året för samtliga doktorander vid fakulteten”
3	2	4	”Nationella rådet för forskarutbildningar” Ändras till ”Nationella rådet för forskarutbildning”

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Jämställdhet			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Uppföljning, åtgärder och återkoppling			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: Örebro universitet

Forskarutbildningsämne: Humanistiska studier inriktning litteraturvetenskap

Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrande och påpeka eventuella sak/-faktafel. Synpunkterna på yttrandet bör utgå från de bedömningsområden och bedömningsgrunder som ingått i utvärderingen.

Ange i tabellen vilken sida i yttrandet korrigeringen avser, vid behov kan tabellen byggas ut. Korrigeringarna bör hållas så kortfattade som möjligt. Observera att det inte är möjligt att inkomma med ny fakta som ej fanns tillgänglig i de ursprungliga underlagen.

Exempel

Sida	Stycke	Rad	Korrigering
2	3	5	

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
1	1	2	Det var inte ett antal forskningsmiljöer utan ett antal forskarutbildningsämnen som gick samman.
1	1	3	Engelska blev del av humanistiska studier 2017 och historia 2018.
1	1	3	Humanistiska studier är inte ett forskningsprogram utan ett forskarutbildningsämne med fem inriktningar.
1	1	10	”litterära vetenskapsmiljöer” ska vara ”litteraturvetenskapliga miljöer”
1	2	1	Humanistiska studier är inte ett ”doktorsprogram” utan ett forskarutbildningsämne.
1	2	2	”doktorandprogram” ska vara ”forskarutbildningsämne”
1	3	1-2	Här sägs att litteraturvetenskapen inte uppfyller de interna kvantitativa kriterierna. Men som vår tabell över personal visar har ämnet 1 professor och 4 lektorer, varav 3 är docenter. Alltså uppfyller ämnet de interna kraven.
1	4	2	Här anges att doktorandgruppen består av 2 doktorander. Men givet att humanistiska studier är forskarutbildningsämnet bestod doktorandgruppen vid den aktuella tiden av 8 med finansiering + 2 vars finansiering löpt ut.
2	2	8-9	Här sägs att lärosätet överväger postdoktorala anställningar. Det gäller för flera inriktningar inom Humanistiska studier. Men i självvärderingen angavs även att en forskare i litteraturvetenskap, van Ooijen, redan rekryterats för perioden 2018-07-01 – 2020-07-01.

Forskarutbildningsmiljö			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
2	3	1	”Forskningsprogrammet” ska vara ”Forskarutbildningsämnet”.
2	4	1	”I forskargruppernas regi arrangeras” ska vara ”Humanistiska studier arrangerar”
3	2	1	Forskargruppen sägs bestå av två doktorander, den bestod 2018 av 10 doktorander varav två inom inriktningen litteraturvetenskap.
3	2	5	Här sägs att handledarkompetensen består av 1 professor och 3 docenter men även den lektor som inte är docent kan fungera som handledare även om hen inte är huvud- eller biträdande handledare för närvarande.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
3	4	8-11	Här anges att det understryks i självvärderingen att lärosätet ”har fokuserat på” att förbättra doktorandernas allmänna ”färdigheter” inom forskningsetik etc. Sedan sägs att det saknas en beskrivning av hur detta gått till i praktiken och vilka effekter satsningen haft. I självvärderingen sägs i stället att dessa frågor för närvarande diskuteras på fakulteten och att ”Humanistiska studier deltar aktivt i arbetet för att utveckla ett kursutbud anpassat till HS doktorander med ett fokus på ... kompetenser relaterade till forskningsetik ...”.

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
4	3	1	Här anges att ISP revideras och anpassas varje termin. I självvärderingen anges att detta sker en gång om året.
4	3	5-6	Här sägs ”det framgår inte om det läggs vikt vid vägledning i hur man skriver artiklar och uppsatser”. I självvärderingen sägs: ”Den ökade betoningen på artikelskrivande – också doktorander som väljer att skriva monografier publicerar ofta även artiklar – liksom deltagande i nationella och internationella konferenser och de krav som finns i samband med detta på avgränsade presentationer skrivna utifrån angiven akribi och levererade i tid kan ses som en träning i och en examination av de aktuella målen”. Därefter följer beskrivningen av ett konkret exempel på hur detta tränats. Självklar tar detta också stor plats i handledningen.
4	4	4	Här sägs att slutseminariet handlar om den färdiga avhandlingen. Det är inte korrekt. Avhandlingen är inte färdig. Däremot förväntas det finnas en helhet.
5	2	1	Oklar formulering att doktoranderna tar emot ”den” som tycks syfta på undervisningen. Första meningen bör lyda: ”Alla doktorander inom Humanistiska studier erbjuds institutionstjänsgöring i form av undervisning och de flesta antar erbjudandet.”

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
5	3	7-8	<p>Här sägs att det inte tycks ske någon skriftlig dokumentation vid slutseminariet, vilket är felaktigt. Den skriftliga dokumentationen preciseras i den studiehandledning för Humanistiska studier som citeras i självvärderingen:</p> <p>”Direkt efter slutseminariet ska en skriftlig dokumentation av granskningen upprättas. Denna ska innehålla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - redogörelse för de brister som har identifierats vid slutseminariet, - beskrivning av de förslag på förbättringar som framkommit, - plan för revidering, - förslag på disputationdatum. <p>Huvudhandledaren ansvarar för att denna dokumentation upprättas och lämnas till ämnesansvarig senast två veckor efter slutseminariet.”</p>
5	4	6-7	<p>Här sägs att handledaren i slutet av avhandlingsprocessen fungerar som handledare och inte som kontrollant. Det är en oklar formulering som inte svarar mot hur vi uppfattar och har beskrivit uppdraget.</p>

Jämställdhet			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
6	1	6	<p>”Handledarkollegiet består i nuläget av en professor och tre docenter, varav en kvinna och tre män”. Handledarkollegiet för Humanistiska studier består av en stor grupp professorer, docenter och lektorer. Om man syftar på tillgängliga handledarresurser inom inriktningen litteraturvetenskap så består gruppen av en professor och fyra lektorer, varav tre är docenter. Tre män och två kvinnor.</p>
6	1	8	<p>Här sägs återigen att Humanistiska studier är ett forskningsprogram. Vid ORU är det ett forskarutbildningsämne.</p>
6	1	12-14	<p>I självvärderingen anges att Chreyl Glenn varit gästprofessor inom inriktningen retorik och att vi arbetar för möjligheten att få flera kvinnliga gästprofessorer. I yttrandet står att ”ansträngningar gjorts för att fler kvinnor ska kunna befordras till professorer”. Den möjligheten var vid den aktuella tiden stängd vid ORU. Det som står i självvärderingen är att vi arbetat aktivt med docentprogram.</p>
6	3	2	<p>Det finns inget särskilt handledarkollegium i litteraturvetenskap vid ORU. Doktoranderna är representerade vid handledarkollegiet i Humanistiska studier.</p>
6	3	5	<p>”institutets forskningsseminarier” ska vara ”högre seminarier”</p>

6	4	2	Könsfördelningen bland doktorander i ämnet Humanistiska studier är sex av tio kvinnor, fyra män. Inom inriktningen litteraturvetenskap är två av två män.
---	---	---	---

Uppföljning, åtgärder och återkoppling			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
7	4	1-2	”doktorandprogrammet” förekommer två gånger och bör ersättas med ”forskarutbildningen”
7	7	2	Oklart vad som åsyftas med den ”litteraturvetenskapliga forskargruppen”, är det både forskare och doktorander inom inriktningen litteraturvetenskap?
8	3	2	Här finns en oklarhet eftersom ”miljön” i yttrandet ofta syftar på inriktningen litteraturvetenskap. I denna inriktning har kvinnor i samma utsträckning som män blivit klara i tid. Inom Humanistiska studier som helhet har vi emellertid observerat en skillnad.

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
8	4	2-3	Det finns inget handledarkollegium i litteraturvetenskap vid ORU. Doktoranderna är representerade vid handledarkollegiet i Humanistiska studier.
8	4	5	Av självvärderingen framgår att kursrevideringar passerar handledarkollegiet varför doktoranderna via sin representant har inflytande på dem. Inom HS-fakultetens forskarutbildningsråd, där doktoranderna är representerade, görs dessutom utvärderingar av forskarutbildningskurser och seminarierier. Även för de kurser som arrangeras av NRFK görs kursutvärderingar.
9	1	4-5	Av självvärderingen framgår att kursrevideringar passerar handledarkollegiet varför doktoranderna via sin representant har inflytande på dem. Inom HS-fakultetens forskarutbildningsråd, där doktoranderna är representerade, görs dessutom utvärderingar av forskarutbildningskurser och seminarierier. Även för de kurser som arrangeras av NRFK görs kursutvärderingar.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig